

Henna Kotoneva

Puhtaan sinivalkoisen partion kohtalo

Yhteisen partiojärjestön isänmaallisuus ja kasvatus isänmaallisuuden Suomessa vuodesta 1974 vuoteen 1981.

Suomen historian pro gradu -tutkielma
Historian ja etnologian laitos
Jyväskylän yliopisto
Toukokuu 2014

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistinen tiedekunta	Laitos – Department Historian ja etnologian laitos
Tekijä – Author Henna Kotoneva	
Työn nimi – Title Puhtaan sinivalkoisen partion kohtalo. Yhteisen partiojärjestön isänmaallisuus ja kasvatus isänmaallisuuteen Suomessa vuodesta 1974 vuoteen 1981.	
Oppiaine – Subject Suomen historia	Työn laji – Level Pro gradu -tutkielma
Aika – Month and year 5/2014	Sivumäärä – Number of pages 100
<p>Tiivistelmä – Abstract</p> <p>Partioliike sai alkunsa Englannissa vuonna 1907, kun Robert Baden-Powell järjesti pojille leirin ja kokeili kasvatusajatuksiaan käytännössä. Jo vuonna 1910 partio levisi myös Suomeen. Partion ensivuosisista lähtien isänmaallisuus oli yksi partion lähtökohdista, sillä Baden-Powellin mukaan partio oli yksi tapa toimia oman maansa hyväksi. Tässä työssä tarkastelenkin suomalaisen partioliikkeen isänmaallisuutta 1970-luvulla, kun Suomessa toimineet partiotyttö- ja partiopoikajärjestöt yhdistyivät yhdeksi järjestöksi, ja pojat ja tytöt saivat yhteisen partio-ohjelman.</p> <p>Tutkimukseni aineistona ovat 1976–1981 vuosien välisenä aikana julkaistut oppaat <i>Vartio toimii</i>, <i>Vartiojohtajan käsikirja</i> ja <i>Kiehiset</i>. Lisäksi käytän Baden-Powellin teoksia <i>Partiolaisen kirja</i> ja <i>Ohjeita partiojohtajille</i> sekä Suomen Partiolaisten julkaisemia lehtiä nimeltä <i>VJ-viiri</i> ja <i>Partiojohtaja</i>. Tutkimukseni olen toteuttanut sisällönanalyysin keinoin aineistolähtöisesti. Aineistostani esiin nousi kolme teemaa, joihin isänmaallinen kasvatus liittyi. Nämä kolme teemaa olivat palvelu, partioaate ja partio- ja yhteiskuntatietous. Teemojen kautta olen tutkinut oppaita ja miten näissä teemoissa isänmaallisuus ilmenee. Lopuksi olen käsitellyt partion kansallista ja kansainvälistä luonnetta.</p> <p>Palvelun tarkoitus oli oppia toimimaan toisten hyväksi ja valmiutta uhrautua muiden puolesta. Palvelussa isänmaallisuus oli esimerkiksi ensiaputaitojen opettelua, muiden auttamista ja palvelemista kotona. Palvelussa tärkeintä oli oppia muiden palvelemisen säännöllisyyteen. Partioaatteessa opeteltiin partion ideologiaa, joka ilmeni partiolupauksessa ja partiiohanteissa. Nämä tuli osata ulkoa mutta ne tuli myös sisäistää ja ottaa koko elämän ohjenuoriksi. Partio- ja yhteiskuntatietoudessa opeteltiin partiotapoja ja historiaa, Suomen lipun käsittelyä sekä tuntemusta siitä, millaisessa yhteiskunnassa partiolaiset elivät. Isänmaallisuus ilmeni varsinaisen partio-ohjelman lisäksi nuorisopoliittisessa ohjelmassa. Kyseiseen ohjelmaan kaivattiin isänmaallisuutta, sillä isänmaallisuus nähtiin yhtenä partion kulmakivistä.</p> <p>Partion isänmaallisuus muuttui 1970-luvun aikana. Aiempina vuosikymmeninä partio oli liitetty vahvasti oikeistolaiseen maailmaan ja tästä leimasta haluttiin eroon. Paatoksellinen isänmaallisuus katosikin ja partiossa ryhdyttiin korostamaan aktiivista kansalaisuutta ja toimimista oman maan hyväksi. Kun oppi toimimaan oman maansa hyväksi, oppi toimimaan myös koko maailman hyväksi.</p>	
Asiasanat – Keywords: Partio, partiokasvatus, isänmaallisuus, Suomi, 1970-luku	
Säilytyspaikka – Depository	
Muita tietoja – Additional information	

Sisällys

1. JOHDANTO.....	1
1.1. Aiempi tutkimus.....	5
1.2. Tutkimusaineisto	13
1.3. Tutkimusmenetelmät.....	18
2. PARTION TILA JA HALLINTO 1970-LUVULLA	22
2.1. Suomalaisen partioliikkeen suuri murros.....	22
2.2. Järjestö jakautuu kahtia	28
2.3. Yhteisen järjestön tulevaisuus ratkeaa.....	34
3. YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAMINEN PARTIOSSA.....	37
3.1. Päämääränä lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma.....	37
3.2. NUOPO hyväksytään	40
4. ISÄNMAALLINEN KASVATUS PARTIOSSA	44
5. PALVELEMALLA HYVÄKSI KANSALAISEKSI	50
5.1. Palveleminen kotona.....	51
5.2. Ensiapu	53
5.3. Muiden auttaminen.....	59
6. PARTIOAATE.....	63
6.1. Partiolaisen ihanteet.....	64
6.2. ”Tahdon rakastaa”	69
6.3. Partioaate kuumentaa tunteita johtajien keskuudessa	71
7. PARTIO- JA YHTEISKUNTATIETOUS	75
7.1. Partiotavat ja partion historia.....	76
7.2. Suomi ja sen lippu.....	79
7.3. Yhteiskunnan tunteminen.....	83
8. ISÄNMAALLINEN MUTTA KANSAINVÄLINEN	86
9. PÄÄTÄNTÖ	92
LÄHTEET	97
LIITTEET.....	100

1. JOHDANTO

”Tahdon rakastaa Jumalaani ja lähimmäistäni, isänmaatani ja ihmiskuntaa toteuttaen elämässäni partioihanteita.”

Näillä sanoilla vartiolainen¹ antoi partiolupauksensa 1970-luvulla, kun poika- ja tyttöjärjestöt olivat yhdistyneet. Ennen lupauksenantoa uudet partiolaiset tutustuivat muutaman kokouksen aikana siihen, mitä partiot toiminta oli, mitkä olivat partion päämäärät ja tavoitteet ja kuinka niihin pyrittiin. Lupauksen jokainen antoi vapaaehtoisesti ja sillä osoitettiin halua elää partioihanteiden² mukaisesti.³ Partioihanteissa ja -lupauksessa kiteytyivät partiot toiminnan keskeiset päämäärät⁴. Jo partion alkuvaiheessa 1910-luvulla sen perustaja Robert Baden-Powell oli kehittänyt lupauksen, jossa vartiolainen lupasi tehdä velvollisuutensa Jumalalle ja kuningattarelle. Suomalaisessa lupauksessa kuningatar vaihtui isänmaaksi.⁵

Partion suhdetta isänmaallisuuteen oli pohtinut jo aiemmin Lauri Vuolasvirta partiojohtajille tarkoitettussa teoksessaan *Partiojohtajan käsikirja* vuodelta 1946, joka antoi tietoa suomalaisesta partio-ohjelmasta ja neuvoja poikien kasvatukseen. Isänmaallisuutta hän kuvasi seuraavilla sanoilla:

”Isänmaallisuus merkitsee ensiksikin isänmaanrakkautta, siis tunnetta, ja toiseksi halua täyttää velvollisuutensa isänmaata kohtaan, siis tahtoa. Tämän tunteen ja tahdon kasvattaminen kuuluu partioliikkeen tärkeimpiin tehtäviin ja koko partioliike on tältä pohjalta syntynyt.”⁶

¹ Vartiolainen oli 1970-luvulla 10–14-vuotias vartiolainen. Vartiioon kuului usein 6-8 jäsentä ja toimintaa johti vartiojohtaja. Vartio oli yksikkö, jossa suurin osa partiot toiminnasta tapahtui. Aulio 1976, 12, 24.

² 1970-luvulla ihanteet olivat seuraavat: Partiolaisen ihanteena on kehittää itseään ihmisenä, kunnioittaa toista ihmistä, auttaa ja palvella, tuntee vastuunsa ja velvollisuutensa, rakastaa ja suojella luontoa, olla uskollinen ja luotettava, rakentaa ystävyyttä yli rajojen ja etsiä elämän totuutta. Vartio toimii 1976, 192–197.

³ Vartio toimii 1976, 109.

⁴ Vartio toimii 1976, 190.

⁵ Aulio 1976, 17.

⁶ Vuolasvirta 1946, 234.

Isänmaallinen kasvatus huomioitiin kirjassa omana lukunaan, sillä poikien ja tyttöjen tuli jo varhaisessa vaiheessa ymmärtää, mitä isänmaa heiltä saattoi vaatia ja heidän oli oltava valmiita uhraamaan isänmaalle kaikki, henkeä myöden. Lipun kunnioittaminen ja lippumenot oli pidettävä arvossa, sillä ne voitiin opettaa jo nuorille lapsille. Yksi merkittävä keino isänmaan rakkauden tukemiseen olivat kirjat isänmaanvaiheista ja suurmiehistä.⁷

Partio rantautui Suomeen vuonna 1910, vain kolme vuotta sen jälkeen, kun lordi Robert Baden-Powell oli järjestänyt ensimmäisen pojille tarkoitetun leirin Englannissa⁸. Leirillä Baden-Powell testasi kirjansa *Scouting for boys* kasvatusideoita, jossa poika oppi itse tekemällä eikä lukemalla kirjoja. Tämä ajatus sai kannatusta myös Suomessa.⁹ Väinö Hämeen-Anttila toimitti vuonna 1917 julkaisun teoksen *Partiopoikien opas. Ensiohjeet järjestäytymiselle.*, josta selvisi partio toiminnan periaatteet ja neuvot järjestäytymiselle. Teoksen mukaan englantilainen partioliike kasvatti briteistä parempia brittejä, ja suomalaisen partioliikkeen oli vähitellen muokattava toimintaansa kansallisemmaksi.¹⁰

Ensimmäiset vuosikymmenet suomalainen partioliike oli jakautunut useisiin eri partioliittoihin, kunnes vuonna 1941 partiopoikaliitot yhdistyivät Partiopoikajärjestöksi ja tyttöliitot Partiotyttöjärjestöksi vuosien 1943–1944 aikana. Seuraava suuri muutos tapahtui vuonna 1972, kun tyttö- ja poikajärjestöt yhdistyivät yhdeksi keskusjärjestöksi Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry:ksi.¹¹ Yhdistyminen toi mukanaan myös ohjelmien uudistamisen yhteiseksi tytöille ja pojille. Tämä olikin suurin haaste, sillä vanhat järjestöt eivät kehittäneet enää omia ohjelmiaan eikä uudella keskusjärjestöllä ollut heti antaa uusia toimintamalleja.¹²

⁷ Vuolasvirta 1946, 236–237.

⁸ Tolin 1987, 23, 34–37. Esimerkiksi Nuori Voima -lehti julkaisi 1910 neljä artikkelia koskien partiotoimintaa.

⁹ Paavilainen 2010, 23.

¹⁰ Hämeen-Anttila 1917, 7–8.

¹¹ Paavilainen 2010, 16–17. Yhdistymisestä lisää esim. Partio 10/1970; 5, 6/1971; 3/1972.

Tampereella kokoustivat Suomen Partiopoikajärjestö ja Suomen Partiotyttöjärjestö huhtikuussa 1970 ja 26.4.1970 poika- ja tyttöjärjestöjen yhdistäminen periaatteessa hyväksyttiin. Muutokselle varattiin kuitenkin aikaa. Partio 5/1970, 4. Partio 75 vuotta, 162.

¹² Paavilainen 2010, 428.

Uudistunut partio-ohjelma ilmestyi vuonna 1975¹³ ja käytännössä se tarkoitti, ettei pojille ja tytöille ollut enää omia ohjelmiaan vaan yksi yhteinen. Sudenpentuja olivat 7-9-vuotiaat, vartiolaisia 10–14-vuotiaat ja vaeltajat 15 vuotta ja vanhempia¹⁴. Uusi peruspartio-ohjelma jakoi kuitenkin partioväen kahtia, sillä vartioikäisten uuden peruspartio-ohjelman katsottiin edustavan joko partion ennakkoluulotonta ajantasaistamista tai sitten lähes kaiken vanhan ja koetellun alas repimistä. Uusi ohjelma saikin rinnalleen vaihtoehtoisen eräpartio-ohjelman. Uudistushaluisia alettiin kutsua siniseksi linjaksi ja vastustajia ruskean linjan edustajiksi.¹⁵ Lyhyessä ajassa suomalainen partioliike yhdistyi hyvässä hengessä mutta ajautui sisäisiin riitoihin ja käytännössä toteutettiin hetken aikaa kahta erilaista partio-ohjelmaa.

Partion perustaja Baden-Powell määritteli partiokasvatusta teoksessaan *Partiopojan kirja* siten, että partio ei ollut kasvatuksen vallankumous vaan hauska, ulkoilmassa tapahtuva virkistysmuoto, joka oli osoittautunut myös oivalliseksi kasvatuksen apukeinoksi. Partio täydensi näin ollen koulukasvatusta kehittämällä yksilön luonnetta, terveyttä, kätevyyttä ja kansalaiskuntoa. Partion tarkoitus oli opettaa poikia elämään eikä vain hankkimaan elantoaan sekä asettamaan oman itsensä tilalle palveleminen. Pojista tuli tehdä moraalisesti ja fyysisesti kunnollisia yksilöitä, joiden tavoitteena oli yhteiskunnan palveleminen. Baden-Powell erotti partion kuitenkin sotilaspalvelusta, sillä partioliikkeellä ei ollut sotilaallisia päämääriä eikä harjoituksia vaan Baden-Powell tarkoitti lähimmäisen palvelua arjessa. Partion kansallinen päämäärä oli tehdä nousevasta sukupolvesta kunnan kansalaisia. *Partiopojan kirjassaan* Baden-Powell lausui myös seuraavasti: ”Otaksun jokaisen pojan haluavan auttaa maataan tavalla tai toisella. Eräs tapa, millä sen voi helposti tehdä, on ryhtyä partiopojaksi.”¹⁶

Partiokasvatuksen tarkoitus ei muuttunut matkalla Suomeen eikä vuosikymmenien kuluessa, sillä vuonna 1946 suomalaisenkin partion tarkoitukseksi määri-

¹³ Lisää esim. Partio 2/1975, 4–5.

¹⁴ Aulio 1976, 12.

¹⁵ Paavilainen 2010, 440–441.

¹⁶ Baden-Powell 1966, 10–11, 13, 21.

teltiin poikien kasvattaminen kunnan kansalaisiksi¹⁷. Myös vuonna 1976 ilmestynyt Olli Aulion teos *Partiolaisen kirja* määritteli yhdeksi partiokasvatuksen tavoitteeksi tasapainoisen aikuisen. Sisällyksen perusteella kirjan tarkoitus oli toimia partiolaisen käsikirjana partiotoiminnassa. Jo alussa kirja määritteli, että partio oli toimintaa, jossa lapsella ja nuorella oli mahdollisuus kasvaa tasapainoiseksi, terveeksi, vastuuntuntoiseksi ja itsenäisesti ajattelevaksi yhteiskunnan jäseneksi yksilöllisten ominaisuuksiensa mukaan. Partion tarkoitus oli edistää muun muassa uskollisuutta omaa maataan kohtaan tarkoittaen, ettei tehtäisi mitään, mikä voisi vahingoittaa Suomea tai sen kansaa vaan tehtäisiin työtä Suomen eteen ja kehitettäisiin Suomea paremman tulevaisuuden hyväksi. Tämä ei kuitenkaan sulkenut pois kansainvälisyyttä, sillä kansainvälinen yhteisymmärrys edesauttoi rauhan säilymistä.¹⁸

Tässä tutkimuksessani tarkastelen isänmaallisuudelle annettuja merkityksiä osana partioihanteiden muutosta suomalaisessa partioliikkeessä, kun partiopoi-ka- ja partiotyttöjärjestöt yhdistyivät yhdeksi yhteiseksi järjestöksi ja loivat yhteisen ohjelman. Tutkimukseni keskittyy etenkin, mitä isänmaallisuus oli uudessa ohjelmassa vuoden 1974 jälkeen ja miten isänmaallisuuskasvatukseen ohjattiin johtajille tarkoitetuissa materiaaleissa. Tutkimukseni päättyy vuoteen 1981, jolloin ilmestyi peruspartio-ohjelman paranneltu versio, jonka myös vastustajat hyväksyivät. Isänmaallisuus oli ollut tärkeä osa etenkin partion varhaisemmissa vaiheissa, sillä jo partiolupauksessa partiolainen sitoutui isänmaahan eikä lupaus ole kadonnut partion muuttuessa vuosikymmenten aikana. Viimeisenä pohdin vielä lyhyesti, mitä partion kansainvälisyydellä tarkoitettiin.

¹⁷ Vuolasvirta 1946, 16.

¹⁸ Aulio 1976, 7-8. Partiokasvatuksen periaatteet lueteltiin *Partiossa* 3/1972 yhteisjärjestön syntymistä koskevassa jutussa. Partion tarkoitus oli edistää myönteistä asennetta uskoon, uskollisuutta omaa maata kohtaan, kansainvälistä yhteisymmärrystä, palvelemista, toisen vakaumuksen kunnioittamista, vastuuta itsestä ja elinympäristöstä, yhteiskunnallista aktiivisuutta, terveitä elämäntapoja sekä luovuutta.

1.1. Aiempi tutkimus

Partio täytti 100 vuotta Suomessa vuonna 2010 ja tämän kunniaksi oli herännyt ajatus partion koko kaaren kattavasta historiateoksesta. Marko Paavilaisen teos *Aina valmiina. Partioliike Suomessa 1910–2010* ilmestyi huhtikuussa 2010. Isänmaallisuutta Paavilainen käsittelee esimerkiksi vuoden 1918 sodan yhteydessä. Suomen sisällissodan jälkeen joukko partiolaisten vanhempia oli paheksunut ala-ikäisten aseistamista, sillä sisällissodan päättyessä myös partiopoikia oli kävellyt kaduilla partiopuvut päällään ja he olivat kantaneet selässään sotilaskivääreitä. Tätä pidettiin virheenä, sillä se soti partion puolueettomuutta vastaan. Lisäksi korostettiin partion olevan kasvatuksellista työtä eikä aseellista toimintaa. Toisaalta kuitenkin korostettiin, että partiounivormussa isänmaan puolesta uurastaneiden poikien tulisi olla ylpeydenaihe partiolle. Suojeluskunnat ehdottivat partioliikkeelle myös yhdistymistä keväällä 1919 mutta tähän partio ei voinut suostua, sillä partio tavoitteli kansalaisten veljeyttä ja sovintoa, kun taas suojeluskunnat pyrkivät torjumaan maan sisäistä vihollista eli punaisiksi katsottuja suomalaisia. Suojeluskunnat eivät 1920-luvulla vieneet partiolta harrastajia mutta aikuisten suojeluskuntatoiminta vei partiolta johtajia. Partion katsottiin hyödyntävän suojeluskuntatoimintaa, sillä se kehitti isänmaallista mieltä, vaikka sotilaallisuus toiminnasta puuttuikin.¹⁹

Isänmaallisuus nousee Paavilaisen teoksessa esiin myös talvisodan kynnyksellä. Partiopoikien kansainvälisessä konferenssissa todettiin vuonna 1937, että partio oli isänmaallinen liike mutta siihen ei tulisi liittää poliittisia tai militaristisia vivahteita eikä isänmaallisuus saanut muodostaa rajoja kansojen väliselle ystävyydelle. Suursodan uhatessa lippukuntaleireille kuitenkin määrättiin pakollisia maanpuolustusharjoituksia kesällä 1939. Paavilainen käsittelee myös *Suomen Pojat* -hanketta eli poikajärjestöjen yhdistämistä yhteiseksi järjestöksi. Aloite tähän tuli suojeluskuntajärjestöltä. Partiopoikajärjestöt halusivat rakentaa yhteistyön partioperiaatteiden pohjalle, mutta suojeluskunnat eivät olleet halukkaita

¹⁹ Paavilainen 2010, 63, 65.

luopumaan omasta poikatyöstään. Näin ollen hanke ei lopulta onnistunut.²⁰ Myös partiotyöissä isänmaallisuus ja suhde maanpuolustukseen nousivat aiheiksi suursodan uhatessa. Ulkopuolisten silmissä oli vaikea nähdä, kuinka partio saattoi olla samanaikaisesti sekä kansainvälinen että kansallinen. Lisäksi epäiltiin kuinka rauhanliikkeenä nähty partio kykeni antamaan nuorille maanpuolustuksellista alkeisvalmennusta.²¹ Partion isänmaallisuutta Paavilainen käsittelee näin ollen suhteessa maanpuolustuksellisuuteen sekä sotien yhteydessä. Kasvatuksellisenä arvona tai kasvatustavoitteena sitä ei teoksessa käsitellä enää sotien jälkeisenä aikana.

Suomen Partiolaiset ry:n juhlakirja *Partio 75 vuotta* käsittelee suomalaisen partioliikkeen vuosia 1910–1985 ihanteiden kautta; jokaisesta ihanteesta on oma lukunsa ja näiden lukujen kautta pohdittiin partion historiaa. Lopussa on lyhyesti esiteltynä partion vuosikymmenet ja mainintana 1920-luvulta on yhteistyö- ja toveriliittojen perustaminen kuten Päivänpoikien liitto ja Metsänkävijäin liitto, koska suomenkielisten partiolaisten keskuudessa haluttiin korostaa suomalaiskansallisuutta ja isänmaallisuutta vastapainona kansainvälisille piireille.²² Teoksessa Jyrki Vesikansa käsittelee artikkelissaan *Partioliike – sitoutumaton?* partion sitoutumattomuutta ja lukuun on kerätty myös muutama *Partiojohtaja*-lehdessä vuonna 1981 ilmestynyt kommentti. Parissa kommentissa mainitaan partion perustana olevan koti, kirkko ja isänmaa.²³ Näin ollen teos esittelee partiotoimintaa ihanteiden kautta mutta ei kertonut, miten isänmaallisuus ilmenee niissä.

Partiosta tehtyjä opinnäytetöitä löytyy Suomen Partiolaisten Internet-sivuilta. Opinnäytetöitä on monelta alalta ja otsikkotason perusteella on tutkittu muun muassa partion uskonto- ja ympäristökasvatusta, liikuntaa, partion merkitystä opettajuuteen, viestintää, kansainvälisyyttä ja varainhankintaa. Opinnäytteiden otsikoiden perusteella on kuitenkin vaikea sanoa, onko niistä monikaan histori-

²⁰ Paavilainen 2010, 211–212, 224, 228, 232.

²¹ Paavilainen 2010, 185–186.

²² *Partio 75 vuotta* 1985, 154.

²³ Vesikansa 1985, 81.

an alan tutkimus ja minkäläinen sisältö on. Yksi tunnetuimmista opinnäytteistä lienee Kari Rinta-Kahilan *Baden-Powell of Gilwell: lordi Robert Baden-Powellin kansalaiskasvatuskäsitykset* vuodelta 1988, joka on julkaistu myös Partiomuseon omissa julkaisuissa. Henna Korhonen tutki niin ikään Robert Baden-Powellia Jyväskylän yliopiston yleisen historian pro gradu-työssään vuodelta 2001 *Imperiumin ikuinen ensisijaisuus. Imperialismi, patriotismi ja militarismi Robert Baden-Powellin (1857–1941) ajatusmaailmassa ja partio-ohjelmassa*. Nämä molemmat tutkimukset käsittelevät kuitenkin juuri Baden-Powellia eivätkä suomalaista partioliikettä, kuten oma tutkimukseni.

Juha Nieminen käsittelee nuorison historiaa teoksessaan *Nuorisossa tulevaisuus. Suomalaisen nuorisotyön historia* vuodelta 1995. Tutkimus vastaa Niemen mukaan kahteen kysymykseen; miten nuorisotyön tehtävät, järjestelmät ja menetelmät ovat kehittyneet sekä mitkä yhteiskunnalliset, aatteelliset ja kulttuuriset tekijät ovat vaikuttaneet nuorisotyön tehtävien, järjestelmien ja menetelmien muotoutumiseen. Partio saa osansa käsiteltäessä vuosia 1917–1939. Suomalainen partioliike koki kansallistamisen 1930-luvulla, jolloin esimerkiksi puvut ja nimitykset muutettiin suomalaisille sopivimmiksi. Poikien ohjelman tuli keskittyä maanpuolustuskykyjen kehittämiseen, kuten suunnistuksen, kartoituksen, arvioinnin ja merkinantojen harjoitteluun. Työillä kansallistaminen ei niinkään näkynyt toiminnassa. Myös valtionjohto arvosti partion lojaalisuutta isänmaata kohtaan.²⁴ Partion myöhempää isänmaallisuutta Nieminen ei kuitenkaan käsittele.

Seija-Leena Nevala käsittelee teoksessaan *Lottatyöt ja sotilaspojat* vuodelta 2007 isänmaallisuutta ja maanpuolustusta toisiinsa kietoutuneina asioina, mikä sotien välisen ajan huomioiden onkin todellista. Sekä sotilaspoikien että lottatyttöjen tavoitteena oli kansallinen eheytyminen sekä yleisen maanpuolustushengen kohottaminen 1930-luvulla. Isänmaallisen työn pariin haluttiin kaikki taustasta riippumatta ja suojeluskuntien poikatyö tavoitteli myös vasemmistoperheiden lapsia mukaan toimintaan, jotta heistä saataisiin isänmaallisia, vaikka van-

²⁴ Nieminen 1995, 125.

hemmat eivät olisikaan myötämielisiä.²⁵ Virallisesti sotilaspoikatoiminta käynnistyi vuonna 1928 ja lottatyöt aloittivat toimintansa maaliskuussa 1930. Poikien kohdalla keinoja isänmaalliseen kasvatukseen olivat muun muassa urheilu, maastoleikit, tieto aseista, isänmaan historian tuntemus ja maasto-oppi. Lottatyöt saivat omat ”Kultaiset Sanat”, jossa toisessa kohdassa kehoitetaan rakastamaan sekä palvelemaan kotia ja isänmaata. Pikkulotat opiskelivat muun muassa historiaa ja uskontoa. Tyttöjä kasvatettiin aikuisten lottien tapaan huolto- ja hoivatehtäviin.²⁶ Lottatyöissä haluttiin herättää *palveleva isänmaanrakkaus*²⁷, joka sopi myös partion ajatuksiin isänmaallisuudesta. Partioon ei kuulunut maanpuolustus, mutta kehittyminen isänmaalle hyödylliseksi kansalaiseksi oli myös yksi partion tavoitteista, ja tähän sopii ajatus siitä, että partiolaiselle heräsi halu palvella isänmaataan. Nevalan tutkimus esittelee yhden nuorisojärjestön näkemyksiä isänmaallisesta kasvatuksesta mutta myös se ajoittuu sotien väliin.

Reijo Viitanen ja Esa Ålander ovat molemmat käsitelleet teoksissaan työväenliikkeen historiaa. Reijo Viitanen teos *Punainen aate sininen vaate. SDNL 50 vuotta* ilmestyi vuonna 1994 ja se käsittelee Suomen Demokraattista Nuorisoliikettä ja sen historiaa. Teos esittelee liikkeen synnyn ja sen historiaa mutta ei ota kantaa siihen, ilmenikö järjestössä isänmaallisuutta tai miten kyseinen järjestö isänmaallisuuden näki. Teoksessa on kuitenkin liikkeen periaateohjelma vuodelta 1967 ja sen mukaan tavoitteena oli suomalainen kehittyvä yhteiskunta, jonka kaikki jäsenet olivat osallisina hyvinvoinnista, vapaudesta ja turvallisuudesta. Tähän tuli pyrkiä sosialismin avulla. Lisäksi erilaisten yhteiskuntajärjestelmien ja kulttuurien vuorovaikutus ja yhteistyö olivat tärkein kansainvälinen tavoite. Jokaisella kansalla tuli olla oikeus päättää itse asioistaan ja ihmisoikeuksia oli kunnioitettava kansallisuudesta, taustasta, uskonnosta tai poliittisesta asenteesta huolimatta.²⁸ Tavoitteet liikkeellä olivat siis hyvin lähellä partiota eli

²⁵ Nevala 2007, 77–78.

²⁶ Nevala 2007, 13, 22, 28, 32, 41, 49–54, 57–65.

²⁷ Nevala 2007, 62.

²⁸ Viitanen 1994, 478.

yhteiskunnan kehittäminen aktiivisten kansalaisten avulla mutta isänmaata ei mainittu.

Esa Ålanderin teos *Punaisen liinan lapset. Suomen Demokratian Pioneerien Liitto ja sen edeltäjät*. vuodelta 1995 puolestaan käsittelee työväen varhaisnuorisoliikettä ja sen historiaa. Pioneeriliittoa koetteli 1970-luvulla jakautuminen ja viimeistään syksyllä 1972 oli selvää, että Suomessa oli kaksi pioneeriliittoa ja niillä omat tavoitteensa, tunnukset ja julkaisut. Muuten 1970-luku oli pioneeriliitossa solidaarisuuden aikaa ja eräässäkin tempauksessa haluttiin yhdistää suomalaisuus ja kansainvälisyys. Näin eräällä leirillä syntyi 20 metriä pitkä räsymatto, jossa oli jokaisen maanosan värit ja jokainen leiriläinen oli kutonut oman osansa.²⁹ Pioneeriliitolla oli siis samoja haasteita toiminnassaan kuin partiollakin eli liitto oli hajonnut sisäisesti kahtia, jolloin noudatettiin myös omia ohjelmia. Isänmaallisuuteen ei tässäkään teoksessa puututtu mutta esimerkki matotempauksesta kertoo, että ainakin suomalaisuutta on jollain tasolla pohdittu 1970-luvulla.

Keskustanuorten historiaa käsittelee Tatu Vanhanen teoksessaan *Vihreä nuorisso. 50 vuotta keskustanuorten toimintaa (1945–1995)* vuodelta 1995. Teoksessa käsitellään keskustanuorten toiminnan vuosikymmeniä ja niiden tapahtumia. Oman lukunsa saavat ohjelmalliset tavoitteet, joka esittelee myös vuoden 1966 nuorisopoliittisen ohjelman. Tämän mukaan liitto toimi isänmaallisella ja kansallisella pohjalla ja sen tarkoitus oli muun muassa herättää nuorisotoimimaan aktiivisesti yhteiskunnassa ja valvomaan oikeuksiaan valtiolisessa ja yhteiskunnallisessa elämässä kansan ja isänmaan parhaaksi ja edistää nuorison kansainvälisyyttä. Ohjelma ei kuitenkaan tyydyttänyt väkeä pitkään, joten vuonna 1971 ilmestyi uusi ohjelma ja jälleen vuonna 1975 sääntöjä muutettiin.³⁰ Isänmaallista toimintapohjaa ei pohdittu tarkemmin uudistuksissa eikä Vanhanen käsitellyt liiton isänmaallisuutta. Keskustanuorissa toiminnan pohja kuitenkin oli isänmaallinen ja pyrkimys oli herättää halua toimia aktiivisesti yhteiskunnan hy-

²⁹ Ålander 1995, 190, 211–212.

³⁰ Vanhanen 1995, 139.

väksi. Tämän perusteella partio oli helppo liittää poliittisesti oikeistolaisempaan ajatusmaailmaan.

Vesa Vares on teoksessaan *Kaksi askelta edellä. Kokoomuksen Nuorten Liiton historia 1928–96* vuodelta 1999 käsitellyt Kokoomuksen Nuorten Liiton historiaa 1920-luvulta lähes vuosituhatteen loppuun asti. Kokoomusnuorten parissa 1960- ja 1970-luvun vaihe oli uudistumisen aikaa, sillä joukko nuoria toi keskusteluun mukaan uusia ajatuksia, kuten kansainvälisyyden, sosiaalisuuden, kehitysmaat ja yksilöllisyyden. Nuoret olivat myös sitä mieltä, ettei vanhoja arvoja kotia, uskontoa ja isänmaata oltu poistamassa vaan ne eivät enää riittäneet. Ideologisimmat nuoret ryhtyivät kuitenkin vastustamaan muutaman vuoden sisällä monia ydinarvoja, kristillisyyttä, isänmaallisuutta ja nationalismia, ja tämä pelotti konservatiivisia kokoomuslaisia. Uudistuksen avainsanaksi tuli lopulta porvarillisuus, jolla tarkoitettiin yksilöä, jolla on mahdollisuus valita ja jolle valtio on liittolainen eikä uhka. Tämä porvarismi johti lopulta vihamielisyyteen konservatiiveja kohtaan ja 1970-luvun puolivälissä järjestettiin ”Irti konservatismista” -seminaareja. Vuoden 1969 poliittinen ohjelmakaan ei alkanut enää isänmaallisuuden tai kansallisuuden kysymyksillä. Lisäksi vuoden 1969 liittokokous hyväksyi kokoomuslaisten teesit eli ”Kokoomuslaisen Manifestin”, josta puuttuivat konservatismiin tyypilliset ajatukset eli koti, uskonto, isänmaa, vastuu, velvollisuus ja traditio.³¹ Vares käsittelee tarkasti 1970-luvulla vallinnutta kiistatilannetta konservatiivien ja uudistajien kesken. Tekstissään hän nostaa esiin juuri konservatiiviset aatteet eli myös isänmaallisuuden ja Kokoomuksen suhteen siihen. Jälleen vuonna 1970 Kokoomuksen Nuorten Liitto sai ideologisen ohjelman ja yksi sen tavoitteista oli *suomalaiseen yhteiskuntaan kohdistuvan kiintymyksen ylläpitäminen ja vahvistaminen*. Konservatiiveilla tällainen kiintymys oli kansalaisvelvollisuus mutta nyt sitä korostettiin erikseen.³² Partion tavoin myös Kokoomuksen Nuorten Liitto halusi uudistaa liittoaan ja isänmaallisen ajattelun lisäksi tarvittiin muitakin asioita. Teoksen perusteella Kokoomus oli rakentunut isänmaalliselle ajattelulle, mutta nyt sitä haluttiin karsia ja uudistaa järjestöä.

³¹ Vares 1999, 75–78, 82, 85–86.

³² Vares 1999, 91.

Isänmaallisuutta kouluissa on käsitelty esimerkiksi Leena Koski artikkelissaan ”Oppikoulunuoruus 1940–1950-luvulla”. Artikkelissa Koski käsittelee oppikoululaisnuorten elämää ja minkälaisin ihantein ja käytännöin nuoria tuolloin kasvatettiin. Suomalaislapsia kasvatettiin luterilaisen kristillisyyden ja snellmanilaisen kansallisuusajattelun hengessä 1800-luvun lopulta aina 1950-luvulle asti. Käytännössä tämä tarkoitti esimerkiksi, että lapset ja nuoret opetettiin rakastamaan Jumalan suomalaisille antamaa isänmaata yli kaiken. Kouluaineet perustuivat isänmaallisuuteen ja esimerkiksi laulutunnit muistettiin isänmaallisista lauluisista.³³

Myös Hannu Syväoja on käsitellyt isänmaallisuutta suhteessa koulukasvatukseen sekä näin määritellyt isänmaallista kasvatusta. Teoksessaan *Kansakoulu-suomalaisten kasvattaja. Perussivistystä koko kansalle 1866–1977* vuodelta 2004 Syväoja määrittelee isänmaata koskevan luvun aluksi isänmaallisuuden käsitettä, sen syntymistä ja kehittymistä. Omassa esityksessään hän käyttää käsitettä ”tietoinen isänmaallisuus”. Isänmaallisina oppiaineina pidettiin historiaa, maantiedettä, uskontoa ja äidinkieltä. Isänmaallisuus näkyi oppikirjojen aineksen valinnassa sekä esitystavassa, mutta uskonnossa isänmaallisuus välittyi enemmänkin opetuksen kautta. Isänmaallisuutta käsitelläänkin teoksessa oppikirjojen kautta; miten niissä isänmaallisuus näkyi ja miten se huomioitiin.

Suomen Kouluhistoriallisen Seuran vuoden 2007 vuosikirjassa *Koululaitos itsenäisen Suomen rakentajana* on mukana myös Hannu Syväojan artikkeli ”Isänmaallisuuskasvatus Suomen kansakoulussa”. Tässäkin artikkelissa hän tarkastelee isänmaallisuuskasvatuksen näkyvimpiä ja keskeisimpiä toteutusmuotoja ja -välineitä, joihin hän katsoo kuuluvan joidenkin aineiden oppikirjat, opetustaulut sekä nuorten talkoot ja maanpuolustuskasvatus. Itsenäisyyden alkuaikoina korostui liikunnan ja maastotaitojen merkitys, kun taas 1940-luvulla panostettiin talkotoimintaan. Sotien jälkeen isänmaallisuutta oli kuitenkin muokattava päätöksellisestä isänmaallisuuskasvatuksesta toimimiseksi oman valtion hyväksi. Tätä muutosta Syväoja kuvaa otsikolla *Isänmaallisuuskasvatus muuttuu kansa-*

³³ Koski 2003, 283, 285, 289.

laiskasvatukseksi, jolla hän tarkoittaa kriittisemmän ja keskusteleavamman nuorison kasvattamista, joka tähtää toisten ymmärtämiseen.³⁴ Syväojan artikkelissa viitataan siis myös sotienjälkeisen ajan isänmaalliseen kasvatukseen ja minkälaisen muutoksen se koki.

Tuula Gordon, Katri Komulainen ja Kirsti Lempiäinen toimittivat vuonna 2002 teoksen *Suomineiton hei! Kansallisuuden sukupuoli*, joka käsittelee kansallisuuden sukupuolta. Kirjan ensimmäinen osa johdattelee kansallisuuden käsitteeseen, toinen osa käsittelee, miten suomalaisuutta on historiassa tuotettu ja miten se edelleen näkyy nykypäivänä, kolmas osa käsittelee tavallista suomalaisuutta ja mitä se on ja viimeisessä osassa pohditaan, muuttuvaa suomalaisuutta. Teoksen mukaan kansallisuus on ollut yksi keskeisistä tavoista rakentaa yhteisyyttä erojen päälle ja tätä kansallisuutta on tuotettu symbolein, rituaalein, myytein ja kertomuksin. Suomalaisuuden symbolit ovat elävää kulttuuria, joiden kautta on jäsenetty yhteisöön kuulumista tai kuulumattomuutta. Kansallisuus on myös ruumiillista, ruumiissa koettua ja elettyä, ja sidoksissa tunteisiin. Osallistumalla kansallisvaltion toimintaan ja kansallisuuden kokeminen saavat aikaan tunteen, että juuri omalla kansalla on oikeus omaan alueeseen maailmassa.³⁵

Kari Kallioniemi käsittelee artikkelissaan ”Nuorisokuvat, populaarikulttuuri ja suomalaisuus” suomalaista nuoruutta kansallisuuden kautta. Hänen mukaansa suomalaisuus käsitteenä on melko epämääräinen ja ristiriitainen. Stereotyyppisesti suomalaisuuteen liitetään luonto, vähäpuheisuus, hiljaisuus, konstailematon aitous ja eksoottinen marginaalisuus. Snellmanilainen ja fennomaaninen holhoava ja valistava suomalaisuus taas on osa kansallista projektia ytimenään koulutus ja tietty sivistysihanne. Kallioniemi toteaa 1970-luvusta myös sen, että ylipolitisoitunut ilmapiiri loi varmasti osaltaan pohjaa niin rokkareiden kuin myöhempien nuorisokulttuurien uus-isänmaallisille painotuksille, vaikka tämä ei näy hänen käyttämässään aikalaislähteissä suoraan.³⁶ Partion voisi tämän näke-

³⁴ Syväoja 2007, 118–119, 134–135, 138–139.

³⁵ Gordon, Komulainen & Lempiäinen 2002, 11–12, 15.

³⁶ Kallioniemi 2003, 481–483.

myksen perusteella katsoa olevan juuri snellmanilaista kasvatusta isänmaallisuuteen, sillä partiossa partioihanteet ohjasivat lasten ja nuorten toimintaa ja niiden toivottiin olevan myös arkielämän ohjeita.

Suomalaisesta kasvatuksen ja koulutuksen historiasta julkaistiin 2000-luvulla kolmen kirjan sarja, jonka päätoimittajana oli Pauli Kettunen³⁷. Sarja käsittelee kasvatuksen historiaa keskiajalta 2000-luvulle. Kolmesta osasta viimeisessä käsitellään aikaa 1960-luvulta 2000-luvulle, jonne myös oma tutkimukseni sijoittuu. Teos ei kuitenkaan käsittele kasvatuksen keinoja vaan tarkastelee muun muassa koulutuksen politiikkaa ja hallintoa, koulutuksen kenttää, yleissivistävää ja ammatillista koulutusta, korkeakoulutusta, varhaiskasvatusta, koulutuksen sosiaalista ja taloudellista merkitystä ja koulutusta globaalissa maailmassa. Teos käsittelee kuitenkin esimerkiksi peruskoulun syntyä, joten tässä mielessä teos hyödyttää omaa tutkimustani selvittämällä yhtä 1970-luvun suurta kansallista muutosta kasvatuksen ja koulutuksen maailmassa.³⁸

1.2. Tutkimusaineisto

Tutkimuksessani alkuperäisaineistona käytän johtajille vuosien 1976–1981 välisenä aikana julkaistuja oppaita *Vartio toimii*, *Vartionjohtajan käsikirja* ja *Kiehiset* sekä johtajille tarkoitettuja lehtiä *VJ-viiri* ja *Partiojohtaja*. Näiden lisäksi käytän tutkimuksessani partion perustaja Robert Baden-Powellin teoksia *Partiopojan kirja* ja *Ohjeita partiojohtajille*. On hyvä huomioda, että oppaat ja lehdet on kirjoittanut joukko partiolaisia partiolaisille ja ne on tarkoitettuja partiossa johtajina toimiville, pois lukien *Partiolaisen kirja*. Näin ollen alkuperäislähteeni selvittävät isänmaallisuutta johtajille tarkoitettujen materiaalien näkökulmasta.

Suomen Partiolaiset ry julkaisi vuonna 1976 johtajille tarkoitettun *Vartio toimii* -oppaan, joka sisälsi uuden peruspartio-ohjelman eli yhteisen toiminta-ohjelman tytöille ja pojille. Peruspartio-ohjelma sisälsi kolme toimintavaihetta, jotka olivat

³⁷ SKS-kirjat 2014.

³⁸ Kettunen & Simola 2012, 4-10.

pikkuhukka, hukka ja susi. Jokaiselle toimintavaiheelle oli oma merkkinsä, josta näki, mitä vaihetta vartiolainen parhaillaan suoritti. Partiotoiminnan tarkoitus oli kehittää nuorista itsenäisiä, tasapainoisia ja yhteiskuntaa rakentavia kansalaisia. Yksi tapa päämäärän saavuttamiseksi oli peruspartio-ohjelma. Peruspartio-ohjelma oli tarkoitettu jokaiselle partiolaiselle sisältäen kaikenlaisia tehtäviä ja ohjelma oli laadittu asteittain vaikeutuvaksi ja tehtävät myös lisääntyivät asteittain.³⁹

Peruspartio-ohjelmassa vartiolainen toimi vartiossa ja vartio oli partiotoiminnan tärkein osa eli siellä tapahtui kaikki se, mitä sanottiin partioksi. Partio oli muun muassa retkiä metsässä, vartion oman näytelmän tekemistä, luonnon tutkimista, retkiä teatteriin tai konserttiin, myyjäisten tai kirpputoritapahtumien järjestämisestä, partion ideologian pohtimista ja uusia ystäviä ja hauskoja, yhteisiä tilaisuuksia.⁴⁰ *Vartio toimii* -oppaan antaman mallisuunnitelman mukaan vartio koontui syyskuusta toukokuuhun kerran viikossa huomioiden lomat. Kokouksen rungoksi annettiin seuraavanlainen malli: 1. alkumenot, 2. reipas leikki tai kilpailu, mielellään ulkona, 3. aikaisemmin opittujen asioiden harjoittelua ja kertautamista leikkien, kilpailujen avulla, 4. uuden asian oppiminen, 5. askartelutuokio, 6. vartioneuvosto ja 7. lopputarina, iltahartaus. Oppaan mukaan tästä oli kuitenkin poikettava mahdollisimman usein, sillä vaihtelu ja yllätykset pitivät mielenkiinnon yllä. Yhden kokouksen kesto oli 1,5 tuntia, sillä sen ajan jaksoivat pienimmätkin keskittyä ja se riitti erilaisiin harjoituksiin ja uuden oppimiseen.⁴¹

Tämä peruspartio-ohjelma piti sisällään seitsemän eri teemallista osa-aluetta, jotka olivat ulkoilu ja liikunta, partio- ja yhteiskuntatietous, luonnontuntemus ja -suojelu, palvelu, partioaate, luovuus ja kätevyys. Ennen ensimmäistä toimintavaihetta eli pikkuhukkaa, lapsi osallistui *lähtövaiheeseen*, joka kesti muutaman kerran ja tarkoitus oli tutustua partioaatteeseen ja partiotoiminnan pääpiirteisiin. Jokainen toimintavaihe sisälsi peruspartio-ohjelman osa-alueet ja tehtävät eli *suoritukset* liittyivät näihin osa-alueisiin. Suoritukset olivat joko pakollisia yhte-

³⁹ Vartio toimii 1976, 95–96.

⁴⁰ Vartio toimii 1976, 110.

⁴¹ Vartio toimii 1976, 41–42, 44–45.

näistehtäviä tai valinnaisia valinnaistehtäviä. Vartiolainen suoritti siis toimintavaiheen kerrallaan ja sen jälkeen siirtyi seuraavaan toimintavaiheeseen.⁴² *Vartio toimii* antoi johtajalle lisäksi tietoa partiotoiminnan historiasta sekä vartion johtamisen periaatteista⁴³. *Vartio toimii* -opas edusti Suomen Partiolaisten virallista näkemystä partio-ohjelmasta ja sisäisesti kahtiajakautuneessa järjestössä se edusti *sinistä linjaa*.

Koska uusi, tytöille ja pojille yhteinen peruspartio-ohjelma ei kuitenkaan miellyttänyt kaikkia, sen vastustajat julkaisivat oman oppaansa *Vartionjohtajan käsikirjan* vuonna 1978, joka sisälsi eräpartio-ohjelman kilpailijaksi peruspartio-ohjelmalle.⁴⁴ Tämä opas edusti *ruskeaa linjaa* ja sen mukaan eräpartio-ohjelma muodosti partiokoulutuksen ytimen, jota rikastutettiin peruspartio-ohjelmalla.⁴⁵ *Vartio toimii* -oppaan tapaan *Vartionjohtajan käsikirja* käsitteli myös johtajan ja vartion ominaisuuksia ja antoi ohjeet toiminnan suunnittelulle. Eräpartio-ohjelma perustui samoihin osa-alueisiin kuin peruspartio-ohjelma mutta sen toimintavaiheet olivat kolmas luokka, joka vastasi pikkuhukkaa peruspartio-ohjelmassa, toinen luokka vastasi hukkavaihetta ja ensimmäinen luokka vastasi susivaihetta. Eräpartio-ohjelma antoi tarkat suoritukset eikä vartioilla ollut mahdollisuutta itse vaikuttaa suorituksiin vaan kaikki suoritukset olivat pakollisia. Kolmannessa luokassa suorituksia oli 22, toisessa luokassa 27 ja ensimmäisessä luokassa 24.⁴⁶ Eräpartio-ohjelma ohjasi näin paljon tarkemmin vartioiden partiotoimintaa kuin peruspartio-ohjelma.

Järjestön kahtiajaon seurauksena peruspartio-ohjelma kuitenkin joutui arvioitavaksi 1978 ja lopulta 1980-luvun alussa syntyi uusi vartioikäkauden ohjelma. Tällöin uudeksi käsikirjaksi nousi vuonna 1981 ilmestynyt *Kiehiset*.⁴⁷ Tässä vaiheessa partio-ohjelma muodostui sudenpentujen, vartiolaisten ja vaeltajien perusohjelmista ja oheisohjelmista. Vartioikäisten perusohjelma jakautui vielä kah-

⁴² Kts. liite 1.

⁴³ *Vartio toimii* 1976.

⁴⁴ Paavilainen 2010, 440–441.

⁴⁵ *Vartionjohtajan käsikirja* 1978, 4.

⁴⁶ *Vartionjohtajan käsikirja* 1978, 17–188.

⁴⁷ Paavilainen 2010, 482.

tia perusosaan ja täydennysosaan, jossa perusosassa oli kaikille pakolliset suoritukset ja täydennysosassa valinnaisia tehtäviä toimintavaiheiden mukaan. Oheisohjelmilla tarkoitettiin esimerkiksi harrastusmerkkejä tai Suomen Partiolaisten vuositeemoihin liittyviä ohjelmia. *Kiehiset* määritteli nyt myös ohjeelliset suoritusajat luokille: kolmannen luokan kesto oli kuudesta yhdeksään kuukautta, toisen luokan 10–14 kuukautta ja ensimmäisen luokan 12–24 kuukautta. Ohjelman osa-alueita yhdistettiin, ja uudet osa-alueet olivat partioaate ja palvelu, retki- ja leiritaidot, partio- ja kansalaistietous, luonnontuntemus ja -suojelu ja kätevyys.⁴⁸ Lyhyen esittelyosion jälkeen *Kiehiset* esitteli vartiolaisten suoritusluokat suorituksineen. Suorituksien yhteydessä oli vartionjohtajalle kirjoitettu lyhyt teksti aiheesta ja se oli kirjoitettu pohtivaan sävyyn, jolla pyrittiin selittämään johtajalle, mikä tarkoitus suorituksella oli. Lisäksi *Kiehiset* antoi vinkkejä, kuinka toteuttaa suoritus käytännössä. *Kiehiset* viittasi myös muihin partio-oppaisiin kuten *Vartio toimii* -oppaaseen ja *Vartionjohtajan käsikirjaan*. *Kiehisistä* löytyvät uudet osa-alueet erosivat radikaalisti peruspartio- ja eräpartio-ohjelmista, sillä tehtäviä oli siirrelty osa-alueesta toiseen.

Oppaiden lisäksi tarkastelen, miten niissä mainitut asiat ilmenevät vartionjohtajille tarkoitettussa lehdessä *VJ-viiri*, joka oli alun perin partiotyttöjen lehti johtajille mutta muuttui vuonna 1975 yhteisen järjestön vartionjohtajalehdeksi. *VJ-viiri* ilmestyi viisi kertaa vuodessa. *VJ-viiri* mainitsi kuitenkin jo ensimmäisessä numerossaan olevansa Suomen Partiolaisten lehdykäinen ja antavansa vihjeitä uuden partio-ohjelman suorittamiseen⁴⁹. Lehden alussa mainittiin päätoimittaja, toimittaja ja kuvituksesta ja taitosta vastaava henkilö mutta muuten jutuissa ei ole mainittuna kirjoittajaa. Näin ollen *VJ-viiri* noudatti siis Suomen Partiolaisten virallista linjaa ohjelmasta antaen vinkkejä peruspartio-ohjelmaan, joten sitä ei välttämättä huomioitu eräpartio-ohjelman suorittajien keskuudessa.

Partiojohtaja-lehti ilmestyi kahdeksan kertaa vuodessa 1970-luvulla ja sitä julkaisi Suomen Partiolaiset ry. Paavilainen määritteli partiojohtajaksi sellaisen,

⁴⁸ *Kiehiset* 1981, 2-4, 12–16.

⁴⁹ *VJ-viiri* 1/1975, 2.

joka on suorittanut johtajakurssin ja saanut partiojohtajan valtakirjan⁵⁰. Suomalaisen partioliikkeen mukaan partiojohtaja on henkilö, joka on liittynyt jonkin lippukunnan johtajistoon tai perustanut oman lippukunnan. Muodollisen pätevyyden sai käymällä partiojohtajien peruskurssin. Tämä aikuinen järjestää lapsille ja nuorille mahdollisuuden harrastaa partiota.⁵¹ Partiojohtaja on siis partiossa toimiva aikuinen ja *Partiojohtaja*-lehti oli heille tarkoitettu lehti.

Suomalaisten oppaiden lisäksi käytän myös partion perustajan Baden-Powellin teoksia *Partiopojan kirja* ja *Ohjeita partiojohtajille*. *Partiopojan kirjan* englanninkielinen alkuperäisversio *Scouting for boys* julkaistiin vuoden 1908 alkukuukausina kuutena vihkosena ja kirjana se ilmestyi ensi kerran toukokuussa 1908. Suomenkielisen laitoksen esipuheen kirjoitti Verner Louhivuori vuoden 1961 laitokseen ja tässä hän totesi, että Baden-Powell tarkoitti kirjansa englantilaisille pojille. Brittiläinen imperiumi tarvitsi poikia, jotka kasvaisivat isänmaalle luotettaviksi kansalaisiksi. Baden-Powellin ajatukset kuitenkin levisivät brittiläisen maailman ulkopuolelle Louhivuoren mukaan juuri tämän kirjan avulla.⁵² Kirja on jaettu yhdeksään lukuun, joista jokainen pitää kolme nuotiotarinaa ensimmäistä ja yhdeksättä lukua lukuun ottamatta. Ensimmäisessä luvussa on neljä nuotiotarinaa ja yhdeksännessä vain yksi. Lisäksi kirja sisältää liite-osion. Nuotiotarinoissaan Baden-Powell käsitteli muun muassa partiotaitoja, maastotoimintaa, leirielämää, jäljittämistä, erätaitoja, kestävyyttä, ritarillisuutta, hengenpelastusta ja kansalaisvelvollisuutta. Liite-osiossa on ohjeita johtajille esimerkiksi urheilusta, kasvatuksesta, vartiojärjestelmästä, uskonnosta ja leikeistä.

Baden-Powellin kirjan *Ohjeita partiojohtajille* ensimmäinen suomenkielinen painos ilmestyi vuonna 1968. Tämän kirjan alkulauseissa Baden-Powell totesi, että johtaja tulee pettymään, mikäli hän toivoo löytävänsä kirjasta portaat täydelliseen tietoon. Baden-Powellin tavoite kirjalla oli ”heittää mietittäväksi tuloksekkaaksi todettu menetelmä perusteluineen”.⁵³ Kirja on jaettu kahteen osioon, jot-

⁵⁰ Paavilainen 2010, 532.

⁵¹ Partiojohtajan käsikirja 2006, 11.

⁵² Baden-Powell 1966, 7.

⁵³ Baden-Powell 1968, 5.

ka ovat ”Pojan kouluttaminen” ja ”Partiointi on kansalaiskasvatusta”. Näistä ensimmäisessä hän käsitteli partiujohtajan vastuuta ja velvollisuutta, poika ja mikä merkitys ympäristöllä on häneen ja lisäksi partiointia ja sen päämääriä ja järjestelmää. Ensimmäinen osio sisälsi myös Baden-Powellin kansalaiskasvatusohjelman, johon kuului neljä osiota. Nämä osiot olivat luonne, terveys ja voima, kätevyys ja taito ja palveleminen. Näitä kansalaiskasvatusohjelmansa osioita Baden-Powell käsitteli tarkemmin kirjan toisessa osiossa. Lopuksi oli vielä sivun pituinen yhteenveto.

Tutkimukseni käsittelee vartioikäisten eli vartiolaisten partio-ohjelmaan liittyvää isänmaallisuutta, sillä esimerkiksi sudenpentujen lupauksessa ei ollut mainintaa isänmaasta⁵⁴. Vaeltajat taas ovat yli 15-vuotiaita, joiden ohjelma rakentui heidän oman kiinnostuksensa mukaisesti⁵⁵. Lisäksi vaeltajat toimivat johtajina. Käsitteellä *partiolainen* viittaankin yleisesti kaikkiin partiolaisiin, kun taas *vartiolainen* koskee 10–14-vuotiasta partion harrastajaa. Käyttämäni alkuperäisaineistot eli tässä tapauksessa oppaat sisälsivät nimenomaan partio-ohjelman vartioikäisille, joten tämäkin tukee tekemääni rajausta vartioikäkauteen. *Partiujohtaja*-lehti oli tarkoitettu yli 17-vuotiaille ohittaen näin vartiojohtajienkin iän ja se olikin tarkoitettu kaikille partiossa toimiville jäsenille, jotka olivat suorittaneet partiujohtajakurssin.

1.3. Tutkimusmenetelmät

Tutkimukseni käsittelee erään nuorisojärjestön kasvatuksen historiaa. Kyseessä on aate- ja sosiaalishistoriallinen tutkimus, jossa tarkastellaan partion kasvatuksen historiaa. Kasvatuksessa on kyse sosiaalisesta toiminnasta, sillä kasvatukseen kuuluu vähintään kahden yksilön muodostama yhteisö. Kasvatus on kuitenkin myös yksilöllistä, sillä niin yksilö hankkii itselleen varusteet omien mahdollisuuksiensa toteuttamiseen.⁵⁶ Kasvatuksen voi jakaa formaaliin eli muodolli-

⁵⁴ Sudenpentujen lupaus: ”Lupaan parhaan kykyni mukaan rakastaa Jumalaa, toteuttaa sudenpentujen lakia ja olla toisille avuksi joka päivä.” Aulio 1976, 13.

⁵⁵ Aulio 1976, 12.

⁵⁶ Rinne, Kivirauma & Lehtinen 2004, 7.

seen, informaaliin eli epämuodolliseen ja non-formaaliin eli eitutkintomuotoiseen kasvatukseen.⁵⁷ Koulun ulkopuolella tapahtuvana kasvatuksena partio on informaalia, mutta partion voi sikäli nähdä formaalisena kasvatuksena, että sillä on toiminnassaan koko järjestöä koskevat viralliset kasvatustavoitteet.

Aatehistoriallinen tutkimus edellyttää yhteistyötä sosiaalhistorian kanssa, sillä ne eivät ole toisistaan irrallisia todellisuuksia. Markku Hyrkkäsen mukaan ei ole olemassa aate- ja sosiaalhistoriallisia lähteitä vaan kysymykset muokkaavat sitä, millaisiksi lähteet muuttuvat. Aatehistoria ei tutki ainoastaan julkaistuja käsityksiä tai ajatuksia vaan myös miten ihmisten toiminnassa ilmeneviä käsityksiä. Aatehistorioitsija huomioi inhimillisen toiminnan ajatukselliset ulottuvuudet eli käsittämisen, kokemisen, näkemisen ja ymmärtämisen.⁵⁸

Juhani Tähtisen vuonna 1993 kirjoittaman kasvatushistorian metodioppaan *Askel menneisyyteen – Näkökulmia kasvatuksen historialliseen tutkimukseen* mukaan kasvatuksen historiaa tutkitaan usein koululaitoksen ja oppimisen historian kannalta. Teoksessa mainitaan mahdollisiksi lähteiksi kirjalliset lähteet, kuten viralliset asiakirjat ja lehdet, muu kuin kirjallinen materiaali, kuten valokuvat, työkirjat ja piirustukset sekä haastattelut. Tähtisen mukaan kasvatuksen aatehistoriassa tutkitaan jonkun henkilön aatemaailmaa kasvatuksesta mutta tarkastelun alla ovat olleet esimerkiksi tietyn ryhmän kasvatusjärjestelmä. Yhtenä ongelmana kasvatuksen aatehistoriassa on koettu se, että on vaikea jäljittää, kuka lopulta on tutkittavan suuntauksen takana.⁵⁹ Omassa työssäni tutkimuksen kohteena on ryhmä eli partio eikä niinkään yksittäinen kasvattaja. Näin ollen on luultavasti mahdotonta löytää yksittäistä suomalaista henkilöä partiokasvatuksen taustalta. Toisaalta partio perustuu edelleen Baden-Powellin ajatuksille, joita on vain muokattu eri maissa kansallisemmiksi ja kyseiseen maahan sopiviksi.

⁵⁷ JAMK 2014.

⁵⁸ Hyrkkänen 2002, 11–13.

⁵⁹ Tähtinen 1993, 48, 80–82.

Kasvatuksen sosiaalihistoriallisessa tutkimuksessa kasvatuksen ja koulutuksen ilmiöt pyritään kytkemään yhteiskunnan tapahtumiin. Tarkastelun kohteena ovat ilmiöt luokka- ja rakenneperspektiivistä eli esimerkiksi koulutusjärjestelmien kehitys, koulutuksen sosiaalinen funktio ja taustatekijät. Myös informaalisesti eli epämuodolliseen kasvatukseen liittyvät ilmiöt ovat yleistyneet. Aatehistoria keskittyy aatteisiin ja henkilöihin, kun taas sosiaalihistoria liittyy ilmiön vallitsevaan yhteiskuntaan.⁶⁰ Omassa tutkimuksessani aate- ja sosiaalihistorian yhdistyvät siten, että kyseessä on partioliikkeen aatteiden ja kasvatuksen tutkiminen, ja miten vallitsevat olosuhteet yhteiskunnassa mahdollisesti ovat vaikuttaneet toimintaan partiossa.

Tutkimukseni analysointi perustuu sisällönanalyysiin, jota voi käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä. Sisällönanalyysi voi olla sekä yksittäinen metodi että väljempi teoreettinen kehys tutkimukselle. Teoreettisena kehyksenä sisällönanalyysille on esitetty erilaisia runkoja, joista yksi perustuu kuvaukseen, jossa päätetään, mikä aineistossa on kiinnostavaa, käydään aineisto läpi ja merkitään kiinnostukseen sisältyvät asiat, kerätään nämä yhteen ja luokitellaan, teemoitetaan tai tyypitellään aineisto ja kirjoitetaan lopuksi analyysi. Laadullinen aineisto voi sisältää useita kiinnostavia asioita, joka voi aluksi saada tutkijan hämilleen mutta tällöin on vain valittava jokin rajattu, kapea ilmiö, jota tutkimuksen puitteissa on mahdollista tutkia. Aineistosta erotetaan ja merkitään ilmiöön liittyvät asiat eli aineisto litteroidaan tai koodataan. Nämä ovat muistiinpanoja tekstistä ja koodauksen avulla jäsennetään käsiteltävää ilmiötä, testataan aineiston jäsenystä ja etsitään ja tarkastetaan tekstin eri kohtia.⁶¹

Omassa tutkimuksessani tämä rajattu, tutkittava ilmiö on isänmaallisuus ja isänmaallisuuteen kasvattaminen, vaikka partiossa on kasvatuksellisesti useita ilmiöitä ja ulottuvuuksia. Ilmiön tutkimisen aloitin perehtymällä kahteen aineistoon, joiden avulla partio-ohjelmaa toteutettiin Suomen Partiolaiset ry:n alkuvaiheissa, ja erottelemalla ja merkitsemällä näihin aineistoihin isänmaallisuuteen liittyvät asiat. Nämä aineistot olivat *Vartio toimii* -opas vuodelta 1976 ja *Vartion-*

⁶⁰ Tähtinen 1993, 95.

⁶¹ Tuomi & Sarajärvi 2009, 91–92.

johtajan käsikirja vuodelta 1978. Niissä ei kuitenkaan käsitelty isänmaallisuutta omana aiheenaan vaan esimerkiksi *Vartio toimii* -oppaan sisältämän peruspartio-ohjelman yksi osa-alue oli partioaate, joka antoi viitteitä isänmaallisuudesta partiossa. Vartion ohjeeksi annettiin, että partiotoiminnan keskeiset päämäärät on kiteytetty ihanteisiin ja lupaukseen. Lisätietoa partiotoiminnan periaatteista antoi esimerkiksi Baden-Powellin teoksista *Partiopojan kirja* ja *Ohjeita partiojohtajalle* -opas.⁶²

Yksittäisenä metodina sisällönanalyysi voidaan jakaa kolmeen tapaan: aineistolähtöiseen, teoriasidonnaiseen ja teorialähtöiseen analyysiin. Aineistolähtöisessä analyysissä pyritään luomaan tutkimusaineistosta teoreettinen kokonaisuus. Aiemmillä tiedoilla, havainnoilla tai teorioilla ei pitäisi olla vaikutusta, sillä analyysin tulisi olla aineistolähtöistä.⁶³ Oma tutkimukseni perustuu aineistolähtöiseen analyysiin, sillä isänmaallisuutta tarkastelen siitä näkökulmasta, miten se aineistoissani ilmenee.

Tutkimukseni olen jakanut teemoihin, jotka perustuvat Baden-Powellin ajatuksille isänmaallisuuteen kasvattamisesta. Teemoittelussa korostuu, mitä kustakin teemasta on sanottu⁶⁴ eli tutkimuksessani tarkastelen, miten Baden-Powellin teoksesta löytämiäni teemoja käsitellään suomalaisissa oppaissa. Tällaisia teemoja tutkimuksessani on yhteensä kolme eli palvelu, partioaate ja yhteiskunnan tunteminen. Partion kasvatus isänmaallisuuteen ja isänmaanrakkauteen korostui kahdessa teemassa Baden-Powellin ajattelussa eli palvelussa sekä partioaatteessa eli ihanteissa ja lupauksessa. Baden-Powellin oppaista poiketen molemmissa suomalaisissa vartionjohtajien oppaissa on omana aihepiirinään myös partio- ja yhteiskuntatietous, jotka käsittelevät muun muassa partion historiaa ja perinteitä, joten tämä on kolmas tarkastelun kohde isänmaallisuuden kasvatuksessa.

⁶² Vartio toimii 1976, 190.

⁶³ Tuomi & Sarajärvi 2009, 95.

⁶⁴ Tuomi & Sarajärvi 2009, 93.

2. PARTION TILA JA HALLINTO 1970-LUVULLA

Suomalaiselle partiolle 1970-luku toi mukanaan suuren muutoksen, sillä partiopoika- ja partiotyttöjärjestöt yhdistyivät Suomen Partiolaiset ry:ksi. Sekä poika- että tyttöjärjestöllä oli oma tapansa toteuttaa partiota, oma ohjelma ja koulutusjärjestelmä, ja kun järjestöt yhdistyivät, piti nämä molemmat tavat toteuttaa partiota sulauttaa yhteen. Partiojärjestöjen yhdistyessä yhdeksi kattojärjestöksi, yksi suurimmista haasteista oli molemmille sukupuolille sopivien ikäkausiohjelmien rakentaminen sekä johtajakoulutusjärjestelmien yhdistäminen. Ratkaisuja tehtiin nopeasti, sillä lippukuntien toiminnan pelättiin hiipuvan eikä erillisjärjestöjen ohjelmia enää päivitetty, koska niiden tiedettiin poistuvan käytöstä. Pelkona oli siis ajautuminen tilanteeseen, jossa toimintaa ei ole ohjelman puuttuessa. Käytännössä kuitenkin toimittiin erillisjärjestöjen ohjeiden mukaan vielä pari vuotta yhdistymisen jälkeenkin.⁶⁵ Näin ollen uuden järjestön ohjelmat ja niihin sopivat materiaalit tulivat käyttöön 1970-luvun puolen välin jälkeen ja vasta tällöin yhdistyneen järjestön ajatukset isänmaallisuudesta tulevat ilmi.

2.1. Suomalaisen partioliikkeen suuri murros

Suomen Partiotyttöjärjestö, Suomen Partiopoikajärjestö ja Partiosäätiö perustivat uuden järjestön Suomen Partiolaiset ry:n Yrjönpäivänä huhtikuussa 1972. Tällöin yhdistykselle valittiin väliaikainen hallitus, jonka tehtävänä oli aloittaa uuden systeemin mukainen toiminta.⁶⁶ Yhdistyksen ensimmäinen varsinainen kokous oli marraskuussa 1972 järjestetty syyskokous. Syyskokouksen tehtävänä oli valita ensimmäinen hallitus ja hyväksyä väliaikaisen hallituksen laatimat talousarviot ja toimintasuunnitelmat. Toimintasuunnitelman eräitä pääkohtia oli aatteellisen taustan selvittäminen, uuden yhteisen partio-ohjelman tekeminen tytöille ja pojille vuoden aikana, uusien toimintamuotojen löytäminen, johtajakoulutus, toiminnan taloudellisten edellytysten parantaminen, partiolaisten määrän lisääminen ja tiedotustoiminta. Uusilla toimintamuodoilla tarkoitettiin tässä

⁶⁵ Paavilainen 2010, 428.

⁶⁶ Partio 4/1972, 5.

tilanteessa partion määrän lisäämistä kasvukeskuksissa. Toimintasuunnitelman yhteydessä tuli esille myös organisaatiouudistustilanne ja toimintasuunnitelmaan liitettiin nyt lause, joka velvoitti hallitusta jatkamaan organisaation nykytilanteen tutkimista ja tutkimusten valmistumisen jälkeen pyrki toteuttamaan partio-organisaatio yksinkertaistamisen. Ensimmäisen hallituksen puheenjohtajaksi valittiin äänestyksellä Kata Jouhki ja varapuheenjohtajiksi Tapio Koivula, Ulla-Maija Pasanen sekä ruotsinkielisten Henrik Wirzenius. Hallituksen muodostivat Risto Sukapää, Tapani Leppälä, Aarno Stauffer, Jyrki Vidgren, Ritva Jussila, Marketta Kiviharju, Doris Stockmann ja Leena Lampinen.⁶⁷ Hallitus aloitti toimintansa tilaamalla selvityksen partioliikkeen tilasta ja kehittämistarpeista, sillä esimerkiksi julkisuuskuvan mukaan partio oli uskonnollinen, lapsellinen ja vanhanaikainen harrastus.⁶⁸

Talvella 1973 aloitettiin Parken eli partiotoiminnan kehittämistyö perustamalla kolme työryhmää: yksi talouden ja toiminnan suunnitteluun, toinen markkinoinnin ja yritystoiminnan suunnitteluun ja kolmas organisaation suunnitteluun. Kata Jouhkin jälkeen puheenjohtajaksi valittiin Tapio Koivula (1974–75), jonka kaudella suunnitelmat toteutettiin. Koivulan kaudella alkoi ilmestyä myös yhteinen jäsenlehti *Partio* ja viimein vuonna 1975 vastuu partion toiminnan kehittämisestä ja tukemisesta siirtyi tyttöjen ja poikien erillisjärjestöiltä yhteiselle järjestölle. Samalla myös ruotsinkielinen partiotoiminta yhdistyi uuteen järjestöön, joten viimein kolmen organisaation ylimenokausi päättyi, ja toimistot sekä luottamuselimet yhdistettiin. Toiminnanjohtajana aloitti Pekka Könni, joka itse oli osallistunut partiotoimintaan vain hetken aikaa poikana. Partion myrskyvuosista hänellä ei näin ollen ollut tietoa, sillä hän oli työskennellyt liikunta-alalla. Könni siis selkeästi katsottiin neutraaliksi asiantuntijaksi tehtävään. Lisäksi Partiotaloon tulivat entinen Suomen Partiotyttöjärjestön pääsihteeri Eila Alanko kenttäpäälliköksi vastuualueinaan koulutus ja yhteydet lippukuntiin ja piireihin, Suomen Partioaikajärjestön Toivo Pokkinen talouspäälliköksi sekä tiedotussihteeriksi

⁶⁷ Partio 10/1972, 9.

⁶⁸ Paavilainen 2010, 430.

Kari Rissa. Lisäksi Partiotalossa työskenteli ruotsinkielinen yksikkö sekä Partiosäätiö eli yhteensä kolmisenkymmentä toimihenkilöä.⁶⁹

Merkittävin uudistus tapahtui vuonna 1974, kun hyväksyttiin uusi partiolupaus ja partiolain korvaavat partioihanteet. Laista haluttiin luopua, sillä se oli 1960-luvulla koettu hankalaksi ja käskeväksi. Laista haluttiin ymmärrettävä ja positiivinen, sellainen, johon haluttaisiin pyrkiä. Tähän ajatukseen ihanteet sopivat paremmin.⁷⁰ Partiolain oli kehittänyt Baden-Powell ritarilakia mukaillen ja suomenkielinen laki otettiin käyttöön 1910-luvulla. Tämä laki tarkistettiin pari kertaa vuosikymmenien aikana. Partioissa määriteltiin, millainen partiolainen on.⁷¹ Vuoden 1970 tarkistetun partiolain mukaan:

”Partiolainen on luotettava, täyttää velvollisuutensa, on hyödyksi ja avuksi muille, on hyvä ystävä ja jokaisen partiolaisen veli, on kohtelias, on eläinten ja muun luonnon ystävä, tottelee, säilyttää mielensä valoisana vaikeuksissakin ja partiolaisen ajatukset, sanat ja teot ovat puhtaat.”⁷²

Vielä vuonna 1915 laissa mainittiin, että partiolainen kunnioittaa toisen va-
kaumusta, rakastaa kotiansa ja isänmaatansa mutta tämä oli kadonnut jo vuonna 1950 tarkistetustakin laista. Ihanteiden korvatessa partiolain vuonna 1974 oli partiolaisen ihanteena kehittää itseään ihmisenä, kunnioittaa toista ihmistä, auttaa ja palvella, tuntee vastuunsa ja velvollisuutensa, rakastaa ja suojella luontoa, olla uskollinen ja luotettava, rakentaa ystävyyttä yli rajojen ja etsiä elämän totuutta.⁷³ Partiolaki määritteli valmiiksi jo, millainen partiolaisen tuli olla mutta ihanteissa annettiin ohjeet, mitä partiolaisen tuli tavoitella. Ihanteet olivat tavoite ihmisenä kasvamiselle ja niiden tarkoitus oli toimia ohjeina elämässä.

⁶⁹ Paavilainen 2010, 431.

⁷⁰ Paavilainen 2010, 431–433.

⁷¹ Aulio 1976, 15–16.

⁷² Aulio 1976, 17.

⁷³ Aulio 1976, 17.

Myös *Partio*-lehti pohti, miksi ihanteita tarvittiin ja totesi, että partiolaisen tuli pyrkiä ihanteita kohti mutta ne eivät olleet käskyjä. Ihanteita ei jutun mukaan ollut tarkoitettu raja-aidoiksi, joilla kahlittiin luovuus, persoonallisuus ja oma ajattelu. Ihanteet olivat enemmänkin johtotähtiä osoittamassa partiolaisille reittiä kohti päämäärään eli palvelualttiuteen kypsymiseen. Rikas elämä oli palvele- mista ja palveleminen taas elämistä muita varten. Palvelu oli vastuuta toisesta ihmisestä, yhteiskunnasta, isänmaasta ja muista kansoista. Palvelu oli toimimis- ta toisten hyväksi ja yhteiseksi hyväksi. Ihanteiden tarkoitus oli herättää huo- miokyky havaitsemaan palvelukohteet eikä tuottaa rikkeetöntä yksilöä. Tarkoi- tus oli auttaa partiolaista kehittymään ihmiseksi, joka oli valmis rakastamaan lähimmäistään ja vastaanottamaan rakkautta.⁷⁴

Lupauksen ja ihanteiden lisäksi uudistettiin myös partiopuvut ja vuoden 1974 keväällä julkistettiin uusi mallisto, jossa kaikki pukeutuivat siniseen. Uudistuksel- la haluttiin irtautua vanhasta univormutyylistä ja tarjota käyttöön ajanmukaisia ja käytännöllisiä partiopaitoja. Uudistusta vierastivat kuitenkin monet poikalippu- kunnat, joissa oli vuosikymmeniä pukeuduttu ruskeaan. Riitely paitojen väristä saikin suuremman merkityksen, sillä yhtä aikaa puku-uudistuksen kanssa esitel- tiin uusi partio-ohjelma vartioikäisille ja näin sininen linja alettiin ymmärtää van- han ja perinteisen alasajajana paitojen värin lisäksi. Uusi partio-ohjelma julkais- tiin vartionjohtajien ohjekirjassa *Vartio toimii*, ja sen toimitti pääkaupunkiseutu- laisten partiojohtajien ryhmä.⁷⁵ *Partio*-lehti mainosti opasta numerossaan 8/1974 ja sen mukaan opas oli vartiojohtajan tuki ja turva ennen kaikkea siirryt- täessä uuteen ohjelmaan. Opas oli tarkoitettu niin tyttöjen kuin poikienkin johta- jille ja sisälsi asiaa partiosta juuri vartiojohtajan näkökulmasta.⁷⁶

Uutta ohjelmaa kommentoitiin myös *Partio*-lehden numeron 4/1974 pääkirjoi- tuksessa. Sen mukaan uusi ohjelma oli eniten odotettu uudistus ja samalla myös eniten tarvittu. Uuden ohjelman tarkoitukseksi määriteltiin vartion toimin- nan rungon muodostaminen, jonka ympärille rakentui muu toiminta ja jota vartio

⁷⁴ *Partio* 3/1975, 5.

⁷⁵ Paavilainen 2010, 434–436.

⁷⁶ *Partio* 8/1974, 22.

seurasi koko vartiossa olon ajan. Ohjelman tavoitteiksi mainittiin vartion aktiivointi omatoimiseen työskentelyyn, jotta vartiolla olisi mahdollisuus painottaa itselle mieluisimpia osa-alueita unohtamatta kuitenkaan alueita, jotka tekivät partiosta partion. Uusi ohjelma oli yritys tehdä partiosta entistä hauskeempaa ja mielenkiintoisempaa.⁷⁷

Uuden ohjelma kasvatustavoitteisiin saatiin malli suoraan peruskoulusuunnitelmakomitean mietinnöistä vuodelta 1970.⁷⁸ Ajatus yhteisestä peruskoulusta ei ollut 1970-luvulle tultaessa uusi. Peruskoulu-uudistuksesta muodostui tasa-arvon ja demokratian politiikan ydin, ja jo vuosina 1946–48 laadittiin esitys uudesta koulujärjestelmästä. Seuraavan kerran vasemmisto vaati 1950-luvulla yhtenäiskoulua ja lopulta R.H. Oittisen johdolla koulun kehitystä lähdettiin pohtimaan uudelleen vuonna 1956 punamultahallituksen esityksestä ja mietintö valmistui vuonna 1959. Sen mukaan koulun oli muututtava yhteiskunnan mukana, sillä yleissivistystä oli kohotettava ja koulutus ammattiin oli entistä vaativampaa.⁷⁹

Käytännössä peruskoulu-uudistus alkoi vuonna 1972 Lapista ja saavutti Etelä-Suomen vuonna 1978. Uudistuksen myötä ikäluokat olivat yhdessä ja samassa luokassa opiskelivat yhdessä kaikki lapset riippumatta taustasta tai varallisuudesta. Peruskoulua olivatkin vastustaneet juuri oppikouluopettajat, koska vaativien asioiden opettaminen yhtä aikaa kaikille niin että kaikki oppivat, tuntui mahdottomalta. Peruskoulun ajatus ei ollut siis vain tasa-arvoinen vaan myös solidaarinen, sillä vahvempien oppilaiden tuli auttaa heikompia. Tämä ei kuitenkaan toteutunut vaan järjestyshäiriöitä oli paljon ja opettajien aika meni muutama oppilaan kanssa. Koulusta tuli myös teoreettisempi kuin oli tarkoitus, sillä uudistusresurssit olivat vähissä eikä toiminnallisuutta mietitty.⁸⁰

⁷⁷ Partio 4/1974, 3.

⁷⁸ Paavilainen 2010, 436.

⁷⁹ Kettunen et al 2012, 37.

⁸⁰ Penttilä 2012.

Vaikka partion ohjelma myötäilikin nyt koulun kasvatustavoitteita, partiojohto katsoi edelleen partion rooliksi täydentää koulukasvatusta. Uudessa ohjelmassa haluttiin myös lisätä valinnaisuutta, joka mahdollistaisi paremmin jokaisen persoonallisuuden huomioimisen.⁸¹ Käytännössä valinnaisuus näkyi, että toimintavaiheet sisälsivät vain vähän pakollisia yhtenäistehtäviä ja suurin osa suorituksista oli valinnaisia, joista vartio yhdessä valitsi mieluisimmat tehtävät. Peruskoulu ja partio uudistuivat siis samaan aikaan, joten on luonnollista, että partio halusi huomioida omissa tavoitteissaan myös valtion viralliset kasvatustavoitteet, kun yksi partion tehtävistä kerran oli tukea koulukasvatusta.

Opetussuunnitelman pääalueet

Peruspartio-ohjelman osa-alueet

Ihmisen biologian huomioonottaminen	Liikunta ja ulkoilu
Tiedollinen kasvatusta	Partio ja yhteiskuntatietous
Eettinen ja sosiaalinen kasvatusta	Palvelu
Uskontokasvatusta	Partioaate
Esteettinen kasvatusta	Luonnontuntemus ja -suojelu
Käytännön taitojen kehittäminen	Kätevyys
Oppilaan persoonallisuuden eheyttäminen	Luovuus ⁸²

Peruspartio-ohjelman osa-alueita oli nyt yhtä paljon kuin opetussuunnitelman pääalueita. Jokainen osa-alue vastasi yhtä opetussuunnitelman pääaluetta ja tämä oli yksi tapa täydentää ja huomioida koulukasvatusta. Näin partiokasvatusta myös tuki koulussa opittuja asioita ja järjestönä partio osoitti olevansa mukana yhteiskunnan kehityksessä.

⁸¹ Paavilainen 2010, 436–438.

⁸² Paavilainen 2010, 437.

2.2. Järjestö jakautuu kahtia

Suomen Partiolaiset ry:n hallitus ajoi ohjelmauudistusta eteenpäin, vaikka se tiesi kohtaavansa vastustusta. Jo vuonna 1973 valmistuneessa raportissa todettiin partiojohtajien jakautuneen kolmeen ryhmään: uudistusmielisiin nuoriin, muutosvastaisiin sekä suurimpana joukkona ryhmä johtajia, joita kahden ensimmäisen ryhmän vastakkaisuus hämmensi. Ohjelmaa puolustettiin epäkoulumaisuudella, joustavuudella ja mahdollisuuksilla luovuuteen.⁸³ Uuden partio-ohjelman valinnaisuus sopi sikäli aikaansa, sillä 1960–70-luvuilla katsottiin valitsevan vapaan kasvatuksen ideologia, jonka mukaan lapsilla tuli olla oikeus toteuttaa itseään lähes rajoituksitta⁸⁴.

Suomessakin tuli tutuksi 1970-luvulla muiden läntisten demokratioiden tavoin ”vapaan kasvatuksen” aikakausi, joka yleisessä keskustelussa miellettiin kasvatukseksi, jossa kasvattaja luopui täysin auktoriteettiasemastaan eikä asettanut kasvatettavalle minkäänlaisia vaatimuksia. A. S. Neill⁸⁵ on teoksellaan *Summerhill: A Radical Approach to Child Rearing* leimautunut vahvimmin vapaan kasvatuksen edustajaksi Suomessa. Summerhill-koulussa keskeisiä ohjaavia periaatteita olivat oppilaiden vapaus ja itsehallinto ja oppilaat valitsivat itse ne asiat, joita he opiskelivat. Summerhill-näkemyksen mukaan lapsen tuli kirjaviisauden sijaan oppia ”elämisen taitoa” ja oppiminen oli kypsymistä oman aktiivisuuden kautta. Suurin osa koulutyöstä oli hukkaan heitettyä aikaa, joka tuhlassi myös voimia ja kärsivällisyyttä, joka riisti nuorilta oikeuden leikkiä. Leikeillä ei tarkoitettu tavallisia pihaleikkejä vaan mielikuvitusleikkejä, jotka olivat järjestäytyneitä ja vaativat taitoa, kilpailemista ja yhteistyötä.⁸⁶ Partio halusi valinnaisuuden lisäämisellä kasvattaa juuri lasten ja nuorten omaa vaikutusvaltaa ohjelmaan sekä antaa partiolaisilla mahdollisuuksia toimia luovemmin kuin aikaisemmin.

⁸³ Paavilainen 2010, 438–439.

⁸⁴ MLL 2014.

⁸⁵ A. S. Neill syntyi Skotlannissa 17.10.1883. Hän loi kouluyhteisö Summerhillin vuonna 1921, jossa lapsi sai olla vapaa aikuisten auktoriteetista. Neillin ajatukset kasvatuksesta levisivät hänen kirjoitustensa ja luentonsa kautta. Timer Educational Supplement valitsi A. S. Neillin kahdentoista eniten brittiläiseen koulutuksen vaikuttaneiden joukkoon vuonna 1999. Summerhill-school 2014.

⁸⁶ Hytönen 2004, 39–42.

Uuden partio-ohjelman valinnaisuus ei kuitenkaan heijastellut vain yleistä kasvatusilmapiiriä vaan myös koulumaailmassa oli kiinnitetty tähän huomiota. Peruskoulu-uudistuksen myötä koulumaailma politisoitui, joka näkyi kouluneuvostojen perustamisena⁸⁷. Kouludemokratiaa ajoi muun muassa Suomen Teiniliitto, jonka aloitteesta syntyi Hannu Taanilan toimittama kirja *Kouludemokratia* vuonna 1967, jossa yksityiset henkilöt esittävät mielipiteitään Teiniliiton korostamista asioista⁸⁸. Ensimmäisessä artikkelissa käsiteltiin koulukasvatuksen periaatteellisia epäkohtia. Suomen koululaitos ei huomionnut yksilöllisiä ominaisuuksia ja yhteiskunnan edun mukaista nimenomaan olisi, että lapsia kasvatettaisiin heidän yksilöllisten ominaisuuksien ja kehitystarpeiden mukaisesti. Oli luonnotonta opettaa samoin menetelmin samoja asioita samassa luokassa vain yhteisen syntymävuoden perusteella, sillä jokainen oli erilainen ja kasvatuksen tulisi tukea jokaisen persoonallisuuden kypsymistä.⁸⁹ Myös partio tarttui tähän peruspartio-ohjelmassaan ja *Vartio toimii* -oppaassa. Partion yksi periaatteista oli, että partiotoiminnassa nuorilla oli mahdollisuus kasvaa yksilöllisten ominaisuuksiensa mukaan persoonallisuudeltaan tasapainoisiksi, terveiksi, vastuuntuntoisiksi ja itsenäisesti ajatteleviksi yhteiskunnan jäseniksi.⁹⁰

Oppilasneuvostojen tarkoituksiksi määriteltiin koulun oppilaiden edustaminen, harrastustoiminnasta huolehtiminen, oppilaiden etujen valvominen sekä kouluviihtyvyyden lisääminen. Tehtäviksi määriteltiin, että oppilasneuvosto käsittelee muun muassa opetuksen järjestelyitä, kouluviihtyvyyttä ja yhteistyön kehittämistä tekemällä esimerkiksi aloitteita ja kysymyksiä niin kouluneuvostolle, koulun johdolle kuin opettajakunnallekin. Oppilasneuvosto käsittelee myös oppilaiden sisäisiä kysymyksiä, vastasi harrastustoiminnasta ja antoi oppilaiden nimissä lausuntoja kouluviranomaisille ja kouluneuvostoille. Oppilasneuvostoihin luokat valitsivat edustajansa ja neuvoston keskuudestaan valittiin hallituksen jäsenet, joka valmisteli ja toteutti oppilasneuvoston päätökset. Kouluneuvostoon kuului koulun oppilaita, opettajia ja johtoa, ja sen tehtävänä oli päättää opintojohtajan

⁸⁷ Paavilainen 2010, 452.

⁸⁸ Kirjoittajia ovat muun muassa Suomen Teiniliiton pääsihteeri, kouluasiainsihteeri ja hallituksen jäsen. Taanila 1967, 181.

⁸⁹ Taanila 1967, 9–12.

⁹⁰ Vartio toimii 1976, 11.

esityksestä koulun lukusuunnitelmasta ja koulutyön käytännön järjestelyistä.⁹¹ Partio kommentoi kouludemokratiaa nuorisopoliittisessa ohjelmassaan ja sen mukaan partion tuli edistää kouludemokratiaa ja sitä, että oppilailla, vanhemmilla ja opettajilla oli mahdollisuus osallistua koulutuksen sisältöjä ja järjestelyjä koskevien ratkaisujen tekoon⁹². Neuvostojen kautta oppilaiden vaikutusvaltaa koulutyöhön haluttiin lisätä. Koulutyön viihtyvyyden lisääminen oli yksi tavoitteista, joten uskottiin, että viihtyvyys lisääntyy, kun oppilaat saivat olla mukana päättämässä asioista. Kouludemokratialla opetettiin oppilaita myös vaikuttamaan omiin asioihinsa. Myös uudessa partio-ohjelmassa haluttiin, että lapset ja nuoret ovat mukana päättämässä toiminnastaan. Partio oli perillä koulumaailman tapahtumista ja näki kouludemokratian kannattamisen arvoisena, asiana, jota partioliikkeen tuli tukea.

Uusi peruspartio-ohjelma ja myös sen sisältämä valinnaisuus aiheuttivat kuitenkin vastustusta. Uutta peruspartio-ohjelmaa pidettiin muuan muassa epäpartiomaisena, ohjelma painotti liikaa osallistumista ja keskustelua, sitä pidettiin ”hupiohjelmana” eikä se sopinut pojille. Lisäksi moitittiin ohjelman liiallista valinnaisuutta ja tehtävien monimuotoisuuden aiheuttamaa suurta vastuuta ja työtaakkaa johtajille.⁹³ Vartiojohtajien mielipiteitä uudesta ohjelmasta kysyttiin *Partio*-lehdessä ja vuosaarelaisten johtajien mielipiteet olivat sekä puolesta että vastaan. Hyvää ohjelmassa oli vartioiden yhdessä tekeminen, valinnaistehtävät, koska ihmiset ovat erilaisia, tyttöjen ja poikien yhteinen ohjelma ja lisäksi johtajan rooli ja tehtävät oli kerrottu selvemmin. Erään johtajan mielestä partioaate tuli nyt entistä paremmin esille ja etenkin palvelu korostui. Uuden ohjelman vaikeuksiksi koettiin kuitenkin liian vähäinen tieto uudesta ohjelmasta, valinnaisuus, sillä vartiot eivät päässeet yksimielisyyteen, jolloin johtajat tekivät päätökset, keskustelujen vaikeus, kun kukaan ei sanonut mitään, ja lisäksi valinnaistehtävät tekivät suorittamisen liian helpoksi, kun tärkeitä asioita saattoi ohittaa valitsemalla muita tehtäviä.⁹⁴

⁹¹ Taanila 1967, 150–153, 157–158, 162.

⁹² Partiojohtaja 4/1978, 13.

⁹³ Paavilainen 2010, 439.

⁹⁴ Partio 9-10/1974, 28.

Suomen Partiolaisten syyskokouksessa 1975 liikkeen kahtiajakautuneisuus näkyi selvästi myös ulkopuolisille. Uuden ohjelman vastustajat järjestivät varjokokouksen, joka järjestön johto ja sen päätökset haukuttiin. Varsinaiseen kokoukseen vastustajat eivät vaikuttaneet ja uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Doris Stockmann, joka oli sitoutunut uudistukseen ja järjestön tavoitteeksi asetettiin uuden ohjelman täydellinen käyttöönotto lähivuosina. Tieto vastustajien kokouksesta kuitenkin vuodettiin julkisuuteen ja opposition toimintaa ihmeteltiin: miksi he eivät toimineet kokouksessa vaan vasta sen jälkeen?⁹⁵

Keväällä 1976 Suomen Partiolaisten hallitus totesi partiokentän hajanaiseksi ja erimieliseksi. Turkuun oli perustettu postimyntiliike *Sudenkolo*, joka levitti opposition sanomaa ja lisäksi sen valikoimiin kuuluivat ruskeat paidat ja perinteiset luokkamerkit ja vanhanmalliset partiojohtajamerkit. Sudenkolo julkaisi myös *Vartio toimii* -oppaan sisältämälle peruspartio-ohjelmalle kilpailijaksi *Vartiojohtajan käsikirjan*, joka sisälsi vaihtoehtoisen eräpartio-ohjelman. Sekä paidat että käsikirja tekivät kauppansa, ja opposition erään oman kannan mukaan joka toinen lippukunta suoritti ruskean linjan ohjelmaa vuonna 1978. Tämä saattaa olla liioittelua, mutta 1970-luvun Suomen Partiolaisia leimasi ohjelmallinen hajanaisuus, ja myös Hämeessä ja Lapissa laadittiin omia partio-ohjelmia. Ruskeaa linjaa kutsuttiin hallituksessa istuneen Aarno Staufferin mukaan myös staufferismiksi. Ruskeille tämä ”ismi” merkitsi pyyteetöntä ja rehellistä työtä partion hyväksi mutta sinisen linjan kannattajille se merkitsi vanhanaikaisuutta ja hel sinkiläisvastaisuutta. Vuosina 1976–77 uudistetut sudenpentu- ja vaeltajaohjelmat eivät herättäneet suurta kuohuntaa partiopiireissä⁹⁶.

Sinisen ja ruskean, uusmielisten ja vastustajien riidat eivät kuitenkaan jääneet vain vartio-ohjelmasta ja paitojen väristä riitelyyn. Riitaa aiheuttivat myös partiojohtajakoulutukset sekä järjestön tapa runnoa päätöksiä läpi. Suomen Partiolaiset omaksui tyttöjärjestöjen näkemyksen siitä, että johtajakoulutuksen tuli ennen kaikkea kehittää yleisiä johtamisvalmiuksia. Partioaikien Gilwell-kurssi ja tyttöjen Kolmiapila-kurssi yhdistettiin Kolmiapila-Gilwell-kurssiksi eli KoGiksi ja

⁹⁵ Paavilainen 2010, 439–440.

⁹⁶ Paavilainen 2010, 440–442.

uudella kurssilla painotettiin keskusteluja ja yhdessä tekemistä eli kurssien sisällöistä sovittiin yhdessä kurssilaisten ja kouluttajien kesken. Vastustajien mukaan kurssi ei enää antanut valmiuksia lippukunnan johtamiseen ja joukko miesjohtajia uhkasi erota järjestöstä. Suomen Partiolaiset ei kuitenkaan taipunut painostukseen ja kurseja jatkettiin, sillä kaikesta huolimatta kurseille ilmoitettiin koko ajan enemmän ihmisiä.⁹⁷

Partiokentän jakaantumisessa korostui jako muun Suomen ja pääkaupunkiseudun välillä, sillä pääkaupunkiseutu leimattiin ennen kaikkea siniseksi ja yhdeksi syyksi tähän nähtiin se, että Suomen Partiolaisten kolme ensimmäistä puheenjohtajaa olivat helsinkiläisiä. Ruskean linjan edustajia ärsyttivät järjestötoiminnassa myös johdon toiminta. Kenttäväkeä ei kuunneltu ja päätöksistä pidettiin väkisinkin kiinni, ja johdon ja kenttäväen syvä luottamuspuola johtuivat väärästä johtamistavasta ja väärin asioiden painottamisesta. Puheenjohtaja Stockmanin mukaan eripuraisuus ei näkynyt käytännön toiminnassa mutta korostui Suomen Partiolaisten asioista päätettäessä.⁹⁸

Vuonna 1977 varapuheenjohtajaksi valittiin vaasalainen ruskean linjan lippukunnanjohtaja Reijo Salmi, ja sinisten mielestä tämä kertoi halusta saada pääkaupunkiseutulaiset pois johtotehtävistä. Hallitus piti vartioikäisten ohjelmaa pitkään onnistuneena, joskin huonosti markkinoituna, mutta vuonna 1978 oli Suomen Partiolaisten johdon taivuttava ohjelman tarkistukseen.⁹⁹ *Partiojohtajan* numerossa 6/1978 Suomen Partiolaisten kokoaman työryhmän jäsen Irkka Peltonen, kertoi tarkistuksesta. Hänen mukaansa ei voitu puhua uudistuksesta, sillä partio-ohjelma ei voinut koskaan olla täysin valmis ja oli totuttava tasaiseen muutokseen. Näin ollen olikin syytä puhua ohjelman kehittämisestä. Syy työryhmän perustamiselle oli ohjelmien kirjavuus ja peruspartio-ohjelmaa kohtaan suunnattu kritiikki. Erilaiset ohjelmat kasvattivat taidoiltaan, tiedoiltaan ja valmiuksiltaan erilaisia partiolaisia mutta samalla ne vaikuttivat hajottavasti järjestölliseen yhtenäisyyteen. Siksi oli löydettävä ohjelma, joka tyydyttäisi kaikkia

⁹⁷ Paavilainen 2010, 441–442.

⁹⁸ Paavilainen 2010, 443–444.

⁹⁹ Paavilainen 2010, 444.

piirejä. Partio-ohjelmista keskusteltaessa oli liian usein syyllistytty kritiikin käyttöön ja nyt oli ryhdyttävä yhteistyöhön.¹⁰⁰

Partio-ohjelman tila sai runsaasti palstatilaa *Partiojohtajassa* syksyllä 1978, kun lehti julkaisi useita partiojohtajien mielipiteitä ohjelmasta. Lisäksi partio-ohjelmaa kommentoi kehitysryhmän puolesta Martti Haavisto, jonka mukaan suomalaiset olivat eksyneet Baden-Powellin viitoittamalta tieltä. Partio-ohjelmasta oli syntynyt useita sovelluksia ja ne olivat aiheuttaneet keskinäistä kinastelua. Jokainen puolusti omaa ohjelmaansa ja nälvi toista ohjelmaa. Eräs ratkaisu olisi voinut olla kaikkien ohjelmien hyväksyminen virallisiksi ohjelmiksi mutta suomalaisen partioliikkeen yhtenäiseksi palauttaminen vaati yhteistä ohjelmaa. Työryhmä toivoikin kentältä kommentteja ohjelmasta sen kehittämiseksi. Toisessa kirjoituksessa eräs partiojohtaja kommentoi oman lippukuntansa tilannetta. Hänen mukaansa 1970-luvulla suomalainen partioliike uudistui vauhdikkaasti ja päätöksiä pyrittiin perustelemaan Baden-Powellin teksteillä. Kuitenkin uusi peruspartio-ohjelma vaati liikaa valinnaisuudellaan, satoi lippukunnan johtajistoa liikaa ja näin lippukunta siirtyi turkulaisten eräpartio-ohjelmaan. Hänen mukaansa monien ohjelmien tilanne oli huono. Peruspartio-ohjelman kehittäminen jäi nuorisopoliittisen ohjelman varjoon. Lopuksi hän kehottikin piirejä ilmaisemaan rohkeasti mielipiteensä Suomen Partiolaisten kokouksessa.¹⁰¹

Peruspartio-ohjelmaa myös puolustettiin sillä, että se kehitti vartiojohtajan ja vartion luovaa ajattelua, kun taas eräpartio-ohjelmassa johtaja otti vain kirjan käteensä ja aloitti toiminnan. Puolustuksessa toivottiinkin, että Suomessa markkinoitaisiin vain peruspartio-ohjelmaa, johon tulisivat uudistukset. Oli väärin, että Suomen Partiolaisia vastaan taisteltiin eräpartio-ohjelmalla, josta kärsivät vartiolaiset. Järjestöön olikin ryhdyttävä kasvattamaan me-henkeä ja työryhmää oli tuettava kaikin keinoin. Eräpartio-ohjelmaan otti kantaa toinenkin kirjoitus, jonka mukaan eräpartio-ohjelman sisältänyt *Vartiojohtajan käsikirja* täytti omalta osaltaan aukon partiokirjallisuudessa. Pintapuolisesti se ei eronnut peruspartio-ohjelmasta ja *Vartio toimii* -oppaasta mutta sisällöllisesti ero oli suuri. Kirjoittajan

¹⁰⁰ Partiojohtaja 6/1978, 18–19.

¹⁰¹ Partiojohtaja 7/1978, 20–22.

mukaan käsikirja oli täyttä asiaa eikä pelkkä vihjekirja vaan myös tietolähde. Käsikirja toi esille myös sen kiistattoman tosiasian, että ohjelman yksipuolistaaminen oli kokenut odotetunlaisen kohtalon Suomessa. Jokaisen vartiojohtajan tulikin hankkia *Vartiojohtajan käsikirja* toiminnan helpottamiseksi.¹⁰²

Työryhmän perustamisen myötä myös ruskeat osoittivat taipumisen merkkejä, sillä vaikka he olivat rakentaneet Suomen Partiolaisten sisälle vaihtoehtoista ohjelmaa, tiedettiin, ettei niin voitaisi jatkaa loputtomiin. Vaihtoehtoja oli nimittäin kaksi: joko juuri yhdistyneen liikkeen hajottaminen tai Suomen Partiolaisten ohjaaminen ruskeammalle linjalle. Vuonna 1978 valittiin järjestölle uudeksi puheenjohtajaksi Aarno Stauffer, joka profiloiti itseään muutosvoimien miehenä, joka halusi edustaa kentän ääntä ja palauttaa rivipartiolaisten uskon järjestöön. Valinnan myötä ruskean linjan asema vahvistui ja linjataistelu alkoi kallistua heidän puolelleen.¹⁰³ Staufferia haastateltiin *Partiojohtajan* numerossa 8/1979 ja hän pitikin tärkeimpänä tehtävänä yhtenäisyyden parantamisen. Hänen mukaansa oli huomioitava piirien mielipiteet päätöksenteossa eli tässä näkyi juuri kentän äänten huomioiminen. Lisäksi avoimuutta tuli lisätä ja talous piti saada kuntoon. Stauffer toivoi rakentavaa ja ymmärtävää kritiikkiä jäsenistöltä uuden hallituksen koko toiminnan perustaksi.¹⁰⁴

2.3. Yhteisen järjestön tulevaisuus ratkeaa

Vartioikäisten ohjelman tarkistus- ja kehittämistyöryhmä (OKETYRY) käynnistyttyä vuonna 1978, ratkaistiin pitkälti Suomen Partiolaisten tulevaisuus.¹⁰⁵ Ryhmän tavoitteena oli, että uuteen partio-ohjelmaan siirryttäisiin jo syksyllä 1980. Ohjelmassa oli edelleen kaikille pakollinen koulutusosa ja vartion toimintaa rikastuttava toimintaosa. Koulutusosan tehtävät olivat pääsääntöisesti yhtenäistehtäviä mutta esimerkiksi palvelun ja partioaatteen syventämiseen liittyvät teh-

¹⁰² Partiojohtaja 7/1978, 22–23.

¹⁰³ Paavilainen 2010, 444–445.

¹⁰⁴ Partiojohtaja 8/1979, 11.

¹⁰⁵ Paavilainen 2010, 482.

tävät olivat valinnaisia, jotta esille saatiin palvelun monet mahdollisuudet.¹⁰⁶ Ta-
voitteeksi linjattiin ohjelma, joka olisi selkeä, nousujohteinen ja partiolaisen pe-
rustaitoihin keskittyvä eli siis hyödyllinen mutta myös hauska, ja se haluttiin
käyttöön mahdollisimman pian. Järjestön vaikea rahatilanne kuitenkin jarrutti
suunnittelua. Uusi ohjelma valmistui lopulta 1980–81. Uuden ohjelman myötä
alettiin jälleen puhua luokkamerkkien suorittamisesta ja jokainen partiolainen sai
oman suorituskirjansa.¹⁰⁷

Vartionjohtajille kirjoitettiin oppaat *Kiehiset* ja *Merimiessäkki*, ja annettiin ohjeet
siitä, millaisia tehtäviä hyväksyttävään suoritukseen vaadittiin. Vartioikäisten
ohjelmauudistuksen myötä sudenpentujen ohjelman tarkistus valmistui syksyllä
1982 ja vaeltajien uusi ohjelma *Kytky* julkaistiin 1984. Sudenpentutoiminnan
ensimmäinen ohjekirja *Ulvahdus* julkaistiin 1983. Ohjelman myötä uudistettiin
myös paita ja 1980-luku korostikin perinteiden palauttamista vastakohtana
1970-luvun traditiokielleisyydelle. Perinteet eivät olleet enää taakkoja vaan par-
tion voimavaroja, jotka yhdistivät eri partiosukupolvia, loivat yhteenkuuluvuutta,
ylläpitivät partiohenkeä sekä loivat jatkumoa. Partiojohtajisto uudistui nopeasti,
mikä kertoi liikkeen nuorekkuudesta ja KoGi-kurssi koulutti uusia johtajia, joille
yhteinen järjestö oli itsestäänselvyys, ja tietämättömyys liikkeen erimielisyyksis-
tä loi pohjaa yhtenäisyydelle.¹⁰⁸

Partion imagoa haluttiin muuttaa 1970-luvulla uudistuksilla, sillä imagossa näh-
tiin kaksi pääongelmaa. Partiota pidettiin vanhanaikaisena ja liikkeen poliittinen
sitoutumattomuus kyseenalaistettiin. Partion uudistuksen tarkoitus oli näyttää,
että partio on mukana ajassaan ollen edelleen elävä ja nuorekas järjestö, joka
on avoinna uusille ajatuksille. Partiossa muokattiin pukuja, ohjelmaa, muutettiin
partiolain ja -lupauksen sanamuotoja sekä saatiin aikaan lapsi- ja nuorisopoliit-
tinen ohjelma NUOPO, joista tiedottamalla välitettiin uutta kuvaa partiosta.
Teemavuosilla haluttiin korostaa sellaisia partion piirteitä, jotka olivat tulleet

¹⁰⁶ Partiojohtaja 5/1979, 18.

¹⁰⁷ Paavilainen 2010, 482.

¹⁰⁸ Paavilainen 2010, 482.

huonosti esiin julkisuudessa mutta joiden arvioitiin tukevan positiivisen järjestökuvan luomista.¹⁰⁹

Myös media oli muuttunut ja partio sai osansa sen ärhäkkydestä. Tämän pelättiin vaikuttavan lasten ja heidän vanhempiensa näkemyksiin partiosta, ja partiojohto katsoi, että puoluelehdistön näkemykset partiosta ohjasivat poliittisten päättäjien mielipiteitä ja näin vaikuttivat valtionapujen jakoon. Partio rinnastettiin myös poliittisiin järjestöihin eikä sen katsottu enää voivan edustaa poliittisesti sitoutumatonta järjestöä. Vasemmiston mukaan partion arvot ja ennen kaikkea partiolupauksen version hokemasta ”koti, uskonto ja isänmaa” liittivät sen aatteellisesti oikeistoon. Puheenjohtaja Doris Stockmann vertasi partiota Suomen asemaan, sillä samalla lailla, kun Suomi joutui todistelemaan puolueettomuutta maailmanpolitiikassa, joutui myös partio todistelemaan riippumattomuuttaan. Kirjoittelua lisäsi myös tieto partion linjariidoista, joka tarjosi mahdollisuuden kirjoitella partiosta. Mediajulkisuus osoittikin, että imagoa oli vaikea muuttaa, sillä partiota kuvattiin edelleen aatemaailmaltaan ja toimintatavoiltaan sota-
vuosien juoksuhautoihin jääneenä militaristisena ja yltiöisänmaallisena liikkeenä, vaikka partiojohto oli tietoisesti työskennellyt jo vuosia partion uudistamiseksi ja pyrkinyt viestittämään uutta kuvaa partiosta.¹¹⁰

Sisäisistä ristiriidoista ja imago-ongelmista huolimatta partio kuitenkin kohensi asemiaan 1970-luvun aikana. Partion jäsenkehitys oli saavuttanut pohjalukemat 1973, jolloin partiolaisia oli 50 000, mutta tämän jälkeen alkoi jyrkkä nousu ja vuosikymmenen vaihteessa partiolaisia oli yli 70 000. Muutosta selitettiin ohjelmamuutoksella mutta selitykset jäsenkehitykselle löytyvät kuitenkin pääosin liikkeen ulkopuolelta. Peruskoulu-uudistuksella oli vahva vaikutus jäsenkasvuun, sillä aiemmin partio oli nähty pitkälti oppikoululaisten harrastukseksi. Partiota ei siis tarvinnut jättää enää ainakaan kouluvalinnan takia ja näin yhä useampi sudenpentu jatkoi partioharrastusta myös vartiossa. Myös muuttoliike väheni, mikä auttoi partiota juurtumaan lähiöihin ja kasvukeskuksiin. Tyttö- ja poikajärjestöjen yhdistyminen yhdeksi järjestöksi auttoi lippukuntia myös konkreet-

¹⁰⁹ Paavilainen 2010, 467.

¹¹⁰ Paavilainen 2010, 467–470, 472.

tisesti, sillä monet olivat poteneet johtajapulaa ja nyt paikkakunnan lippukunnat saattoivat yhdistyä. Partio kasvoi ulos 1980-luvun koittaessa ongelmistaan, kasvatti suosiotaan ja partioaatteen arvo tunnustettiin.¹¹¹ Peruskoulu-uudistuksen ajatus tasa-arvosta tuli esiin myös partiossa lähes vahingossa. Partiota ei oltu tarkoitettu vain oppikoululaisille, vaikka käytännössä partiolaiset olivat oppikoululaisia. Peruskoulun myötä myös partioon tiensä löysi yhä erilaisimmista taustoista tulevat lapset ja nuoret.

3. YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAMINEN PARTIOSSA

Tultaessa 1970-luvulle ja yhteisen järjestön synnyttyä, partiossa haluttiin lisätä myös yhteiskunnallista vaikuttamista, sillä nuorisotyön käsite koettiin vanhentuneeksi ja sen tilalle tuli nuorisopolitiikka, jolla haluttiin lisätä käsitystä nuorista yhteiskunnan jäsenenä eikä vain toiminnan ja päätösten kohteina. Nuorten tuli osallistua päätöksentekoon ja samalla haluttiin edistää nuorten kehittymistä itseään toteuttaviksi ja yhteiskuntaa hyödyttäväiksi ihmisiksi. Kouluihin ilmestyi kouludemokratia mutta partio näytti aseettomalta sen rinnalla. Vastaus tähän oli lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma NUOPO, jolla haluttiin vaikuttaa nuoria koskevaan politiikkaan ja uudistaa partion yhteiskunnallista imagoa.¹¹²

3.1. Päämääränä lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma

Ensimmäinen versio NUOPOsta valmistui 1976 mutta sitä kritisoitiin muun muassa siitä, ettei lähtökohtia oltu haettu partion aatteista vaan partion ulkopuolelta. Lisäksi NUOPO nähtiin liian laajana eikä yhteiskunnalla olisi varaa sen vaatimiin uudistuksiin. Kun NUOPOA käsiteltiin syyskokouksessa 1976, hyväksyttiin siitä vain yleiset tavoitteet. Sen käsittelyssä tuli ilmi järjestön kahtiajakautu-

¹¹¹ Paavilainen 2010, 473–476.

¹¹² Paavilainen 2010, 452.

neisuus ja sitä kritisoitiin muun muassa partion isänmaalliskristillisten arvojen sivuuttamisesta.¹¹³

Partiojohtajan numero 4/1977 sisälsi yhden esimerkin NUOPON pohditusta sisällöstä. Kyseisessä numerossa kerrottiin, kuinka NUOPOssa otettiin kantaa nuorten valmentautumisesta työelämään. NUOPOn mukaan työmotivaatiota ei lisännyt se, että nuoret kasvoivat yhteiskunnassa, jossa työttömyys oli yleistä. Nuorten työnsaantimahdollisuudet olikin pyrittävä takaamaan jatkuvina. NUOPOssa mainittiin myös keinoja työelämään valmentautumisen keinoiksi ja näitä keinoja olivat muun muassa, että nuorissa tuli herättää arvostus kaikenlaista työtä kohtaan, kouluaikana oli tutustuttava mahdollisimman moneen erilaiseen ammattiin ja yleisesti työelämään, nuoria tuli tukea koulun loppuessa elämänuran valitsemisessa sekä ammatillisessa koulutuksessa tuli huomioida, ettei joillekin aloille kouluteta liikaa työvoimaa.¹¹⁴

Vuoden 1977 syyskokouksessa käsiteltiin jälleen NUOPOa, sillä kokouksessa oli tarkoitus hyväksyä viimein edellisvuotisen yleisten tavoitteiden lisäksi osatavoitteet eli ohjelma kokonaisuutena. Ehdotusta puitiin lukuisissa puheenvuoroissa ja siihen kaivattiin lisää isänmaata ja selvennystä, mikä oikein on nuorisopoliittinen ohjelma. NUOPOon vaadittiin myös kristillistä pohjaa ja ehdotus haluttiin lähettää takaisin hallitukselle. Näin tapahtui äänin 7-11 ja eväiksi NUOPOn kehittämiseksi saatiin varsin yleisellä tasolla isänmaa, kristillisyys ja partiomaisuus.¹¹⁵

Vuoden 1978 ensimmäisessä *Partiojohtajan* numerossa kerrattiin NUOPOn siihen astinen historia ja kehitys ja todettiin, että nyt oli aika lähteä ripeästi käymään keskustelua, jota syyskokous kaipasi ja nimenomaan lähtökohtana olisivat partiotoiminnan peruseriaatteet. NUOPOon vedottiin vielä erikseen omassa jutussaan, että partioliike tarvitsi omaa nuorisopoliittista ohjelmaa. NUOPOn puolustuksen mukaan liian moni nuori irtaantui yhteiskunnasta turhautuen ja

¹¹³ Paavilainen 2010,

¹¹⁴ Partiojohtaja 4/1977, 12.

¹¹⁵ Partiojohtaja 8/1977, 4.

turvautuen alkoholiin ja huumeisiin. Nuorison tulikin olla kaiken huomion ja rakkauden kohde. Raha kasvatti lapset, ja lapsi ja nuori näki televisiosta murhia ja väkivallantekoja. Näin kasvatettiin sadismin ja väkivallan nälkäisiä nuoria, jotka ahmivat television lisäksi roskakirjallisuutta ja -lehtiä. Lisäksi nuoria opetettiin kilpailemaan ja ponnistelemaan, jotta heidän oma osansa olisi muita parempi. Kilpailla tuli perustarpeista eli työstä. Lisäksi nuoret oppivat, että jokin ammatti oli toista parempi, vaikka tosiasiaa kaikkien työpanosta tarvittiin. Suomen Partiolaisten tulikin tarttua ongelmiin eikä piiloutua niiltä. Suomen Partiolaiset toimivat järjestön sisällä nuorten hyväksi ja sen tuli toimia myös yhteiskunnallisesti, sillä se oli Suomen suurin nuorisjärjestö. Tähän yhteiskunnallisen toiminnan linjan etsimiselle tarvittiin NUOPOa.¹¹⁶

Suomalaisen partioliikkeen lisäksi mielipiteensä NUOPOsta esitti *Partiojohtajan* Mielestäni-palstalla Erwin Erich Woitsch. Hänen mukaansa osa syyskokouksen väestä ilmeisesti piti NUOPOa höyrypäisten helsinkiläisten intoiluna, jolla ei ole mitään tekemistä partion kanssa. Hän kysyikin kirjoituksessaan, tulisiko suurimpiin nuorisjärjestöihin kuuluvan liikkeen jäädä nuoria koskevien asioiden hoidon ulkopuolelle. Samalla hän pohti, miksi eräät partiolaiset tuntuvat vastustavan melkein kaikkia pääkaupunkiseutulaisten tekemiä ehdotuksia.¹¹⁷

NUOPO herätti jälleen keskustelua *Partiojohtajan* numerossa 3/1978 sekä puolesta että vastaan. Ohjelman puolestapuhujat olivat järjestäneet keskustelutilaisuuden Jyväskylässä ja Juha Kosonen Jyväskylästä puolusti NUOPOa muun muassa sillä, että partio ei voinut kasvattaa jäseniään kunnon kansalaisiksi, koska yhteiskunta oli täynnä epäkohtia. NUOPOa tarvittiin myös takaamaan partiojärjestölle hyvät toimintamahdollisuudet, jotta olisi mahdollista ajaa paremmin jäsenistön etuja yhteiskunnassa. Arja Tuomisto ja Eeva-Liisa Hyytiäinen olivat kirjoituksellaan NUOPOa vastaan ja perustelivat kantaansa sillä, että lasten ja nuorten kanssa toimiva partiojohtaja otti kantaa yhteiskunnan ongelmiin yksityisenä henkilönä ja lisäksi järjestön varsinaiset jäsenet olivat 7-15-vuotiaita, jotka vasta kypsyivät ja kehittyivät eivätkä näin ollen ottaneet vielä kantaa yh-

¹¹⁶ Partiojohtaja 1/1978, 3, 6-7.

¹¹⁷ Partiojohtaja 1/1978, 22.

teiskunnan ongelmiin. He näkivät NUOPO:n vaarallisenakin, sillä toiminnan kohde siirtyisi tällöin lapsista yhteiskunnan ongelmiin, sen avulla pyrittäisiin yhenäistämään mielipiteitä eli manipuloimaan, varhaisnuorisojärjestö muuttuisi poliittiseksi nuorisojärjestöksi ja NUOPOa voitaisiin käyttää johtajakoulutuksessa oheismateriaalina, jolloin kurseilla voitaisiin käsitellä asioita, jotka eivät edes liity partiotoimintaan. Naiset ottivat kantaa myös siihen, että NUOPO oli kehitetty pääkaupunkiseudulla ja he kokivat, että pääkaupunkiseudun johtajat tunsivat tarvetta lyöttäytyä yhteen nuorten asioiden kehittämisen puolesta mutta tämä tehtävä ei kuulunut varsinaisesti partiolle. Partion tehtäväkenttä oli heidän mukaansa toinen.¹¹⁸

NUOPO herättikin siis tunteita puolesta ja vastaan. NUOPOlla haluttiin selkeästi ajaa juuri lasten ja nuorten etuja sekä vaikuttaa juuri nuorisoa koskeviin päätöksiin. Riippumatta kuka NUOPO:n puolesta puhui, olivat perustelut samankaltaisia. Myös NUOPOsta puhuttaessa tuntui näkyvän järjestön kahtiajakautuneisuus ja se nähtiin pääkaupunkiseudun tuotoksena. Mielenkiintoista on, että juuri partion poliittiseen ohjelmaan kaivattiin isänmaallisuuden huomioimista paremmin. Isänmaallisuus nähtiin näin ollen tärkeänä asiana, joka tulisi myös olla selvästi näkyvillä lapsi- ja nuorisopoliittisessa ohjelmassa.

3.2. NUOPO hyväksytään

Viimein *Partiojohtajan* numerossa 4/1978 kerrottiin, että NUOPO oli syntynyt ja Vaasassa kokoontunut Suomen Partiolaisten kevätkokous hyväksynyt lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelman. NUOPO:n tarkoituksena oli partiotoiminnan perusperiaatteiden pohjalta luoda suuntaviivat, joiden mukaan järjestö ja sen jäsenet voisivat ottaa kantaa yhteiskunnan lapsia ja nuoria koskevaan päätöksentekoon. NUOPO ei kuitenkaan ollut uusi ohjelma vaan järjestöpoliittinen ohjelma, joka sisälsi partioliikkeen nuorisopoliittiset näkemykset. Ohjelma pyrki hahmottamaan aktiivista kansalaiskuntoa, jota Baden-Powellkin partioliikkeeltä vaati. Partio liikkeen tavoite oli kasvattaa itsenäisiä, luovia, yhteistyökykyisiä ja vas-

¹¹⁸ Partiojohtaja 3/1978, 22.

tuuntuntoisia kansalaisia mutta samalla tuli turvata kasvuympäristö, jotta tavoitteet voitiin saavuttaa. Partiolaisten tuli toimia lähimmäisen, isänmaan ja koko yhteiskunnan puolesta.¹¹⁹

Lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma NUOPO julkaistiin kokonaisuudessa Partiojohtajan numeron 4/1978 keskiaukeamalla. Ohjelma piti sisällään ohjelman tarkoituksen, yleisperusteet, yleiset tavoitteet ja aihekohtaiset osatavoitteet. Näihin osatavoitteisiin kuuluivat uskonnollinen kasvatus, kotikasvatus, koulutuspolitiikka, lapsen ja nuoren elinympäristö, terveyshuolto ja neuvontapalvelut, vammaisen lapsi ja nuori, lapsen ja nuoren oikeusturva, kansainvälisyys, harrastava lapsi ja nuori, valmentautuminen työelämään ja nuori ja politiikka.¹²⁰

Kansainvälisyyden osa-alue sisälsi myös ajatukset kansallisesta kasvatuksesta. Tavoitteena oli kehittää lasten ja nuorten kansallista itsetuntoa siten, että he ymmärsivät oman maansa arvon ja pystyivät terveeseen kansalliseen itsetunnon pohjalta kansainväliseen kanssakäymiseen. Lisäksi kansallisen ja kansainvälisen kasvatuksen tavoite oli kehittää yksilön valmiutta osallistua yhteisönsä, isänmaansa ja koko maailman ongelmien ratkaisemiseen. Tämän enempää ei isänmaata mainittu vaan tavoitteina oli lasten ja nuorten kasvattaminen toimimaan aktiivisesti yhteiskunnassa.¹²¹ Isänmaa oli siis saatu ohjelmaan mutta se oli nivottu yhteen kansainvälisyyden kanssa.

Sen lisäksi, että Partiojohtaja julkaisi NUOPO:n kokonaisuudessaan, kirjoitti Kari Rissa, järjestön sihteeri, Solmittua-palstalla kolme eri NUOPO-perustelua. Ensimmäinen oli nuorisopoliittisen ohjelman puolesta ja sen mukaan politiikalla tarkoitettiin tässä tapauksessa yhteisten asioiden hoitoa ja nuorisopoliitikalla näin ollen nimenomaan nuorten asioiden hoitoa. NUOPO oli osoitus siitä, että partio halusi olla mukana rakentamassa suomalaista yhteiskuntaa, isänmaata ja koko kansakuntaa eli osoitus juuri siitä kansalaiskunnosta, jota Baden-Powell partiolaisilta vaati. Toisella perustelulla oltiin NUOPOa vastaan ja sen mukaan

¹¹⁹ Partiojohtaja 4/1978, 3.

¹²⁰ Partiojohtaja 4/1978, 11–14.

¹²¹ Partiojohtaja 4/1978, 11–14.

nuorisopoliittista ohjelmaa ei tarvittu vaan sen avulla saatettiin manipuloida nuorisoa. Tässä perustelussa NUOPO:n ja partion isänmaallisuus tuli esille, sillä vastustajia edustaneelta Annu-Himarre Hyytäväiseltä kysyttiin, eikö partion pitäisi kasvattaa aktiivisia kansalaisia ja toimia isänmaan hyväksi. Tähän vastaus oli, että nyt jo aivopestiin pieniä partiolaisia tuomalla partioon aatteita, jotka eivät sinne kuuluneet. Hänen mukaansa puhdas sinivalkoinen linja oli uhattuna. Kolmannessa perustelussa kuljettiin ”kultaista keskitietä” pitkin ja he olivat Suomen Partiolaisten ohjelman pohjalta tehneet oman nuorisopoliittisen version. Heidän mukaansa Suomen Partiolaisten NUOPO vaati liikaa yhteiskunnallisia asioita, kun partion tehtävä oli lähinnä tukea niitä asioita, jotka palvelivat lähimmäistä, Jumalaa ja isänmaata.¹²² NUOPO:n vastustajat eivät selvittäneet tarkemmin, mitä he tarkoittivat puhtaalla sinivalkoisella linjalla. Lausahduksen perusteella on oletettavaa, että heillä kuitenkin oli oma selkeä näkemyksensä isänmaasta ja isänmaallisuudesta partiossa, ja tämän he kokivat olevan uhattuna. Isänmaallisuutta ei saanut uhata vaan siitä haluttiin pitää kiinni.

Vaikka NUOPO vuosien kiistojen jälkeen viimein hyväksyttiin, ei keskustelu siitä loppunut. Partiojohtajan numerossa 5/1978 julkaistiin jälleen mielipidekirjoitus NUOPOsta, jonka viimeinen kappale kertoi NUOPOsta käytyjen keskustelujen ja kiistojen vaikutuksesta partioliikkeeseen. Kirjoituksen mukaan:

”NUOPO-ilta jätti sydämeen ahdistavan pelon partiojärjestöä sisältä lähivuosina hajottavista erimielisyyksistä, järjestön tutuksi tulleen uljuuden ja ryhdikkyuden säilymisestä tulevaisuudessa eri ideologioitten temmellyskentällä. ... Pelko hajoamisesta rakentamisen ja uuden nousun asemasta on nyt varmaan useamman kuin minun mielessäni.”¹²³

NUOPOsta muodostuikin uusi este kenttäväen ja järjestöjohdon välille. NUOPOa puolustettiin sillä, että se korosti partion yhteiskunnallista merkitystä, mikä voisi pitkällä tähtäimellä lisätä partion valtionapuja. NUOPO menetti kuitenkin

¹²² Partiojohtaja 4/1978, 15.

¹²³ Partiojohtaja 5/1978, 23.

nopeasti merkityksensä, sillä se olisi ollut ajankohtaisempi vuosikymmenen vaihteessa mutta vuonna 1978 hyväksyttynä se ei enää toiminut. Yhteiskunta oli muuttumassa politiikkakielteisemmäksi ja näin partionkaan ei tarvinnut ottaa poliittista kantaa asioihin. NUOPO oli lisäksi väljästi muotoiltu, joten partiolta saattoi odottaa kantaa myös sellaiseen, johon asiantuntemus ei riittänyt, kuten esimerkiksi ydinvoimakysymyksiin. Virallisesti NUOPO poistettiin Suomen Partiolaisten ohjaavista asiakirjoista vuosituhanteen vaihteessa.¹²⁴ NUOPOlla tavoiteltiin selkeämpää ohjetta, millaisiin yhteiskunnallisiin asioihin partio voisi ottaa kantaa mutta muotoilu jäi liian väljäksi.

Partion johto seurasi siis yleistä kehitystä Suomessa 1970-luvulla, sillä esimerkiksi Yleisradiossa ja etenkin televisiossa muotoutui 1960-luvun lopussa ja 1970-luvun alussa uudenlainen osallistuva ja yhteiskunnallisesti suuntautuva ohjelmapolitiikka, joka ei mielellään hyväksynyt liian isänmaallisia näkemyksiä. Etenkin urheilu sai osakseen kritiikkiä vasemmistolta ja urheiluohjelmiin kaivattiin yhteiskunnallisempaa otetta.¹²⁵ Myös NUOPOssa korostettiin nimenomaan yhteiskunnallista vaikuttamista ja partion isänmaallisuus oli häivytetty kriitikoiden mielestä. Tämä kertoo partion halusta uudistua aikaansa vastaavaksi nuorisjärjestöksi, jolla olisi yhteiskunnallista merkitystä eikä sitä leimattaisi liian isänmaalliseksi järjestöksi. Isänmaallisuuteen yhdistämällä partio oli leimattu oikeistolaiseksi ja omien sanojensa mukaan partio oli poliittisesti sitoutumaton ja avoin kaikille. Yhteiskunnallista merkittävyyttä haluttiin lisätä mahdollisesti valtiopapujen toivossa.

Vaikka peruspartio- ja eräpartio-ohjelma olivat irrallisia ohjelmia NUOPOn kanssa, huomioi *VJ-viiri* NUOPOn vuonna 1978. Sen mukaan NUOPO ei voinut olla vain suurten partiojohtajien yksinoikeus, sillä nuori oli tuolloin huomattavasti valveutuneempi poliittisesti kuin kypsemmän iän ystävänsä. Ongelmaksi koettiin, kuinka esittää NUOPO mielekkäällä tavalla vartiolaisille. *VJ-viiri* antoi vihjeiksi teemoja, joita saattoi käyttää hyväkseen aiheen käsittelyssä. Näitä teemo-

¹²⁴ Paavilainen 2010, 452–457.

¹²⁵ Kaarninen 2010, 217.

ja olivat esimerkiksi turvallinen koti, suhtautuminen ystäviin ja eri rotuihin, luonnonsuojelu tai hyvä asuinympäristö. Tärkeää oli laatia luettelo, kuinka vartio parhaiten voisi toteuttaa ohjelman sisältöä ja millaisia tempauksia ja tapahtumia voisi järjestää, jotta olisi mahdollista päästä lähelle yhteisiä tavoitteita.¹²⁶ *VJ-viiri* viittasi valmiiseen ohjelmaan eikä pohtinut keskustelua NUOPO:n aikaansaamiseksi. Näin vartiojohtajille tarkoitetuissa vihjeissä ei myöskään korosteta isänmaallisuutta. Juttu oli kuitenkin osoitus siitä, että NUOPO kosketti muitakin kuin päättäjiä ja *VJ-viiri* yritti saada vartiot johtajien johdolla pohtimaan NUOPOa.

4. ISÄNMAALLINEN KASVATUS PARTIOSSA

Suomen Partiolaisten peruskirjasta on löydettävissä keskeiset periaatteet, joita järjestö noudattaa päätöksenteossaan ja toiminnassaan, ja jotka eivät käy ilmi säännöistä. Asiakirjassa mainitut periaatteet ovat osapuolet, toiminnan tarkoitus, tehtävät, partiotoiminnan periaatteet, mitä partio edistää, partioinnin toimintatavat ja -keinot, ihanteet ja lupaus, uskonnollisen kasvatuksen ja tasapuolisuuden periaatteet, suhteet maailmanjärjestöön, järjestön kokoukset ja valtakunnallinen ruotsinkielinen toiminta. Yksi partiotoiminnan periaatteista oli edistää uskollisuutta omaa maata kohtaan.¹²⁷ *Partiolaisen kirjassa* tätä tavoitetta määriteltiin tarkemmin ja uskollisuus omaa maata kohtaan edellytti, ettei missään olosuhteissa halunnut vahingoittaa Suomea tai sen kansaa vaan halusi tehdä työtä ja kehittää maata yhdessä paremman tulevaisuuden puolesta. Uskollisuus omaa maata kohtaan ei sulkenut pois kansainvälisyyttä, sillä muiden ja erityisesti kehitysmaiden ongelmat olivat kaikkien asia, joiden ratkaisemiseksi kaikkien tuli tehdä työtä.¹²⁸

Uusi peruspartio-ohjelma piti sisällään suomalaisen partioliikkeen periaatteet partiotoiminnasta. Aiempiin suomalaisiin partio-oppaisiin verrattuna uusi peruspartio-ohjelma ei maininnut isänmaallisuuden käsitettä lainkaan vaan partio-

¹²⁶ VJ-viiri 3/1978, 3-4.

¹²⁷ Partiojohtajan käsikirja 2006, 331–332.

¹²⁸ Aulio 1976, 7.

aatetta käsiteltäessä viitattiin Baden-Powellin teoksiin. *Partio*-lehden esitellessä uutta ohjelmaa, kirjoitettiin partiotoiminnasta seuraavanlaisesti:

”Partiotoiminta on samoin aatteellista toimintaa. Partioihanteet, lupaus ja uskontokasvatus ovat kaiken toiminnan keskustana.”¹²⁹

Jutun oli kirjoittanut Terttu Suhonen, josta myöhemmin tuli Suomen Partiolaisten varapuheenjohtaja. *Partio* oli partion virallinen lehti, joten sen sisältö esitti virallista näkemystä partiosta. Näin ollen myös juttu kertoi partion aatteellisuuden merkityksen uudessa partio-ohjelmassa ja mille partiotoiminta edelleen perustui.

Partioaate oli yksi uuden peruspartio-ohjelman osa-alueista. Peruspartio-ohjelma viittasi partioaateen kohdalla Baden-Powellin teokseen *Ohjeita partiojohtajille*, joka sisälsi Baden-Powellin kansalaiskasvatusohjelman. Tässä Baden-Powellin kansalaiskasvatusohjelmassa kansalaiskasvatus oli yläkäsite, ja kansalaiskasvatuksen yksi osa oli isänmaallisuus. Kansalaiskasvatusohjelma sisälsi neljä osa-aluetta: 1. luonne, 2. terveys ja voima, 3. kätevyys ja taito sekä 4. muiden palveleminen. Isänmaa tuli esiin ennen kaikkea luonteessa ja muiden palvelemisessä, sillä luonteen kasvatuksessa keinona oli partiolaki ja -lupaus sekä muiden palveleminen. Lupauksessa partiolainen lupaa rakastaa isänmaataan. Kohdassa muiden palveleminen yhdeksi päämääräksi mainitaan isänmaanrakkautta ja isänmaan palveleminen, ja keinoksi saavuttaa nämä ensiapu ja hengenpelastus.¹³⁰

Baden-Powellin mukaan johtajilla oli velvollisuuksia partioliikettä kohtaan, sillä kun poikia kasvatettiin isänmaan hyväksi, kohdistui kasvatus poikien lisäksi myös isänmaahan. Pojan isänmaanrakkauden tunne alkoi kehittyä hyvien töiden tekemisellä ja kun poika toimi luonnossa, se kasvatti hänen ystävällisyytensä. Pojat opettelivat ensiaputaitoja ja lopulta hän oppi toimimaan onnettomuustilanteessa. Näin pojan velvollisuudentunne kehittyi vaihe vaiheelta ja sa-

¹²⁹ Partio 2/1975, 5.

¹³⁰ Baden-Powell 1968, 25.

malla kehittyi myös valmius uhrautua. Uhrautumisella Baden-Powell tarkoitti uhrautumista toisten ihmisten, kodin ja isänmaan puolesta ja näin kehittyi isänmaanrakkkaus, joka oli arvokkaampaa kuin kiihkomielinen lipunheilutus.¹³¹

Baden-Powell käsitteli isänmaallisuuteen kasvattamista myös *Partiopojan kirjassaan*. Kyseisessä teoksessa Baden-Powell selvittää partiotoiminnan perusteita nuotiotarinoilla ja se sisälsi lopuksi myös ohjeita kouluttajille. Toisessa nuotiotarinassaan Baden-Powell käsitteli isänmaanrakkautta. Jokainen maa oli syntynyt raskaan työn tuloksena ja se oli vaatinut jopa henkien uhraamista. Baden-Powell antoikin ohjeeksi, että olkoon isänmaa aina etusijalla kaikessa, mitä tekee. Oman itsensä huvittamisen sijaan tuli miettiä, miten voisi toimia yhteiseksi hyväksi. Pieni poika ei välttämättä tiennyt, kuinka olla hyödyksi maalleen mutta partiolakia noudattamalla tämä oli mahdollista. Päämääräksi Baden-Powell antoi ohjeen ”isänmaa ensin, sitten minä” ja jokaisen piti toimia itse pitääkseen maansa lipun korkealla. Tämä oli se henki, jolla sai jotain aikaan. Partiossa ei pitänyt olla vain, koska se oli hauskaa vaan koska partiossa pystyi valmentamaan itseään oman maan ja koko maailman hyväksi kansalaiseksi. Tämä oli sitä oikeaa isänmaallisuutta.¹³²

Partiolaisen kirjan Ohjeita kouluttajille -nuotiotarinoissaan Baden-Powell käsitteli myös kansalaiskuntoa ja viittasi jälleen itsensä kehittämiseksi oman maansa ja maailman hyväksi. Isänmaan puolesta oli erilaisten poikien oltava ystäviä ja seistävä rintana rinnan, sillä eripura aiheutti vahinkoa omalle maalle. Partiolaisen tuli ajatella omaa maataan eikä itseään ja sitä hyötyä, jonka saattoi maalleen tuottaa.¹³³ Baden-Powellille isänmaallisuus oli partion perusta. Partiossa oppi toimimaan oman maansa hyväksi ja sen tuli olla myös partion tarkoitus.

Baden-Powellin kansalaiskasvatusohjelmassa palvelu ja partioaate olivat keinoja isänmaalliseen kasvatukseen. Vaikka suomalainen partio ei enää 1970-luvun uudessa partio-ohjelmassaan maininnut isänmaallisuutta, näkyivät nämä kaksi

¹³¹ Baden-Powell 1968, 25, 77–78.

¹³² Baden-Powell 1966, 34–36.

¹³³ Baden-Powell 1966, 315–316

teemaa uudessa partio-ohjelmassa keskeisinä partiokasvatuksen osa-alueina. Baden-Powell katsoi palvelun päämääräksi epäitsekkyuden, kansalaisvelvollisuuden, isänmaanrakkauden ja isänmaan palvelemisen, ihmiskunnan palvelemisen ja Jumalan palvelemisen kehittämisen. Keinoiksi tässä kasvatuksessa mainittiin partiolaki ja -lupaus, hyvät työt, ensiapu, hengenpelastus, palokuntatyö, pelastus- ja sairaalapalvelu sekä muu yhteiskunnallinen palvelutyö.¹³⁴

Uudessa peruspartio-ohjelmassa palvelu oli yksi ohjelman osa-alueista ja erilaisten tempausten avulla olikin autettu isolla joukolla avun tarvitsijoita. Vartion mahdollisuudet auttaa aineellisesti katsottiin kuitenkin melko olemattomiksi ja näin ollen palvelussa korostuivatkin tietojen ja taitojen merkitys. Partiolaisilla oli mahdollisuus opetella käytännön taitoja ja olla hyödyksi näin pienissäkin tehtävissä. Peruspartio-ohjelma huomioi kuitenkin, että palvelu koettiin monesti vaikeaksi aiheeksi ja siksi se jätettiin vähäiselle huomiolle, vaikka se oli yksi partioinnin keskeisiä toimintamuotoja.¹³⁵ Partioaatteessa taas oli peruspartio-ohjelman mukaan kyse partioideologiaan syventymisestä ja partion päämääristä keskustelemisestä, jotta oli selvää, miksi liikkeessä toimittiin. Johtajan tulikin ohjata ryhmäänsä niin, että partioaate oli ohjenuora myös muussa elämässä.¹³⁶

Baden-Powellin teoksista poiketen peruspartio-ohjelma piti sisällään partio- ja yhteiskuntatietouden osa-alueen. Tämän osa-alueen tarkoitus oli antaa virikkeitä siitä, mitä partiolaisten ympärillä tapahtuu, keskustella näkemästä ja kuulemasta niin vartion kanssa kuin kotonakin. Sisällöltään partio- ja yhteiskuntatietous sisälsi partiotapojen ja lippukulttuurin tuntemisen sekä näiden lisäksi erilaisten taitojen, kuten asioinnin puhelimesta tai postissa, liikennekäyttäytymisen ja leirytykseen liittyvien asioiden, kuten jokamiehen oikeudet ja tulenteon, opettelun.¹³⁷ Vaikka Baden-Powell ei mainitse näitä taitoja omassa kansalaiskasvatusohjelmassaan, on syytä katsoa myös tämän osa-alueen liittyvän isänmaallisuuteen partiossa uudessa ohjelmassa. Tämä osa-alue piti sisällään par-

¹³⁴ Baden-Powell 1968, 25.

¹³⁵ Vartio toimii 1976, 181.

¹³⁶ Vartio toimii 1976, 189.

¹³⁷ Vartio toimii 1976, 153–180.

tiotapojen opetteluun, jotka ovat keskeisiä symboleja partiotoiminnassa ja jotka pitivät sisällään ajatuksen isänmaallisuudesta.

Vartionjohtajan käsikirjan sisältämä eräpartio-ohjelma piti sisällään samat osa-alueet kuin peruspartio-ohjelmakin mutta suoritukset olivat osin erilaisia. Suurin ero oli tehtävien valinnaisuudessa eli peruspartio-ohjelma korosti vapautta valita ja eräpartio-ohjelmassa tätä mahdollisuutta ei ollut. Suuri muutos tapahtuikin, kun viimein saatiin sopu aikaan ohjelmien kannattajien välillä ja syntyi paranneltu versio partio-ohjelmasta. Tämä uusi ohjelma julkaistiin *Kiehiset*-oppaassa vuonna 1982. Tässä ohjelmassa esimerkiksi ensiaputaidot siirtyivät partio- ja kansalaistietouden osa-alueeseen. Ensiapu ei näin ollut tämän näkemyksen mukaan enää palvelua ja tämä erosi Baden-Powellin näkemyksestä, kuinka ensiapu hiljalleen kasvattaa palveluhenkeä.

Isänmaallisuuden lisäksi on käytetty myös termejä maanpuolustuskasvatus sekä kansalaiskasvatus. Hannu Syväoja katsoi artikkelissaan *Isänmaallisuuskasvatus Suomen kansakoulussa* vuodelta 2007 maanpuolustuksen olevan yksi isänmaallisuuskasvatuksen muodoista ja vaikka Nevala ei omassa teoksessaan *Lottatyöt ja sotilaspojat* vuodelta 2007 tuo tätä jakoa ilmi, sopii se hänenkin näkemykseensä lottatyttöjen ja sotilaspoikien isänmaallisuuskasvatuksesta, sillä hän käyttää molempia termejä. Maanpuolustuskasvatus sisältää selkeästi konkreettisempia toimia, jolle isänmaallisuuskasvatus yläkäsitteenä antaisi teoreettiset kehykset, joissa toimia. Kansalaiskasvatus taas Syväoan mukaan seuraa aiempaa isänmaallisuuskasvatusta sotien jälkeisellä ajalla¹³⁸.

Suomalaisen partioliikkeen suhdetta armeijaan pohti *Partiojohtajassa* Kari Rissa. Tekstin mukaan ulkopuoliset pitivät partiota militaristisena järjestönä. Kuitenkin jo Baden-Powellin päämäärä oli rauha ja hyvä tahto. Baden-Powellin mukaan toisten palveleminen ja uhrautuvaisuus pitivät sisällään myös valmiuden oman maan palvelemiseen silloin, kun se ulkoa tulevan hyökkäyksen takia oli välttämätöntä. Tämä oli jokaisen kansalaisen velvollisuus. Kuitenkaan ve-

¹³⁸ Syväoja 2007, 138.

renhimoista ja hyökkäävää henkeä ei tullut kehittää eikä opettaa poikia sotilaallisiin tehtäviin sotilaallisessa hengessä. Eräs johtaja kommentoi partioleirillä tapahtunutta kivääriammuntaa, että partio oli aika samanlaista kuin armeija ja periaatteet olivat tavallaan samat. Tähän Rissa tarttuikin ja kommentoi, että partion ja armeijan periaatteet eivät olleet samat ainakaan Baden-Powellin ajatusten valossa. Partiota saattoi soveltaa usealla tavalla mutta perusasioista tuli olla yksimielisiä, sillä partion nimissä ei voinut Rissan mukaan tehdä mitä tahansa.¹³⁹

Suomalaisessa partiotoiminnassa ei unohdettu partion ihanteita tai lupautusta, ja partioaate olikin yksi osa-alue uudessa ohjelmassa. Myös partion tavat tulivat esiin ohjelmassa, kuten partiotervehdys ja lipunnosto. Isänmaallisuus ei ilmenyt sanana peruspartio-ohjelmassa mutta ohjelma piti sisällään osa-alueet, jotka Baden-Powell liitti isänmaallisuuteen. Omassa tutkimuksessani näen maanpuolustuskasvatuksen nimenomaan kasvatuksena, kuinka puolustaa maata uhan hetkellä. Kansalaisyhteiskunnalla näen tarkoitettavan aktiivisen kansalaisen kasvattamista, joka siis toimii aktiivisesti yhteiskuntansa jäsenenä. Koska tutkimukseni käsittelee partiota ja partion perustaja on määritellyt partio-ohjelmassaan kansalaisyhteiskunnallisuuden ja isänmaallisuuskasvatuksen suhteen, pitäydyn tässä jaossa ja näin ollen tutkin partion isänmaallisuuskasvatusta osana kansalaisyhteiskunnallisuutta. Tätä näkemystä ei suomalaisissa partioleirissä kyseenalaisteta eikä sille tarjota toista vaihtoehtoa. Toisaalta voidaan pohtia sitä, haluttiinko partiossa unohtaa aiemmilla vuosikymmenillä saatu isänmaallisuuden leima, vaikka isänmaallisuus oli ainakin ollut yksi partion perustavista arvoista. Huomionarvoista on myös se, että vaikka peruspartio-ohjelma ei sisältänyt isänmaata ja isänmaallisuutta eivätkä kriitikotkaan sitä vaatineet, kaivattiin lapsi- ja nuorisopoliittiseen ohjelmaan juuri isänmaallisuutta lisää.

¹³⁹ Partiojohtaja 6/1978, 22.

5. PALVELEMALLA HYVÄKSI KANSALAISEKSI

Peruspartio-ohjelma käsitteli palvelemisen teemaa kotona palvelemisen, muiden auttamisen ja ensiavun kautta¹⁴⁰. Juuri niiden teemojen kautta, joita Baden-Powell piti keinoina isänmaanrakkauden kehittämisessä. Palvelemalla partiolaiselle kehittyi velvollisuudentunne ja valmius uhrautua. Palvelemista tuli kehittää kaksivaiheisesti eli luomalla aluksi hyvän tahdon ajattelutapa ja sitten tarjoamalla hyvälle tahdolle mahdollisuus toteutua käytännössä.¹⁴¹ Vaikka partiossa oli huomattu innon puute palvelemisen toteuttamiseen, olivat vihjeet käytännön tasolla toteuttavia. Myös *Vartionjohtajan käsikirjassa* palvelun teemat ovat samoja. Palvelun kautta partiolaiselle kehittyi valmius uhrautua ihmisten, kodin ja isänmaan puolesta sekä isänmaanrakkauden tunne¹⁴². Palvelun tarkoitus oli siis käytännössä mahdollistaa partiolaisille toimiminen toisten hyväksi.

Vartio toimii -oppaassa palvelemista käsiteltiin vartion näkökulmasta ja selitettiin, miten juuri vartio voi auttaa ja palvella. Tämä osio ei sisällä kuitenkaan ensiapua vaan siinä on lyhyitä esimerkkejä, joiden kautta palvelun teemaa mietittiin. Esimerkkeinä käytettiin muun muassa oli Haukka-vartion retkeä lippukunnan majalle, jossa se retken aikana järjesti siivoustalkoot, ja vartiota, joka kävi laulamassa vanhainkodin aulassa tai lähetti paketin rajaseudun lapsille. Näiden esimerkkien kautta pohdittiin, eikö siivous majalla ollut itsestään selvä asia, kun vartio kerran sai käyttää majaa sekä oliko laulaminen todellista palvelua, kun se ei lopulta vaatinut antajaltaan juuri mitään. Palvelu ei ollut siis omien asioiden hoitamista vaan palvelu nähtiin lähimmäisenrakkauden konkreettisena ilmeneismuotona, jonka piti näkyä sanoina ja tekoina. Tämä palveleminen vaati ymmärtämistä ja kuuntelemista. Palvelemisen tuli vähitellen kasvaa yksittäisistä teoista elämänasenteeksi. Huomionarvoista oli myös, että aineellisen puutteen sijaan olikin useimmiten kyse henkisestä hädästä.¹⁴³ Juuri elämänasenne tois-

¹⁴⁰ Vartio toimii 1976, 181–187.

¹⁴¹ Baden-Powell 1968, 77–78.

¹⁴² Baden-Powell 1968, 77–78.

¹⁴³ Vartio toimii 1976, 63–66.

ten palvelemiseksi kuvasti Baden-Powellinkin näkemystä, kuinka palvelu johti isänmaanrakkauden kehittymiseen.

Peruspartio-ohjelma antoi siis käytännön raameja palvelun toteuttamiseen mutta vartion näkökulmasta pohdittiin vielä tarkemmin palvelun merkitystä. Palvelu oli merkittävä osa partiointia ja haluttiin kiinnittää huomiota siihen, mitä se merkitsi. Yksittäiset palvelut nähtiin toki hyödyllisinä mutta sekä eräpartio- että peruspartio-ohjelma kehottivat säännöllisyyteen. Säännöllisyys kertoi todellisesta uhrautumisesta kerta toisensa jälkeen ja kasvatti hiljalleen ajattelemaan ensin muuta kuin omaa etuaan.

Palvelu oli myös partion teemavuosi vuonna 1977. *VJ-viiri* käsittelikin vuoden ensimmäisessä numerossa palvelua ja mitä se tarkoitti. Pääkirjoituksen mukaan palvelu oli elämäntapa, vaihtoehto itsekkyydelle ja Baden-Powellin sanojen mukaan palvelemalla ihminen löytää onnen. Vinkkejä palvelun toteuttamiseksi annettiin, jotta sen toteuttaminen olisi vartiolle helpompaa. Toimintaohjeita annettiin siihen, kuinka voisi auttaa lähialueiden lapsiperheitä tai vanhuksia tai kuinka rahaa keräämällä voisi auttaa lastenkoteja, lastentarhoja tai sairaaloita. Rahan avulla oli myös mahdollista toteuttaa muita palvelutempauksia. Myös ensiapu nähtiin hyvänä palvelumuotona.¹⁴⁴ Vihjeet palvelun toteuttamiseen olivat konkreettisia ja vartiolle mahdollisia toteuttaa mutta kuitenkin ne olivat kaikki lyhyitä ja yksittäisiä tapahtumia. Vihjeissä ei korostunut säännöllinen palvelutoiminta, johon palveluun kasvattamisella kuitenkin pyrittiin.

5.1. Palveleminen kotona

Kotona palveleminen määriteltiin *Vartio toimii* -oppaassa siten, että jokainen oli vastuussa siitä yhteisöstä, jonka jäsen hän oli. Näin ollen myös perhe oli yhteisö ja vartion kokouksessa tulikin keskustella kodin merkityksestä, erilaisista perheistä, mitä tehtäviä eri perheenjäsenillä oli ja miksi, miten koululainen ja nuori saattoivat osallistua kodin tehtäviin ja mitkä työt oli jaettava lasten ja vanhempi-

¹⁴⁴ VJ-viiri 1/1977, 2-5.

en kesken. Keskustelun jälkeen vartion oli hyvä pohtia, miten kukin voisi olla hyödyksi kotonaan. Toiminnan tuli olla myös jatkuvaa, että siitä tuli tapa.¹⁴⁵ Kotona palveleminen nähtiin helppona tapana aloittaa palvelemisen ja hyödyksi olemisen harjoittelu. Koti ja perhe olivat lapsen ensimmäinen yhteisö, jossa taitoja saattoi harjoitella tulevaisuutta ja uusia yhteisöjä varten.

Kotona palveleminen tuli ilmi myös molempien oppaiden suorituksissa. Eräpartio-ohjelman suorituksessa juuri partion aloittaneen kotona palvelemisen tehtäväksi oli valittava jokin vastuullisempi tehtävä kuin sängyn petaus ja palvelua oli jatkettava säännöllisesti. Sopiviksi tehtäviksi katsottiin esimerkiksi astioiden tiskaus, siivous, kaupassa käynti, ruuanlaitto, koiran ulkoilutus ja kotieläimistä huolehtiminen, ulkotyöt kuten puiden pilkkominen ja lumen luonti ja sisarusten kaitseminen. Tehtävästä riippuen tuli se suorittaa 1–7 kertaa viikossa ja kodin lisäksi sen saattoi hoitaa myös sukulaisten, ystävien tai parhaassa tapauksessa vanhuksen tai sairaan luona.¹⁴⁶ Peruspartio-ohjelmassa ohjeistus pikkuhukka-vaiheessa olevalla partiolaiselle oli lyhyempi ja se mainitsi vain, että partiolainen valitsi sekä kotona suoritettavan tehtävän, josta huolehti säännöllisesti että keskustelun kotiväen kanssa¹⁴⁷. Muissa toimintavaiheissa kotona palvelemista ei enää mainita. Poikkeuksena oli peruspartio-ohjelman toinen luokka, jossa yksi valinnaistehtävistä on koti-illan järjestäminen perheelle¹⁴⁸.

Eräpartio-ohjelma viittasi suorituksessaan *Vartio toimii* -oppaaseen, joka kertoi palvelemisesta vartion näkökulmasta sen lisäksi, että se oli oppaan lopussa avannut partion osa-alueiden merkitystä¹⁴⁹. Tässä osuudessa palvelemisesta esitellään esimerkkejä ja selitetään niiden avulla palvelemista. Myös kotitehtävät mainittiin ja esimerkillä Liisasta, joka vei roskat, haluttiin antaa esimerkki palvelemisesta. Roskien vienti oli osa yhteisiä kotitöitä, jotka kuuluivat kaikille ja oli osa perheen yhteisiä tehtäviä. Palvelu ei siis tämän mukaan ollut omien tehtävien hoitamista ja usein palvelu oli sellaista, mikä ei vaatinut ihmisiltä oikeas-

¹⁴⁵ Vartio toimii 1976, 182–183.

¹⁴⁶ Vartionjohtajan käsikirja 1978, 39.

¹⁴⁷ Vartio toimii 1976, 117.

¹⁴⁸ Vartio toimii 1976, 123.

¹⁴⁹ Vartionjohtajan käsikirja 1978, 39.

taan mitään. Palvelua oli oman ajan jakaminen ja se tuli aloittaa kotoa, koulusta, omasta vartiosta eli lähimmästä ja tutummasta piiristä.¹⁵⁰

Eräpartio-ohjelma antoi suorituksessaan erilaisia kotitöitä sopiviksi palvelutehtäviksi. Peruspartio-ohjelma ei täysin nähnyt kotitöitä palvelemisena mutta ei myöskään kieltänyt niitä. Peruspartio-ohjelma halusikin herättää ajattelemaan, mitä kotona palveleminen oli ja miten erottaa se yhteisistä tehtävistä kotona, jotka joka tapauksessa kuuluivat kaikille. Tätä ajatusta puolusti myös se näkemys, että peruspartio-ohjelma kehotti keskustelemaan sekä vartiossa että kotona kodin tehtävistä, ja tätä kautta oli mahdollista selvittää, miten partiolainen pystyi todella palvelemaan kotona. Molemmat ohjelmat huomioivat, että palvelemisen harjoittelu oli helppoa ja oli hyvä aloittaa tutusta ympäristöstä, jolloin palvelemiseen harjaantui ja sitä oppi aluksi pienten tehtävien ja säännöllisyyden kautta.

Kodin palveleminen ei noussut esiin *VJ-viirissä*, vaikka sen tarkoitus olikin antaa vihjeitä peruspartio-ohjelman suorittamiseen. Kodin palveleminen kotitöiden näkökulmasta voitiin nähdä helppona tehtävänä, johon *Vartio toimii* antoi tarpeelliset suorittamisohjeet. Toisaalta kotityöt eivät olleet kovin muuttuvia ja koska ne tehtiin vartion kokouksen ulkopuolella ja saattoivat olla myös vanhempien mielipiteestä kiinni, ei vinkkejä kaivattu. *VJ-viirin* tarkoitus tämän perusteella olikin antaa vinkkejä nimenomaan vartion kokouksissa tapahtuvaan toimintaan. Myöskään *Kiehisissä* ei kotona palvelemista enää ollut. Tehtävät keskittyivät ensiapuun ja muiden auttamiseen.

5.2. Ensiapu

Ensiapua käsiteltiin palvelemisen muotona paljon niin vartionjohtajille tarkoitetuissa oppaissa kuin *VJ-viirissäkin*. Palvelun osa-aluetta esitellessään peruspartio-ohjelma määritteli, että sairaanhoitotehtävät kuuluivat ammatti-ihmisille mutta jokaisen eteen saattoi tulla tilanne, jossa tarvittiin ensiapua ja näitä taitoja

¹⁵⁰ Vartio toimii 1976, 64–65.

myös partiolaiset pystyivät. Tieliikenneasetus vaati jokaista auttamaan, mikäli osuu onnettomuuspaikalle. Virheellisellä toiminnalla saattoi vahingoittaa lisää ja mikäli ei osannut ensiaputaitoja, saattoi olla tilanteessa täysin avuton. Ensiaputiedot myös muuttuivat koko ajan, joten ollakseen ajan tasalla, oli taitoja ja tietojä päivitettävä koko ajan. Vihjeeksi peruspartio-ohjelma antoi perehtymisen SPR:n materiaaliin ja suositteli, että parasta oli käydä ensiapukurssi muutaman vuoden välein.¹⁵¹ Vartion palvelua omana lukunaan käsitellessään *Vartio toimii* -opas ei kuitenkaan käsitellyt ensiapua vaan pohdittiin enemmänkin palvelun merkitystä. Ensiapua käsiteltiin molemmissa ohjelmissa useimmiten kahden teeman eli onnettomuustilanteissa toimimisen ja pienten ruhjeiden, haavojen ja vastaavien hoitamisen kautta.

Onnettomuustilanteisiin ohjeistettiin jo peruspartio-ohjelman palvelun osa-alueessa. Onnettomuuspaikalle sattuesssa tuli osata toimia nopeasti ja järkevästi. Mitään suurta ei välttämättä pystynyt tekemään mutta jo pienillä teoilla oli mahdollista auttaa, jos tiesi, mitä oli tehtävä ja missä järjestyksessä. Jälleen hyödyksi oli tutustuminen SPR:n materiaaliin sekä ensiapukurssin käyminen. Peruspartio-ohjelma kehotti vartiota pohtimaan, kuinka toimia, jos esimerkiksi retkellä tapahtuisi jotain, ja se antoi myös ohjeita auttamistilanteisiin. Ohjeiden mukaan auttajan tuli pysyä rauhallisena ja toimia hätäilemättä, käyttää varoituskolmiota, hälyttää apua sekä tarkastaa lähiympäristö. Lisäksi kerrottiin huomioidaan tärkeysjärjestys auttamisessa eli välittömässä hengenvaarassa olevia tuli auttaa ensimmäisenä, tyrehdyttää verenvuodot, lastoittaa murtumat sekä antaa muuta ensiapua tarpeen vaatiessa. Varsinainen ensiapu tuli kuitenkin jättää ammattilaisille, sillä epäpätevästä ensiavusta saattoi olla enemmän haittaa kuin hyötyä. Peruspartio-ohjelma kehottikin miettimään, onko enemmän avuksi olemalla tekemättä mitään ja odottamalla osaavampaa apua.¹⁵²

Peruspartio-ohjelmassa onnettomuustilanteisiin viitattiin jo pikkuhukka-vaiheessa, jossa yksi palvelun valinnaisista suorituksista oli uutisoinnin seuraaminen koskien onnettomuuksia. Tehtävänä oli miettiä, miten niitä olisi voitu

¹⁵¹ Vartio toimii 1976, 184.

¹⁵² Vartio toimii 1976, 185–186.

välttää. Muita valinnaisia tehtäviä olivat veden varassa toiminen, liikenteenohjaus onnettomuustilanteessa sekä heittoköyden ja pelastusrenkaan käyttäminen hätätilanteessa.¹⁵³ Myös eräpartio-ohjelman vastaavassa kolmannen suoritusluokan palvelusuorituksissa perehdyttiin samankaltaisiin tehtäviin, tosin ne olivat kaikki pakollisia ja ohjeet oli koottu käsikirjaan, mutta käsikirja viittasi tässäkin kohtaa hakemaan lisätietoa *Vartio toimii* -oppaasta. Eräpartio-ohjelman yhteen suoritukseen kuului avun hälyttäminen asiallisesti ja tätä tuli harjoitella yhdessä vartion kanssa. Muita suorituksia olivat, kuinka toimia veden varaan jouduttaessa sekä heittoköyden ja pelastusrenkaan käyttö. Käsikirja antoi esimerkiksi ohjeet, kuinka voi harjoitella heittoköyden ja pelastusrenkaan heittoa.¹⁵⁴ Eräpartio-ohjelman suoritukset käsittelivät peruspartio-ohjelmaa tarkemmin onnettomuustilanteita ja kuinka niissä tulisi toimia. Peruspartio-ohjelma antoi tehtävän, jonka halutessaan saattoi suorittaa osana suoritusluokkaa mutta tarkempi tieto oli etsittävä muualta.

Seuraavassa suoritusluokassa eli peruspartio-ohjelman hukkavaiheessa onnettomuustilanteita oli mahdollista harjoitella yhdessä valinnaistehtävässä. Tämä tehtävä koski onnettomuus- ja katastrofitilanteissa vaadittavaa käyttäytymistä.¹⁵⁵ Eräpartio-ohjelman toisessa suoritusluokassa ei onnettomuustilanteita enää käsitelty. Edistyneimmässä suoritusluokassa eli peruspartio-ohjelman suvivaiheessa ja eräpartio-ohjelman ensimmäisessä suoritusluokassa ei myöskään onnettomuustilanteita enää käyty läpi vaan tehtävät koskivat muunlaista palvelua.

Käsitellyt ensiaputaidot suorituksissa olivat sellaisia, joita partiolainen pystyi opettelemaan. Haavojen ja ruhjeiden hoitamisessa edettiin vähitellen helpomasta vaikeampaan sen mukaan, missä suoritusluokassa mentiin. Peruspartio-ohjelman hukkavaihe antoi valinnaiseksi tehtäväksi haavojen hoitamisen harjoittelun, mutta ei antanut tarkempia ohjeita, millaisten haavojen hoitamisesta oli

¹⁵³ Vartio toimii 1976, 117–118.

¹⁵⁴ Vartionjohtajan käsikirja 1978, 40–46.

¹⁵⁵ Vartio toimii 1976, 122.

kyse tai millaista ensiapua voisi antaa.¹⁵⁶ Eräpartio-ohjelmassa perehdyttiin pintahaavojen hoitamiseen ja se antoi tarkat ohjeet, kuinka pintahaavoja hoidetaan.¹⁵⁷

Ensiavun opettelussa lähdettiin siis hyvin pienistä tehtävistä liikkeelle. Molemmissa ohjelmissa seuraavassa suoritusluokassa tulikin esille huomattavasti vaativammat haavat ja ruhjeet. Yhteistä oli tällä kertaa myös se, että ne olivat molemmissa ohjelmissa pakollisia opeteltavia asioita. Peruspartio-ohjelmassa hukakaiheen palveluosion pakollinen tehtävä oli opetella toimenpiteitä sellaisten tapaturmien varalta kuin nenäverenvuoto, pyörtyminen, raajan nyrjähdys, raajan paikoiltaan meno, raajan murtuminen, sähkövamma sekä palovamma.¹⁵⁸ Eräpartio-ohjelman toisessa suoritusluokassa ensiavun antamista käsiteltiin kolmessa suorituksessa. Ensimmäinen suoritus käsitteli erilaisten nenäverenvuotoa ja haavojen hoitoa eritellen viilto-, pisto- ja ruhjehaavan toisistaan. Toisessa suorituksessa käsiteltiin pyörtymistä, palovammoja, paleltumia, sähköiskua, sijoiltaan menoa, nyrjähdystä, murtumaa ja lastoitusta. Näihin annettiin lyhyet ohjeet, mitä voi tehdä ja koska oli parasta mennä lääkäriin.¹⁵⁹

Molemmissa ohjelmissa viimeisessä suoritusluokassa suositeltiin osallistumista SPR:n ensiapukurssille.¹⁶⁰ Ensiavun suhteen molemmissa ohjelmissa käsiteltiin samoja asioita ja partiolaisten haluttiin osaavan perusensiaputaitoja mutta myös ymmärtävän, milloin oma osaaminen ei riittänyt ja oli mentävä lääkäriin. Erona ohjelmissa olikin lähinnä se, että eräpartio-ohjelmassa ei ollut valinnaisuutta kuten peruspartio-ohjelmassa. Peruspartio-ohjelmassa vain osa ensiapusuorituksista oli pakollisia. Näin ollen ryhmä saattoi itse päättää, oliko se kiinnostunut ensiaputaitojen opettelusta vai tekikö se mieluummin jotain muuta. Juuri tätä vasten voi tarkastella ruskean linjan kritiikkiä peruspartio-ohjelmaa kohtaan, sillä vaikka eräpartio-ohjelman suoritukset myötäilivät peruspartio-ohjelman suorituksia, olivat eräpartio-ohjelman suoritukset paljon tarkempia ja ne olivat myös

¹⁵⁶ Vartio toimii 1976, 117.

¹⁵⁷ Vartionjohtajan käsikirja 1978, 39.

¹⁵⁸ Vartio toimii 1976, 122.

¹⁵⁹ Vartionjohtajan käsikirja 1978, 89–91.

¹⁶⁰ Vartio toimii 1976, 128. Vartionjohtajan käsikirja 1978, 158.

pakollisia, joihin käsikirja antoi tarkat ohjeet. Ensiavun harjoittelua ei haluttu jättää vartion itse päätettäväksi vaan haluttiin, että jokainen partiolainen todella osasi ensiapua suorituksissa mainittujen asioiden verran. Ensiavun kohdalla partion kahtiajako näkyi selkeästi ja peruspartio-ohjelma oli vapaampi suorituskiltaan sekä kehotti enemmän keskusteluun kuin eräpartio-ohjelma, joka halusi partiolaisten oppivan tiettyjä, kenties aikuisten mielestä, tärkeitä asioita.

Kiehisissä kolmannen luokan suoritukset ensiapuun liittyen olivat vastaavia kuin perus- ja eräpartio-ohjelmissakin. Tehtävänä oli opetella pintahaavojen ja nenäverenvuodon hoitoa. Pintahaavojen hoito tuli vastaan usein myös tositilanteissa leireillä ja retkillä, ja siksi oli hyvä hallita perusteet jo ennen tositilannetta. Yleisiksi ohjeiksi haavoille annettiin verenvuodon tyrehdyttäminen ja sitominen puhtaalla siteellä eikä haavaan tullut koskea. Nenäverenvuodosta kerrottiin vain, että se kuului jo sudenpentujen ohjelmaan mutta se oli syytä kerrata, jos vartiolaiset eivät sitä osanneet. Kaiken kaikkiaan tilanteiden harjoittelussa oli hyvä keksiä mahdollisimman aitoja tilanteita, joka auttoi mielenkiinnon säilyttämisessä. Toinen ensiapuun liittyvä suoritus oli loukkaantuneen kantaminen kultatuoliotteella vaikeakulkuisessa maastossa tai portaissa. Tätä tehtävää ei ollut perus- eikä eräpartio-ohjelmassa. Kultatuolin avulla oli helppo kuljettaa loukkaantunutta vaikeakulkuisessa maastossa tai auttaa liikuntavammaista siirtymään paikasta toiseen. Kultatuolia oli pintahaavojen tapaan hyvä harjoitella retkellä tai leirillä.¹⁶¹ Ensiavun ohjeet siis vähenivät runsaasti ohjelmamuutoksen myötä, vaikka opeteltavat taidot säilyivätkin samoina. Osasy syy tälle saattoi olla se, että suorituksen lopussa viitattiin perus- ja eräpartio-ohjelmien oppaisiin¹⁶².

Kiehisissä toisessa ja ensimmäisessä suoritusluokassa ensiapu kuului suoritukseen. Toisessa luokassa opeteltiin yhdessä suorituksessa lastoittamista ja painesiteen tekoa sekä elvytystä, sillä onnettomuustilanteissa toimiminen vaati tietoja ja taitoja. Ensiaputaidot olivat tärkeimpiä osattavia taitoja, joita ei tietysti toivonut tarvitsevana. Suoritus viittasi SPR:n ensiapukurssiin, jossa elvytystä käytiin monen muun asian lisäksi tehokkaasti läpi. Elvytystä saattoi harjoitella

¹⁶¹ Kiehiset 1981, 57–58.

¹⁶² Kiehiset 1981, 58, 61.

vartiojohtajankin johdolla esimerkiksi Anne-nuken tai muun nuken avulla. Lastoituksen osalta suoritus ohjasi harjoittelemaan nyrjähdyksiä, sijoiltaanmenoja ja luunmurtumia. Toinen suoritus koski palo- ja paleltumisvammojen hoitoa. Suorituksessa ei kerrottu niistä tarkemmin vaan kerrottiin, että ensiaputaidot oli hyvä opetella ensiapukurssilla. Lisäksi tietoa niiden hoidosta sai ensiapuoppaista.¹⁶³ Ensimmäisessä luokassa oli kaksi ensiapusuoritusta ja ne liittyivät onnettomuuspaikalla toimimiseen, elvyttämiseen ja ensiapuun pyörtymisessä, sähkövammassa ja myrkytystilassa. Näiden tilanteiden harjoittelussa korostettiin jälleen todentuntuisuutta ja muuta lippukunnanjohtajistoa kannatti pyytää avuksi tilanteiden lavastamiseen. Lisäksi johtajan oli hyvä tarkkailla vartiolaistensa reaktioita. Harjoitusesimerkiksi annettiin tilanne, jossa vartio olisi pyöräilemässä ja näkisi pusikossa auton peräosan. Elvytystilanteeseen, pyörtymiseen, sähkövammaan tai myrkytystilaan ei annettu ohjeita vaan viitattiin jälleen ensiapukurssiin.¹⁶⁴

Ensiapuun liittyvät jutut ilmestyivät *VJ-viiri* -lehteen ensimmäisen kerran numerossa 1/1976, jolloin sivun verran esiteltiin loukkaantuneen kuljettamista. Jutussa huomioitiin niin shokkitila, tajuton, oksenteleva, vatsa-, rinta-, selkä- tai niskavammainen sekä jos silmä on puhjennut.¹⁶⁵ Jutussa ei kuitenkaan kerrottu sen tarkemmin, mihin se liittyy. Se vain esitteli tapoja kuljettaa loukkaantunutta ja oli johtajien päätettävissä, hyödynsivätkö he tietoa. Tarkemmin ensiapua käsiteltiin numerossa 4/1976, jossa jo jutun aluksi todettiin, että jokaisen kansalaisen tuli osata ensiavun perustiedot. *VJ-viirin* mukaan helpoimpia asioita pystyi johtaja opettamaan itse mutta myös asiantuntijoilta kannatti pyytää apua, mikäli halusi esimerkiksi retkellä tehdä pienen katastrofiharjoituksen. Joka tapauksessa johtaja tarvitsi avuksi ainakin muutaman opaskirjan. Ensiapua käsiteltiin ensin teorian näkökulmasta eli teoriaa tarvitsi käytännön tueksi mutta vasta harjoitteleamalla oppi. Pieniä harjoituksia pystyi järjestämään kokouksissa mutta vaikka tilanteita lavastaisi, ne eivät saisi olla niin aitoja, että vartiolaiset säikähtäisivät. Harjoitteluun *VJ-viiri* antoi vihjeeksi erilaisia tilanteita, kuten miten toimia häkä-

¹⁶³ Kiehiset 1981, 97–99.

¹⁶⁴ Kiehiset 1981, 137–140.

¹⁶⁵ *VJ-viiri* 1/1976, 11.

myrkytyksessä, kuinka soittaa hälytyskeskukseen ja tilata saira-auto tai mitä tehdä, jos pikkuveli oli syönyt mummon sydänlääkkeitä. Lisäksi jokaisen kotiin voisi tehdä siistin hälytysnumerokortin.¹⁶⁶ Juttu antoi joitain vinkkejä, kuinka toteuttaa käytännössä ensiavun harjoittelemista, sillä vuonna 1976 tarjolla oli yhteisestä ohjelmasta vain *Vartio toimii* -opas, joka ei eritellyt tarkemmin, mitä harjoitella tai kuinka.

VJ-viirin numero 1/1977 kertoi sen vuoden teemasta eli palvelusta ja näin myös ensiapua käsiteltiin heti ensimmäisessä numerossa. Ensiavun harjoittelemiseksi voisi pitää esimerkiksi esitelmää vartion kesken tai pyytää jonkun ulkopuolisen kertomaan pelastuspalvelutoiminnasta, hengenpelastuksesta tai palovammoista. Lisäksi annettiin vinkkejä kirjallisuuteen ja ohjeistus ensiapukaapin varustamiseen kotona tai auton ensiapulaukun koostamiseen.¹⁶⁷ Itse ensiavun harjoittelemiseen ei annettu ohjeita mutta kirjallisuuden esittely mahdollisti niiden löytymisen, mikäli vartio itse halusi ja oli aktiivinen. *VJ-viiri* oli selkeästi ensiavun kohdalla peruspartio-ohjelman kannattaja, sillä se ei juuri antanut vihjeitä, kuinka hoitaa loukkaantuneita tai kuinka harjoitella vartion kesken ensiapua. Sen vihjeet perustuivat esitelmille ja kirjavinkeille, joten kun *Vartionjohtajan käsikirja* ilmestyi vuonna 1978, antoi se eräpartio-ohjelman toteuttajille paljon konkreettiset suoritushjeet, mikä varmasti miellytti osaa partiolaisista.

5.3. Muiden auttaminen

Muiden auttamista ei peruspartio-ohjelman palvelun osa-alueessa erikseen juuri selitetä mutta se tuli ilmi palveluun liittyvissä suorituksissa. Palvelun kohdalla huomioitiin kuitenkin, että juuri henkinen hätä oli kasvanut ja tähän liittyivät monet palvelusuoritukset eli kuinka voisi auttaa muita ihmisiä ympäristössään. Etenkin huomioitiin suurperheet ja vanhukset, joille apu ja ennen kaikkea seura

¹⁶⁶ VJ-viiri 4/1976, 5-8.

¹⁶⁷ VJ-viiri 1/1976, 4-5.

olivat monesti aineellisia asioita tärkeämpiä.¹⁶⁸ Palvelussa huomioitiin myös kehitysapu ja kansainvälinen auttaminen¹⁶⁹.

Peruspartio-ohjelmassa pikkuhukkavaiheessa yksi palvelun valinnaisista tehtävistä oli kummiperheen tai -vanhuksen hankkiminen, johon pidettiin säännöllisesti yhteyttä¹⁷⁰. Hukkavaiheessa palvelun valinnaisissa tehtävissä muiden auttamista oli jo useampi vaihtoehto, sillä suoritukset koskivat muun muassa tutustumista laitoslapsiin ja heidän ongelmiinsa, jotka kutsuttiin vartion luokse tai joiden luona vierailtiin, tutustumista oman paikkakunnan avun tarpeessa oleviin ja toiminnan järjestämistä heidän avukseen, osallistumista UNICEF:in operaatioon tai talonmiehen auttamista lumenluonnissa tai piha-alueen siistimisessä¹⁷¹. Suosivaiheessa valinnaisten tehtävien joukossa oli kaksi suoritusta muiden auttamiseen liittyen. Toisessa tutustuttiin johonkin vähemmistöryhmään ja mietittiin, kuinka heitä voisi auttaa ja toisessa järjestettiin vapaailta ”superperheen” vanhemmille.¹⁷² Varsinkin kummiperheen tai -vanhuksen hankkimisessa oli olennaista palvelun säännöllisyys ja juuri sen huomiointi, ettei avun välttämättä tarvinnut olla aineellista. Yhdessä suorituksessa huomioitiin myös kansainvälisyys, vaikka tarkemmin ei eritelty, millaiseen operaatioon osallistuminen oli sopivaa.

Eräpartio-ohjelmassa muiden auttaminen palvelun yhteydessä tuli ilmi vasta viimeisessä vaiheessa eli ensimmäisessä luokassa, jossa vartiolaisen tuli suorittaa partiojohtajan osoittama yhteiskunnallinen tehtävä. Tässä suorituksessa palvelun tarkoitusta myös selitettiin tarkemmin ja nähtiin, että kaikki toiminta lähimmäisen hyväksi oli palvelua ja syvemmältä merkitykseltään palvelu oli lähimmäisen rakkautta. Suorituksessa määriteltiin myös, mitä tarkoitti lähimmäinen ja näitä olivat kaikki ihmiset ympärillämme. Sopivia yhteiskunnallisia tehtäviä suoritukseen olivat esimerkiksi lastenjuhlan järjestäminen lähiseudun lapsille, ohjelmallinen tilaisuus esimerkiksi lastensairaalassa tai vanhainkodissa, iltanvieton järjestäminen kehitysvammaisille lapsille, kirjojen tai lelujen keräys ja

¹⁶⁸ Vartio toimii 1976, 64–65.

¹⁶⁹ Vartio toimii 1976, 64–65, 183.

¹⁷⁰ Vartio toimii 1976, 118.

¹⁷¹ Vartio toimii 1976, 122–123.

¹⁷² Vartio toimii 1976, 128.

kunnostaminen sekä lahjoittaminen eteenpäin tai rahankeräys esimerkiksi lapsia vahtimalla, myyjäisillä tai paperinkeräyksellä ja rahojen lahjoittaminen yhteiskunnalliseen tarkoitukseen. Suorituksen alussa kerrottiin myös, että toisen huomioonottaminen oli asia, johon täytyi kasvaa ja joka päivä voisi kysyä itseltään, tekikö ketään juuri kyseisenä päivänä edes hiukan onnelliseksi.¹⁷³ Tästä huolimatta tehtävät olivat yksittäisiä tapahtumia, joten niiden avulla oli mahdollista palvella hetkellisesti.

Kiehisissä muiden auttaminen kuului edelleen palvelun ja nyt myös partioaatteen osa-alueen suorituksiin ja niissä tuli ilmi myös kansainvälisyys. Kolmannessa luokassa tehtävänä oli havainnollistaa kertomus laupiaasta samarialaisesta ja yksi vaihtoehto tehdä suoritus oli etsiä auttamiskohde ja auttaa siellä. Toinen muiden auttamisen suoritus käsitteli osallistumista talkoisiin tai roskatempaukseen tai valmistamalla paketin kummiperheelle. Vaihtoehtoja oli auttaa esimerkiksi avun tarpeessa olevaa perhettä talon ulkomaalauksella, vajan siivouksella tai puiden pilkkomisella. Talkoot saattoi järjestää myös yhdessä lippukunnan kanssa. Kummiperheen taas saattoi löytää seurakuntasisaren avulla mutta tällöin avun oli hyvä olla jatkuvaa. Yksi auttamisen vaihtoehto oli lelupaketin kerääminen, avustaminen kehitysvammaisten retkellä tai kirjan lukeminen näkövammaisia varten. Myös *Kiehiset* korosti peruspartio-ohjelman tapaan aiheettoman avun merkitystä.¹⁷⁴

Kiehisten toisessa luokassa toisten auttaminen liittyi osallistumiseen Suomen Partiolaisten tempaukseen tai UNICEFin välityksellä kansainväliseen palvelutoimintaan. Tempauksen saattoi järjestää myös itse. Vaihtoehtoja oli seurata partiolehdistä Suomen Partiolaisten kehitysyhteistyömaan auttamiseksi järjestettyjä kampanjoita ja osallistua niihin, auttaa SPR:n nälkäpäiväkeräyksessä tai järjestää oma tempaus, jonka tuotto lahjoitettiin johonkin katastrofirahastoon. Tämän lisäksi toinen suoritus oli järjestää tapahtuma muille, jossa kaikki viihtyivät. Tilaisuus saattoi olla esimerkiksi lastenjuhla, naamiaiset, näytelmä, pikkujoulut, saunailta tai retki. Järjestämisessä tuli huomioida, mitä järjestettiin, kenel-

¹⁷³ Vartionjohtajan käsikirja 1978, 160.

¹⁷⁴ *Kiehiset* 1982, 33–34.

le tilaisuus oli tarkoitettu ja paikka ja aika. Lisäksi piti hoitaa tiedottaminen, tarvikkeiden hankkiminen ja jälkiselvittelyjen hoito.¹⁷⁵

Ensimmäisessä luokassa ei muiden auttaminen enää tullut selkeästi esiin, sillä suorituksina olivat muun muassa partioillan järjestäminen vanhemmille tai vieraasta maasta kertovan maastoleikin järjestäminen sudenpennuille.¹⁷⁶ Näissä tehtävissä ei kuitenkaan enää korostunut auttaminen samalla lailla. *Kiehisten* suoritukset olivat pitkälti samoja kuin perus- ja eräpartio-ohjelmienkin ja vain kummiperheen kohdalla korostettiin jatkuvuutta. Vaikka palvelu oli Baden-Powellin mukaan yksi keino isänmaanrakkauden kasvattamiseen, korostui tehtävissä myös partion kansainvälinen ajattelu ja se, että isänmaanrakkauden lisäksi tarkoitus oli kehittää palvelutunnetta oman maan rajojen ulkopuolellekin.

VJ-viiri huomioi vuoden 1977 ensimmäisessä numerossaan, kuinka vartiolaiset voisivat auttaa muita. Yksi vihje oli ohjelmalla tempaisu ja ohjeeksi annettiin apua tarvitsevien perheiden ja vanhusten selvittäminen, joita käydään auttamassa esimerkiksi siivoamalla, järjestämällä suurperheiden vanhemmille vapaailta ja lapsille laulu- tai leikki-ilta tai ohjelman järjestäminen lastenkodin, lastentarhan tai sairaalan lapsille. Rahan keräys nähtiin myös palveluna eli esimerkiksi sosiaalityölle, pelastusarmeijalle tai lastenkodille saattoi kerätä rahaa ja sopivia tapoja tähän olivat esimerkiksi tyhjien pullojen kokoaminen ja liikkeesseen vienti, jätteen keräys, vanhojen vaatteiden ja lelujen kokoaminen, pannulappujen kutominen, järjestämällä teatteriesityksen kololla tai siivoustaikoiden järjestäminen. Rahalla voisi hankkia esimerkiksi askartelutarvikkeita lähiseudun lapsille järjestettävää askarteluiltaapäivää varten tai lankaa lapasia varten, joita lahjoitetaan kummiperheiden lapsille. Myös talven tullessa talonmiehen auttaminen lumitöissä tai sudenpennuille luisteluillan järjestäminen annettiin vihjeiksi.¹⁷⁷

¹⁷⁵ Kiehiset 1981, 77, 81–82.

¹⁷⁶ Kiehiset 1981, 116.

¹⁷⁷ VJ-viiri 1/1977, 3–5.

Kansainvälisyyttä *VJ-viiri* huomioi yhden tempauksen verran, sillä numeron 2/1977 takakansi mainosti Ambo 77 -kampanjaa, jossa partioviikolla kerrottiin alkavan kampanjan rynnäkkö, jossa tarkoitus oli kerätä varoja Namibian partiolaisten auttamiseksi.¹⁷⁸ Kampanjasta kerrottiin lisää numerossa 4/1977, jossa partioviikkoa kerrottiin vietettävän kansainvälisissä merkeissä, sillä silloin on Ambo-kampanja, jolloin jokainen partiolainen voisi omalla osuudellaan auttaa partiotyön kehittämistä Namibiassa. Vartion toimintaohjeeksi annettiin osallistuminen lippukunnan myyjäisiin ja tuotto tilitettiin Suomen Partiolaisille.¹⁷⁹ Palvelussa ei siis juurikaan kiinnitetty huomiota kansainvälisyyteen eikä neuvottu, kuinka vartio voisi kansainvälisesti palvella, vaikka peruspartio-ohjelmassa mainittiin myös kansainvälisyys. Ehdotetut palvelutehtävät sopivat kotimaassa ja usein nimenomaan lähiympäristössä toteutettaviksi. Tällöin tuli esille ennen kaikkea uhrautuminen kodin ja isänmaan puolesta mutta kansainvälisyydestä ei annettu tarkkoja ohjeita.

6. PARTIOAATE

Peruspartio-ohjelmassa partioaate oli aihekokonaisuus, jonka avulla perehdyttiin partion ideologiaan ja jonka avulla vartion kanssa saattoi keskustella partion päämääristä. Vartiota tulikin ohjata niin, että partioihanteiden mukaisesti oli mahdollista toimia myös arjessa.¹⁸⁰ *VJ-viiri* käsitteli partioaatetta numerossaan 3/1975. Jutun mukaan partion perusta oli partioaate eli ideologia, joka ilmeni partiolupauksessa ja partioihanteet olivat taas käytännöllisempiä ajatuksia siitä, kuinka lupaus voi toteuttaa. Syksyn ensimmäisen kokouksen iltahartaudessa voisi keskustella siitä, mitä lupaus ja ihanteet pitivät sisällään. Ihanteet eivät saaneet jäädä kenellekään pelkäksi luetteloksi vaan ne tuli tehdä jokaiselle mahdollisimman omakohtaisiksi ja todellisen tuntuiseksi ajatuksiksi. Helpointa johtajan oli saada vartio mukaan keskusteluun esittämällä tilanteita jokapäiväi-

¹⁷⁸ *VJ-viiri* 2/1977, 16.

¹⁷⁹ *VJ-viiri* 4/1977, 3–4.

¹⁸⁰ Vartio toimii 1976, 189.

sistä asioista, joissa voi toimia lupauksen mukaisesti.¹⁸¹ Myös VJ-viirin numerossa 4/1976 pohdittiin partioaatetta ja kehoitettiin kysymään omalta vartioltaan, mikä oli partion päämäärä. Mikäli vastauksina oli esimerkiksi, että ”oppii sellaista mitä koulussa ei opi” tai ”muistaa olla kohtelias”, oli vartio ymmärtänyt partion yrittävän kasvattaa tasapainoisia, terveitä ja vastuuntuntoisia yhteiskunnan jäseniä.¹⁸² Vartioiden haluttiin keskustelevan partion ideologiasta ja toimivan sen mukaan, jotta se tuli tutuksi. Näin ollen ideologiaa ei ollut tarkoitettu vain partion johtotehtävissä oleville henkilöille vaan se tuli tuoda lähelle myös lapsia ja nuoria.

Partioaatteen osa-alue yhdistettiin *Kiehisissä* palveluun ja sen mukaan partioaatteen tarkoituksena oli partioaatteen hengen ymmärtäminen ja päämääränä oli partioihanteiden toteuttaminen arkipäivän eri tilanteissa. Partioihanteiden tuli olla ”eväsreppu”, joka antoi ohjeita oikean suunnan löytämiseksi eikä vain ulkoa opeteltu litania. Lisäksi partioaate oli kulmakivi, jolla koko toiminta perustui.¹⁸³ Ohjelman kehittyessä ajatus partioaatteen tarkoituksesta ei juuri muuttunut vaan päämääränä oli edelleen sisäistää ihanteet ja toteuttaa niitä myös partion ulkopuolella.

6.1. Partiolaisen ihanteet

”Partiolaisen ihanteena on:
kehittää itseään ihmisenä,
kunnioittaa toista ihmistä,
auttaa ja palvella muita,
tuntea vastuunsa ja velvollisuutensa,
rakastaa ja suojella luontoa,
olla uskollinen ja luotettava,
rakentaa ystäväyttä yli rajojen,

¹⁸¹ VJ-viiri 3/1975, 11.

¹⁸² VJ-viiri 4/1976, 3.

¹⁸³ Kiehiset 1981, 12.

etsiä elämän totuutta.”¹⁸⁴

Peruspartio-ohjelman mukaan partioihanteissa oli kiteytettyinä partiotoiminnan keskeiset päämäärät ja koska ne sisälsivät niin paljon asiaa, ei ihanteita kannattanut unohtaa ensimmäisen syksyn jälkeen. Ihanteista tuli keskustella ja niitä tuli pohtia yhdessä, sillä vaikka ne saattoivat vaikuttaa yksinkertaisilta, jokaisella oli oikeus tulkita niitä omalla tavallaan. Tämän takia keskustelu ja pohtiminen yhdessä olivat tärkeitä, jotta oma näkemys saattaisi laajeta, johtaa uusiin pohdiskeluihin tai kertoa jopa eteenpäin muille ihanteista. Peruspartio-ohjelma antoi ihanteista muutamia ajatuksia valmiiksi, joiden toivottiin auttavan oman mielipiteen rakentumisessa. Tässä kohtaa peruspartio-ohjelma antoi kirjallisuusviheiksi Baden-Powellin teoksia ajattelun syventämiseksi. Pohdiskelun lisäksi ihanteista voisi tehdä oman vartion kanssa kirjasen, niitä voisi käyttää iltahartauksien aiheina tai soveltaa leikeissä.¹⁸⁵ Partiolaisen ei siis ollut tarkoitus vain opetella ihanteita ulkoa vaan ne tuli sisäistää omaan elämään sopiviksi ohjenuoriksi hiljalleen yhdessä muiden kanssa toimimalla ja keskustelemalla.

Peruspartio-ohjelma luetteli jokaisen ihanteen ja kertoi, mitä kyseisellä ihanteella tarkoitettiin. Näin se esittelikin suomalaisen partioliikkeen näkemykset ihanteista. Jokaisen tuli kuitenkin muodostaa oma mielipiteensä niistä. Partion tavoite oli kasvattaa yhteiskunnalle kunnollisia kansalaisia ja näin tehdä osansa isänmaan hyväksi. Tämä tuli esille jokaisessa ihanteessa, sillä ohjelman mukaan kun partiolainen kehitti itseään ihmisenä, hän löysi omat kykynsä ja uskalsi käyttää niitä. Kunnioittamalla toista ihmistä, partiolainen oli erilaisten ihmisten ystävä, hyväksyi erilaisuuden eikä tuominnut eri mieltä olevia ihmisiä. Auttamalla ja palvelemalla partiolainen oppi huomaamaan, ettei palvelu ollut vain hyvä työ vaan että jokainen tarvitsi muita ihmisiä. Tuntemalla vastuunsa ja velvollisuutensa partiolainen oppi, että elämä oli kuin joukkuepeli, joka sujui hyvin, kun yhteisiä sääntöjä noudatettiin. Luonnon rakastaminen ja suojeleminen vaati partiolaiselta luonnon tuntemista ja vartion tuli yhdessä oppia tuntemaan luontoa käymällä retkillä ja tutkimalla sitä. Näin vartiolainen kasvoi osaksi luontoa. Par-

¹⁸⁴ Vartio toimii 1976, 192–197.

¹⁸⁵ Vartio toimii 1976, 190–191.

tiolaisen tuli olla uskollinen ja luotettava ja ennen kaikkea partiolainen oli tätä omaa maataan kohtaan. Partiolaisen tuli olla valmis tekemään oma osuutensa maansa hyväksi katsomalla kuitenkin myös muuta maailmaa ja elämällä yhdessä kaikkien kanssa. Seuraava ihanne eli ystävyysrakentaminen yli rajojen jatkoikin sopivasti tätä, sillä partio oli kansainvälinen liike, joka halusi edistää pysyvää rauhaa ja loi omalta osaltaan puitteet luoda ystävyyttä eri maiden välillä. Viimeinen ihanne oli etsiä elämän totuutta, joka kehotti oman elämäntehtävän ja -katsomuksen löytämiseen mutta myös Jumalan kunnioittamiseen.¹⁸⁶ Nämä olivat siis suomalaisen partioliikkeen tulkintoja ihanteiden merkityksistä.

Peruspartio-ohjelmassa ihanteita tulivat vastaan ensimmäisen kerran lähtövaiheessa¹⁸⁷. Tällöin tarkoitus oli tutustua ihanteisiin ja vinkeiksi annettiin palapelin tai esimerkkien keksiminen ja keskustelu ihanteista¹⁸⁸. Pikkuhukka-vaiheessa yhteisenä tehtävänä oli osallistua keskusteluun partioihanteista, -tunnuksesta ja -lupauksesta. Valinnaistehtävät olivat soveltavampia ja niissä saattoi muun muassa tarkkailla tv-ohjelmaa tai lehtiartikkelia ihanteiden kannalta, valmistella sommitelman lehtiartikkeleista liittyen ihanteisiin, vertailemalla ihanteita ja kymmentä käskyä, osallistumalla jumalanpalvelukseen tai suorittamalla jonkin tehtävän seurakunnassa. Hukkuvaiheessa yhteisenä tehtävänä oli jälleen keskustelu, kuinka ihanteita oli toteuttanut omassa elämässään viimeisen viikon aikana. Valinnaiset tehtävät sovelsivat jälleen ihanteita käytäntöön esimerkiksi väitelytilaisuuden muodossa, vanhempien keskustelutilaisuuden järjestämisellä tai kokoamalla vartion oman hartauskirjan. Susivaiheessa yhteisenä tehtävänä oli keskustella, mitä partioaate merkitsi henkilökohtaisesti ja miten ihanteita voisi toteuttaa päivittäin. Valinnaistehtävissä oli mahdollista esimerkiksi vertailla partioaatetta muihin aatteellisiin järjestöihin, järjestämällä keskustelutilaisuuden seurakunnan tai eri ikäryhmien ihmisten kanssa partioihanteista, tutustumalla muihin uskontoihin ja ajatustapoihin tai pohtimalla kristillisyyden merkitystä.¹⁸⁹

¹⁸⁶ Vartio toimii 1976, 192–197.

¹⁸⁷ Lähtövaiheessa lapsi tutustui partion ideologiaan ja partion toimintaan ennen kuin sitoutui siihen lupauksenannon myötä. Lähtövaiheen jälkeen lapsi siirtyi varsinaisiin toimintavaiheisiin. Vartio toimii 1976, 99. Kts. liite 1.

¹⁸⁸ Vartio toimii 1976, 113.

¹⁸⁹ Vartio toimii 1976, 118, 123, 128–129.

Tehtävissä korostui selkeästi keskustelun merkitys, sillä se kuului jokaisessa vaiheessa pakolliseksi tehtäväksi. Keskustelua kuitenkin ohjattiin, sillä partion alkutaipaleella ihanteista keskusteltiin yleisemmin mutta vaihe vaiheelta siirryttiin pohtimaan ihanteita omassa elämässä ja kuinka niitä voisi lopulta soveltaa joka päivä elämässään. Tehtävissä näkyi myös kristillisyyden ja sen pohtiminen ihanteiden kautta. Tehtävät kuitenkin kehottivat tutustumaan myös vieraisiin uskontoihin ja ajatuksiin, jolla pyrittiin kenties rakentamaan suvaitsevaisuutta, muiden kunnioittamista ja ystävyyttä yli rajojen.

Eräpartio-ohjelma viittasi kolmannen luokan suorituksessaan peruspartio-ohjelmaan *Vartio toimii* -oppaassa. Suorituksena oli vain osallistua partiojohtajan johtamaan keskusteluun ihanteista, -tunnuksesta ja lupauksesta. Tarkemmin ei ihanteista kerrottu. Toisessa luokassa selvitettiin ihanteet ja mitä ne tarkoittivat ja nämä olivat samoja kuin peruspartio-ohjelmassakin. Tehtävänä oli keskustella partiojohtajan kanssa, miten oli omassa elämässään toteuttanut ihanteita. Muita partioaatetehtäviä olivat jumalanpalvelukseen osallistuminen ja hyviin käytöstapoihin perehtyminen. Ensimmäisessä luokassa tehtävänä oli partiojohtajan kanssa keskustella ihanteiden toteutumisesta yhteiskunnassa. Ennen keskustelua suorittajalle voisi antaa etukäteistehtävän eli esimerkiksi seurata lehteä viikon verran ihanteiden näkökulmasta. Keskustelun päämääräksi nähtiin, että suorittajalle selkiytyi ihanteiden merkitys elämässä. Itse keskustelussa oli hyvä pohtia eri laitoksia yhteiskunnassa, jotka liittyivät ihanteisiin ja pohtia niitä. Ihanteiden lisäksi ensimmäisessä luokassa tehtävinä oli partioaatteeseen liittyen myös omasta uskosta keskusteleminen ja partion kansainvälisyyteen tutustuminen.¹⁹⁰ Toisin kuin peruspartio-ohjelmassa, jossa keskustelu oli tarkoitus käydä yhdessä vartion kanssa, keskusteltiin eräpartio-ohjelmassa partiojohtajan kanssa. Tällöin keskustelu oli henkilökohtaisempaa mutta vartiolaisten ei saanut tietoa muiden vartiolaisten ajatuksista.

Kiehisten sisältämässä uudistuneessa ohjelmassa ihanteita käsiteltiin jokaisen luokan suorituksissa. Kolmannen luokan suoritus liittyi ihanteiden osaamiseen

¹⁹⁰ Vartiojohtajan käsikirja 1978, 46, 92–95, 161–164.

ja niiden läpikäynti kannatti jakaa useammalle illalle. Ihanteet sopivat esimerkiksi vartioillan päätökseksi. Ihanteita saattoi käydä läpi näytelminä tai kuva-arvoituksina, jolloin puolet vartiosta oli yleisö, joka arvasi, mitä ihannetta loppuvartio esitti, esineiden kautta eli jokainen toi jonkin esineen kokoukseen ja kertoi muille, mihin ihanteeseen esine liittyi tai kuvien kautta, jolloin vartio yhdessä pohti, miten ihanteet toteutuivat kuvassa. Lopuksi vartiolaisen tuli osoittaa ihanteiden ymmärtäminen kertomalla yksi käytännön esimerkki jokaisesta ihanteesta.¹⁹¹ Toisen luokan suorituksessa ihanteita tuli tarkastella nuorille tarkoitetun elokuvan, radio- tai tv-ohjelman, julisteen tai mainoksen kautta, olivatko ne ihanteiden mukaisia. Tehtävän saattoi toteuttaa esimerkiksi menemällä yhdessä elokuviin, katsomalla tv-ohjelman tai kuuntelemalla radio-ohjelman, jonka jälkeen koottiin vartiolaisten mielipiteet ja verrattiin niitä lehtien arvosteluihin. Lisäksi ohjelmia saattoi vertailla keskenään ja muuttaa niitä ihanteiden mukaisiksi. Tärkeää oli myös keskustella ihanteiden merkityksestä partiolaiselle itselleen.¹⁹² Ensimmäisessä luokan tehtävä liittyi sekä ihanteisiin, lupaukseen että tunnukseen. Samalla se oli hengellisyyttä pohtiva tehtävä. Suorituksessa etsittiin Raamatusta kohta, joka liittyi ihanteisiin ja sen pohjalta tehtiin lippukuntalehteen juttu tai käytiin hengellinen keskustelu.¹⁹³ Kaiken kaikkiaan ihanteet kulkiivat mukana koko ohjelman ajan. Ihanteista keskusteltiin tehtävien yhteydessä vartion kanssa mutta partionjohtajan kanssa keskustelua ei suorituksissa enää ollut.

VJ-viiri käsitteli partioihanteita esimerkiksi vuoden 1976 aikana esimerkiksi kahdesti. Ensimmäisessä numerossa 1/1976 vihjattiin ihanteiden sopivan muistelemispäivän iltahartauteen, jossa ihanteiden toteuttamista voisi yhdessä pohtia¹⁹⁴. Toisen kerran ihanteita käsiteltiin numerossaan 4/1976. Juttu kehotti miettimään, mitä muuta partio oli kuin mukava harrastus. Johtajille ehdotettiin, että he kysyvät vartiolaisiltaan, mikä oli partion ideologia, aate, tarkoitus, päämäärä ja miten heidän mielestään partio-ohjelman osa-alueet vaikuttivat. Ihanteiden

¹⁹¹ Kiehiset 1981, 21–22.

¹⁹² Kiehiset 1981, 80.

¹⁹³ Kiehiset 1981, 122.

¹⁹⁴ VJ-viiri 1/1976, 7.

käsittelyyn kokouksessa annettiin konkreettinen vinkki. Jokainen vartiossa valitsi yhden ihanteen tai lupauksen ja se mielessä luotiin taidetta, esimerkiksi kollaasi tai maalaus ja lopuksi työt käytiin yhdessä läpi. Yksi vaihtoehto oli tarkkaila ympäristöä ja etsiä asioita, joita partiolainen ei tekisi tai illalla päivän tapahtumien kertaaminen ja samalla miettien, mitä partioaatteen mukaista oli päivän aikana tehnyt. Lopuksi kehoitettiin käymään keskustelu ihanne kerrallaan, mitä se tarkoitti ja miten sitä voisi toteuttaa. *VJ-viiri* ohjasi myös vertailemaan ihanteita ja Raamattua keskenään eli partio otti uskonnollisen näkökulman osittain mukaan ihanteiden käsittelyyn.¹⁹⁵

Ihanteista ei nostettu yhtä esiin muita enemmän tai korostettu tiettyjä ihanteita vaan niitä käsiteltiin molemmissa ohjelmissa yhtenä kokonaisuutena. Näin ollen vaikka yksi ihanne oli olla uskollinen ja luotettava ja sen selityksissä mainittiin erikseen oma maa, ei tämä noussut ihanteiden käsittelyssä esiin eikä omaa maata korostettu. Se oli vain yksi ihanteista muiden joukossa, jotka kaikki koettiin yhtä tärkeiksi. Ihanteiden käsittelyssä korostettiin niiden merkityksen löytämistä omaan elämään, jolloin ne auttoivat toimimaan partiomaisesti ja partion päämäärien mukaisesti myös partion ulkopuolella ja mahdollisesti partiopolun jälkeenkin.

6.2. ”Tahdon rakastaa”

”Tahdon rakastaa Jumalaani ja lähimmäistäni, isänmaatani ja ihmiskuntaa toteuttaen elämässäni partioihanteita.”¹⁹⁶

Partiolupauksessa oli peruspartio-ohjelman mukaan kyse siitä, että partiolainen oli jo perehtynyt ihanteisiin ja ymmärtänyt, mitä kaikkea ne voivat sisältää ja lupauksensa antaessaan partiolainen halusi sitoutua elämään ihanteiden mukaisesti. Lupauksen jokainen antoi omasta vapaasta tahdostaan ja sen antaneeseen luotetaan. Peruspartio-ohjelma kävi läpi lupauksen sisällön ja isänmaan rakas-

¹⁹⁵ *VJ-viiri* 4/1976, 3–4.

¹⁹⁶ Vartio toimii 1976, 197.

tamisella tarkoitettiin, että partiolainen tahtoi parhaansa mukaan palvella maata, jonka oli saanut omakseen ja auttaa sen kansaa elämässä eteenpäin. Lupauksessa mainittiin myös, että Jumalan, lähimmäisen, isänmaan ja ihmiskunnan rakastaminen tapahtui ihanteita toteuttaen ja näin partiolainen auttoi uuden, onnellisemman maailman rakentamisessa.¹⁹⁷ Isänmaa mainittiin selkeästi lupauksessa mutta samalla se sisälsi myös muun maailman eli lupauksessakin tuli ilmi partion kansallinen ja kansainvälinen olemus. Eräpartio-ohjelma ei käsitellyt lupauksen sisältöä käsikirjassaan lainkaan.

Lupauksen antamisen ajankohta oli perus- ja eräpartio-ohjelmassa erilainen. Peruspartio-ohjelmassa lupaus annettiin 4–6 ensimmäisen kokouksen jälkeen, kun uudelle partiolaiselle oli selvinnyt, mitä partiotoiminta oli. Näissä kokouksissa ei kuitenkaan käsitelty lupauksia, vaikka ihanteita esimerkiksi käytiinkin jo läpi.¹⁹⁸ Eräpartio-ohjelman linjaus lupauksen antamisesta erosi selvästi peruspartio-ohjelmasta, sillä se suositteli lupauksen antamista vasta kolmannen luokan suorittamisen jälkeen, jolloin partiolaiselle oli jo muodostunut omakohtainen tuntemus partiosta.¹⁹⁹ Myöhemmin ohjelman uudistuttua *Kiehisin*, lupaus annettiin joko lähtövaiheen tai kolmannen luokan suorittamisen jälkeen, kumpi nyt vain oli omassa lippukunnassa tapana. Merkiksi lupauksen antamisesta vartiolainen sai maailmanjärjestön merkin²⁰⁰. Lupauksen antaminen symboloitui näin merkkiin, jonka myös muut näkivät.

Partiolupaus sisältyi *Kiehisissä* kolmannen luokan ensimmäiseen suoritukseen, jossa tehtävänä oli osata partioihanteet ja -tunnus ja valmistautua lupauksen antamiseen. Vartion jäsenten tuli ymmärtää ja tietää, mitä he lupasivat eli ymmärtää lupauksen sisältämä velvoite. Ennen lupauksen antamista johtajien suositeltiin järjestävän vartiolaisille esimerkiksi kynttilä- tai luontopolun, jonka aikana vartiolaiset mieltisivät hiljaisuudessa lupauksen sisältöä.²⁰¹ Kolmannen luokan lisäksi tässä partio-ohjelmassa lupauksen merkitystä pohdittiin vielä en-

¹⁹⁷ Vartio toimii 1976, 197–198.

¹⁹⁸ Vartio toimii 1976, 109.

¹⁹⁹ Vartionjohtajan käsikirja 1978, 5.

²⁰⁰ Kiehiset 1981, 4.

²⁰¹ Kiehiset 1981, 21–22.

simmäisen luokan eräässä suorituksessa. Tehtävänä oli etsiä Raamatusta tai muusta hengellisestä kirjallisuudesta kohtia, jotka liittyivät lupaukseen, ihanteisiin ja tunnukseen ja kirjoittaa niistä lippukuntalehteen tai käydä hengellinen keskustelu. Tehtävä perustui Baden-Powellin hengellisyyteen ja sen tarkoitus oli kannustaa vartiolaisia hengellisten teoksien käyttämiseen ja tietyn teeman etsimiseen.²⁰²

Lupaus nähtiin tärkeänä partion osana ja sen antaminen edellytti partion ideologian ymmärtämistä eli käsitystä siitä, mitä partio oli ja miksi toimittiin niin kuin toimittiin. Ihanteet olivat konkreettisia keinoja toteuttaa partion ajatuksia arjessa ja antamalla lupauksen halusi sitoutua partion arvomaailmaan. Lupausta ja sen sisältöä ei kuitenkaan käyty erikseen läpi vaan partion ideologian katsottiin selviävän toiminnan ja ihanteiden kautta. Lupausta ei myöskään käsitelty enää sen antamisen jälkeen peruspartio- ja eräpartio-ohjelmissa, mikä on mielenkiintoista, sillä ymmärsikö juuri partion aloittanut lupausta ja sen sisältöä todella vai syntyikö ymmärrys vasta ajan kanssa, jolloin aiheeseen ei enää partio-ohjelman puitteissa palattu. Tässä lippukunnilla saattoi *Kiehisten* perusteella olla juuri omia tapoja, sillä kaikki eivät antaneet lupausta heti partiouransa alussa. Tällä luultavasti haluttiin varmistaa partion periaatteiden ymmärtäminen ja halu sitoutua sen aatteisiin. *Kiehisissä* uudistunut ohjelma muutti myös lupauksen käsitteilyä ja siihen liittyi ensimmäisen luokan suoritus. Tällöin vartiolainen oli ollut partiossa pidemmän aikaa ja tullut tutuksi partion periaatteista ja toiminut niiden mukaan. Näin hänellä oli jo parempi kyky keskustella ja tunnistaa lupauksen sisältämiä elementtejä myös partion ulkopuolelta.

6.3. Partioaate kuumentaa tunteita johtajien keskuudessa

Peruspartio-ohjelma ei pitänyt sisällään mainintaa isänmaallisuudesta vaan partion ideologia tuli esille partioaatteen yhteydessä. Tästä huolimatta isänmaa ja isänmaallisuus olivat asioita, jotka tulivat esiin *Partiojohtajan* mielipidekirjoituksissa muun muassa partioaatetta käsiteltäessä ja niiden avulla on mahdollista

²⁰² Kiehiset 1981, 116, 122.

pohtia partioaatteen ja samalla isänmaallisuuden merkitystä partioväen keskuudessa. *Partiojohtaja* ei antanut suoritusvinkkejä vaan toimi tiedotuskanavana ja keskustelun herättäjänä johtajille ja yksi esimerkki käydystä partioaatekeskustelusta on *Partiojohtajan* numerossa 6/1978 julkaistu Raimo Alpo Nordqvistin teksti partion sitoutumattomuudesta ja siihen kirjoitetut vastineet *Partiojohtajan* seuraavassa numerossa. Seuraavassa numerossa *Partiojohtajan* toimitus vielä korosti, että näkemykset olivat Nordqvistin omia eivätkä edustaneet toimituksen tai Suomen Partiolaisten virallista linjaa²⁰³.

Nordqvistin mukaan partiota oli syytetty harvemmin vasemmistolaisuudesta viime vuosien aikana mutta sitäkin enemmän oikeistolaisuudesta. Nordqvist aloitti image-tarkastelunsa vasemmalta ja totesi, että Suomen Sosiaalidemokraattisen puolueen mielestä partio edusti porvarillista kasvatusta. Puolueen mukaan partiojohtajat olivat tunnustaneet suomalaisen partioliikkeen olevan luonteeltaan poliittinen ja uutta oli, että partiojohto tunnusti itse äärioikeistolaisuutensa. Partiojärjestöä oli onniteltava siitä, että se rohkeasti paljasti jäsenilleen, missä poliittisessa puolueessa järjestön koti, uskonto ja isänmaa sijaitsivat. Partiojohto oli vastannut tähän, että partiotoiminta Suomessa oli aina rakentunut periaatteelle, jonka mukaan Jumala oli pyhä, koti ja perhe rakkaita ja isänmaa luontoineen kallis ja ihmiset tasa-arvoisia. Jos nämä periaatteet katsottiin oikeistolaisiksi, oli partio silloin oikeistolainen liike. Partio uskoi kuitenkin, että samat arvot olivat myös sosiaalidemokraattien arvoina, joten näin partio oli myös sosiaalidemokraattinen. Tähän ei enää vastinetta julkaistu, joten Nordqvist katsoi, että arvot koti, uskonto ja isänmaa nähtiin oikeistolaisina.²⁰⁴

Seuraavaksi Nordqvist esitteli kansandemokraattien näkemyksen partion oikeistolaisuudesta. Kansandemokraattien mukaan myös kirjallisuudesta löytyi vinkkejä tästä ja niiden mukaan partioliike perustui voimakkaaseen kansallistunteeseen, jonka iskusanoja olivat koti, uskonto ja isänmaa. Partio liikkeen imago oli oikeistolainen ja militaristinen. Syy tähän oli muun muassa sisällissota ja tuolloin

²⁰³ *Partiojohtaja* 7/1978, 14.

²⁰⁴ *Partiojohtaja* 6/1978, 14–15.

”veljeily” suojeluskuntien kanssa. Jos partioideologiaa haluttiin tehostaa, oli muutettava partion imago.²⁰⁵

Nordqvistin teksti herätti niin paljon tunteita, että Suomen Partiolaisten puheenjohtajakin Doris Stockmann kirjoitti vastineen tekstille. Stockmannin mukaan järjestö oli itsenäinen ja puoluepoliittisesti sitoutumaton. Ongelmallista sitoutumattomuudessa oli se, ettei valmista toimintamallia sitoutumattomuudelle ollut. Perustavoite järjestöllä oli lapsen paras nyt ja huomenna, ja että lapset kaikista kansalaispiireistä voisivat toimia yhdessä. Sitoutumattomuuden tärkeä kulmakivi oli yhteiskuntajärjestelmän rakentava kehittäminen. Suomi oli lisäksi allekirjoittanut ETYK-päätösasiakirja ja näin ollut valmis hyväksymään kansainvälisen puolueettomuuden ja sitoutumattomuuden. Stockmann hämmästelikin, etteikö sisäpolitiikassa oltu valmiita tähän samaan. Stockmann korjasi myös muutamia väitteitä ja totesi, että partioliike irtisanoutui IKL:stä 1930-luvulla ja kansainvälisessä politiikassa noudatettiin valtion virallista linjaa. Lisäksi partiota ei tullut tuomita periaatteista, jotka oli otettu käyttöön 70 vuotta sitten, ja jotka nyt joku puolue oli 1970-luvulla lainannut. Stockmannin mukaan partioliike oli osoittanut varsin suurta yhteiskunnallista aktiivisuutta ja jäsenmäärän jatkuva kasvu osoitti, että partion edustama sitoutumattomuus hyväksyttiin.²⁰⁶ Stockmann ei ottanut kantaa tekstillään muuta kuin sitoutumattomuuteen mutta mainitsi partion periaatteet. Näillä periaatteilla hän saattoi tarkoittaa juurikin Nordqvistin mainitsemia periaatteita koti, uskonto ja isänmaa, sillä olihan teksti vastaus juuri Nordqvistille.

Nordqvistin tekstiä kommentoi myös Suomen Partiolaisten hallituksen jäsen Aila Kuusilehto. Hänenkin mukaansa Nordqvistin teksti sisälsi useita vääristeltyjä yleistyksiä, väitteitä ja uudelleen kirjoitettua historiaa. Kuusilehto kysyikin, että tuliko partion kieltää itsensä ja ideologiansa ollakseen moderni, avarakatseinen ja sitoutumaton. Partion oikeus ei ollut ajaa ulos vasemmistolaisia tai oikeistolaisia mutta partion oikeus oli edellyttää, että jokainen mukana oleva hyväksyi partioideologian. Partioaate oli 70 vuotta vanha eivätkä edes sen iskusanat koti,

²⁰⁵ Partiojohtaja 6/1978, 15–16.

²⁰⁶ Partiojohtaja 7/1978, 14.

uskonto ja isänmaa olleet suomalaiskansallisia. Myös Kuusilehto perusteli aatetta samoin kuin Stockmann, että ei kai partioliikkeen tullut muuttaa periaatteitaan vain sen takia, että jokin puolue oli todennut samat asiat tärkeiksi myöhemmin. Partion kulmakiviä oli myös toisen ihmisen vakaumuksen kunnioittaminen. Kuusilehto totesi myös, että isänmaan merkityksen ja suomalaisuuden korostaminen uudelleen viime vuosien aikana oli parasta mahdollista kansalaiskasvatusta. Hän ei ollut myöskään kuullut, että jonkin puolueen todellinen tarkoitus olisi isänmaan kieltäminen. Keskustelu politiikasta oli hyväksi partiossakin mutta jäsenten tuli muistaa, että jos ulkopuoliset leimasivat partiolaiset johonkin leiriin, ei jäsenten itse tullut syyllistyä samaan.²⁰⁷ Vaikka isänmaallisuutta ei peruspartio-ohjelmassa mainittu, oli sitä alettu jälleen Kuusilehdon mukaan korostaa. Mielenkiintoista on, että tämä ei johtajaoppaissa näy mitenkään eikä siihen näin ollen virallisesti ohjattu. Kuusilehdon kommentin perusteella käytäntö näytti olevan toinen.

Partion oikeistolaisyytteisiin tarttui myös muutkin vastineet. Erään kommentin mukaan, jos partio olisi poliittisesti sitoutunut järjestö, kasvattaisi se lapsia ja nuoria jonkin puolueen ideologian mukaisesti. Partiolla oli kuitenkin oma ideologiansa, johon kuului myönteinen asenne uskontoon, uskollisuus omaa maata kohtaan, yhteisymmärrys ja palveleminen ja partiolaiset olivat sitoutuneet tähän ideologiaan. Partio korosti sitä, mikä yhdisti kaikkia ihmisiä eikä eroja samoin ja erilailla ajattelevien ihmisten välillä. Myös helsinkiläisen lippukunnanjohtaja Risto Pulkkinen mielestä partion omasta aatteesta ei tullut tinkiä, vaikka sen hetkiset puoluepoliittiset suhdanteet ja tarkoituksenmukaisuusnäkökohdat sitä edellyttivätkin.²⁰⁸ Partion johto sekä kenttäpartiolaiset ottivat tiukasti kantaa Nordqvistin tekstiin partion sitoutumattomuuden kyseenalaistamisesta. Teksti tuntui olevan jopa loukkaus partioaatteelle, jota puolustettiin hanakasti. Partioaate oli vanha eikä siitä tullut luopua poliittisista syistä tai muiden painostuksesta. Tässä vaiheessa partion johtokin kertoi kantansa asiaan eikä se voi täysin irrallinen olla järjestön näkemyksestä, koska mielipiteensä esittivät sekä puheenjohtaja että hallituksen jäsen.

²⁰⁷ Partiojohtaja 7/1978, 15.

²⁰⁸ Partiojohtaja 7/1978, 15–17.

Alkuperäisen tekstin kirjoittaja Raimo Alpo otti keskusteluun itse kantaa vuonna 1979. Kirjoituksessaan hän tarttui vielä juuri isänmaallisuuteen. Raimo Alpon mukaan isänmaallisuus voitiin jakaa kolmeen käsitykseen. Isänmaallisuus voisi olla arvo, jonka perustana oli asenteiden, tapojen, laitosten ja yhteiskuntajärjestelmän muuttumattomuus. Toisekseen se voisi arvo, jonka mukaan oli tärkeää, että omassa maassamme toimivat ihmiset elävät hyvin eli isänmaa oli ympäristö, jossa voisi tehdä eniten muiden hyväksi. Kolmanneksi liittämällä isänmaallisuuden kansainvälisyyden, voitiin puhua kahdesta isänmaasta eli siitä johon kuuluttiin suomalaisina ja toisena siitä, johon kuuluttiin ihmiskunnan jäsenenä. Vastuuntuntoinen partiojohtaja piti toisten koteja yhtä arvokkaina kuin omaansa. Raimo Alpon mukaan iskulauseeksi oli syytä muuttaa ”kodit, uskonnot, isänmaat”.²⁰⁹ Vaikka partio-ohjelmissa ei isänmaallisuus korostunut, oli johtajilla vahvoja näkemyksiä siitä. Jokaisen mukaan isänmaallisuus oli osa partiota mutta johtajilla oli erilaisia näkemyksiä siitä, millaista isänmaallisuuden tuli olla. Vaikka isänmaallisuus herätti tunteita, ei kukaan kuitenkaan puuttunut partio-ohjelman sisältöön tai sen isänmaallisuuteen.

7. PARTIO- JA YHTEISKUNTATIIETOUS

Partio- ja yhteiskuntatietoudessa oli kyse sekä partion ja partiotapojen että oman yhteiskunnan tuntemisesta. Partiolla oli monia tapoja toteuttaa partiokasvatusta eli kasvattaa itsenäisiä, tasapainoisia ja persoonallisia kansalaisia yhteiskunnalle. Yksi keinoista oli oppia tuntemaan omaa ympäristöään mahdollisimman monipuolisesti ja tarkasti. Partio- ja yhteiskuntatietouden parissa oli mahdollista saada virikkeitä ympäristön tarkkailuun ja oppia uusia tietoja käytännön taitoja elämää varten.²¹⁰ Partiotietous käsitteli partion tapoja, kuten tervehtimistä ja lippumenoja. Ne liittyivät sekä kansainvälisiin että kansallisiin tapoihin ja esimerkiksi Suomen lipun käsitteleminen oli yksi konkreettinen asia,

²⁰⁹ Partiojohtaja 1/1979, 22–23.

²¹⁰ Vartio toimii 1976, 153.

jossa isänmaa liitettiin partioon. Lisäksi tieto partiosta ja yhteiskunnasta lisäsi vartion mahdollisuuksia toimia oman maan hyväksi hyödyllisellä tavalla.

7.1. Partiotavat ja partion historia

Samanlaiset tavat yhdistivät erilaisia ihmisiä ja esimerkiksi vartioilla oli omia tapojaan. Myös partiolaisilla oli ympäri maailman samoja tapoja. Partiotapoja käsiteltiin peruspartio-ohjelmassa vain partiotietouden yhteydessä lähinnä tervehtimisen näkökulmasta. Johtajan tuli kertoa uusille partiolaisille partiotervehdyksen merkitys: kolme ojennettua sormea merkitsi partiolupauksen kolmea kohtaa ja peukalon ja pikkusormen muodostama rengas merkitsi kaikkien maailman partiolaisten veljeyttä. Peruspartio-ohjelmassa partiotapoihin tutustuminen oli yhtenä vaihtoehtona valinnaisissa tehtävissä.²¹¹ Eräpartio-ohjelmassa yksi suoritus kolmannessa luokassa oli tavallisimpien partiomenojen ja -merkkien tunteminen. Myös tässä kerrottiin tervehdyksestä ja mitä sormet merkitsivät mutta nyt kolmen ojennetun sormen merkitys kerrattiin eikä viitattu vain lupaukseen.²¹²

Valinnaisuus peruspartio-ohjelmassa ei pakottanut perehtymään partion tapoihin perusteellisemmin, kun taas eräpartio-ohjelmassa perehtyminen partiota-poihin kuului osaksi pakollisia suorituksia. Suoritusten pakollisuus tai valinnaisuus ohjasi sitä, miten partiolaisia kasvatettiin. Oletettavaa on, että ryhmät ja uudet partiolaiset oppivat partiotervehdyksen joka tapauksessa mutta pakollista ei ollut tutustuminen siihen, mitä se piti sisällään.

Partiotapojen eli esimerkiksi tervehdysten oppiminen kuului molemmissa ohjelmissa ensimmäiseen toimintavaiheeseen. Tällä haluttiin opettaa ja kasvattaa partion arvoihin jo alusta lähtien. Tervehdykset toistuivat partiotapahtumissa, joten niiden osaaminen ja tietäminen heti alusta asti oli olennainen osa partiointia ja ne liittivät suomalaiset partiolaiset osaksi kansainvälistä partiota. Toisaalta

²¹¹ Vartio toimii 1976, 117, 154.

²¹² Vartiojohtajan käsikirja 1978, 26.

niitä ei kuitenkaan kerrattu tietoisesti ohjelman puitteissa myöhemmin ja esimerkiksi mietitty, mitä tervehdys piti sisällään. Oppaat eivät kertoneet myöskään sitä, kuinka käytännössä tervehdykset opetettiin. Oppivatko lapset vain mallista, kuinka sormien ja käden kuuluu tervehdyksessä olla vai kerrottiinko heille, mitä tervehdys tarkoitti ja mitä sormet symboloivat?

Jatkossa partiotietoudessa perehdyttiin esimerkiksi lippukunnan, piirin ja järjestön toimintaan²¹³ ja partiohistoriaan²¹⁴. Peruspartio-ohjelmassa partiohistoriaan tutustuminen kuului eräpartioista poiketen alkuvaiheen tehtäviin eli lähtövaiheeseen, joka suoritettiin ennen ensimmäistä toimintavaihetta.²¹⁵ Partiohistorian tunteminen ei itsessään ollut oman isänmaan historian opettelua mutta se kertoi partion synnystä ja Baden-Powellin ajatuksista, joiden pohjalta partio syntyi. Tähän liittyi taas isänmaallisuus ja Baden-Powellin ajatus isänmaanrakkaudesta ja partiolaisen kehittymisestä hyödylliseksi kansalaiseksi. Partiohistoriaan saattoi kuulua myös tutustuminen oman maan partiohistoriaan ja tätä kautta esiin tulee myös maan muu historia. Tervehdyksessä taas isänmaalla oli oma paikansa riippumatta siitä, kerrottiinko sormien merkityksestä. Partiolaiset oppivat sen kautta maailman ja näin tervehdyksen merkitys ja arvo partiotoiminnassa oli olemassa partiolaisille alusta asti ja sitä toistettiin partiotapahtumasta toiseen.

Kiehisten päivitetty partio-ohjelma poikkesi partiotapojen ja -tiedon osalta siinä mielessä aiemmista ohjelmista, että perinteisten tervehdysten eli vasemmalla kädellä kättelyn ja kolmen sormen tervehdyksen lisäksi yksi suoritus kolmannessa luokassa oli tutustua Baden-Powellin elämään, jonka saattoi toteuttaa esimerkiksi iltanuotiotarinana ja myöhemmin syventämällä tietoja esimerkiksi valmistelemalla esityksen tai tekemällä sarjakuvan Baden-Powellin elämästä.²¹⁶ Toisen luokan suorituksessa tuli tutustua partioliikkeen ja oman lippukunnan historiaan, sillä jokaisella vanhemmalla partiolaisella oli hyvä olla käsitys niin maailman kuin Suomenkin partioliikkeen menneisyydestä. Partioliikkeen historia

²¹³ Vartionjohtajan käsikirja 1978, 84. Vartio toimii 1976, 122.

²¹⁴ Vartionjohtajan käsikirja 1978, 148–151.

²¹⁵ Vartio toimii 1976, 111.

²¹⁶ Kiehiset 1981, 42, 51–52.

saattoi olla esimerkiksi retken, leirin tai iltanuotion aihe ja lippukunnan omaan historiaan saattoi perehtyä vanhempien johtajien avustuksella sekä tutkimalla vanhoja päiväkirjoja ja lehtiä. Hyviä tapoja käsitellä historian tapahtumia olivat arvaamis- ja muistileikit, näytelmät ja piirustukset.²¹⁷ Ensimmäisessä luokassa suorituksena oli tuntee partio toiminnan peruseriaatteet ja tutustua järjestön ja oman piirin toimintaan. Tämän tarkoituksena oli, että partiolainen tunsi kokonaisuuden, johon hän itse ja hänen vartionsa kuuluivat. Tärkeää oli myös olla selvillä periaatteista, joiden mukaan partiossa toimittiin ja partiolaisissa tuli herättää ajatus, että halutessaan jokainen pystyi edistämään periaatteiden toteutumista. Periaatteet liittyivät kiinteästi partioaatteeseen, joten ensimmäistä luokkaa suorittavien vaihtoehtona oli esimerkiksi opettaa partion perusasioita nuoremmille partiolaisille. Järjestöön ja piiriin oli mahdollista tutustua esimerkiksi kursseilla, ohjelmatilaisuuksissa tai kevät- tai syyskokouksessa.²¹⁸

Partiotapoja edustivat käytännössä usein vain tervehdykset mutta historiaan ja järjestöön tutustumalla sai tietoa asioista, jotka olivat tervehdysten taustalla. Näin ollen myös niiden opettelu oli olennaista, jotta oli mahdollista ymmärtää kokonaisuutta, jossa partiolaiset toimivat. Tämä näkyi jokaisessa ohjelmassa ja uusien partiolaisten kanssa lähdettiin liikkeelle tervehdysten opettelusta, jota sitten syvensivät tiedot järjestöstä ja historiasta. Viimeistään *Kiehiset* satoi partiotietouden partioaatteen ymmärtämiseen, kun tehtävänä oli pohtia partion periaatteita.

VJ-viirin numerossa 1/1976 johtajille esiteltiin tietoisuus partiosta. Tämä tietoisuus käsitteli partion tyttöjen ja poikien maailmanliittoja ja niiden toimintaa. Tietoisuus esitteli erilaisia kysymyksiä, kuten esimerkiksi mikä oli liittojen päättävä elin, miten asioita hoidettiin maailmankonferenssien välillä, montako jäsenmaata liittoilla oli ja koska edelliset maailmankonferenssit olivat. Lopuksi esitettiin myös kysymys siitä, mitkä olivat partio toiminnan peruseriaatteet.²¹⁹ Varsinaista tietoa ei kyseisestä jutusta saanut vaan se kehotti lähinnä etsimään vastauksia ja ky-

²¹⁷ *Kiehiset* 1981, 91–92.

²¹⁸ *Kiehiset* 1981, 133–134.

²¹⁹ *VJ-viiri* 1/1976, 5.

symykset partiotoiminnan peruseriaatteista kehottivat perehtymään niihin. Seuraavan kerran partiotapoja käsiteltiin numerossa 3/1977, jolloin kerrottiin partiotervehdyksestä lyhyesti ja muuten keskityttiin vartion omiin tapoihin. Partiotervehdyksestä muistutettiin, että sormet muistuttivat partioihanteista ja lupa-uksesta sekä kuinka vahvempi voi aina suojella heikompaa.²²⁰ Juttu ei kerrannut ihanteita tai lupausta vaan oletti, että johtajat tiesivät ja tunsivat ne, sillä ne olivat partion toiminnan perusta. Partiotavoista siis kerrottiin mutta niiden sisältöä tai isänmaallisuuden liittymistä partioon ei pohdittu.

7.2. Suomi ja sen lippu

Lippuun liittyviä asioita sekä peruspartio- että eräpartio-ohjelmassa opeteltiin jo ensimmäisen toimintavaiheen suorituksissa. Eräpartio-ohjelmassa lippuun liittyviä tapoja ja käytäntöjä käsiteltiin useamman sivun verran. Suomen lippu nähtiin vapauden ja itsenäisyyden vertauskuvana ja siitä opetettiin, että kunnioittamalla lippua kunnioitamme samalla menneitä sukupolvia. Suoritusohjeissa kerrottiin liputusajat sekä liputuspäivät mutta myös lipun säilytys ja hävittäminen sekä nostaminen että laskeminen. Lipun kantoon annettiin ohjeet ja tässä kohtaa huomautettiin, että lipun kantaminen oli luottamustehtävä, joka tuli hoitaa hyvin. Kantajan oli pukeuduttava moitteettomasti ja muistettava lipun olevan pääasia.²²¹ Ohjeet olivat siis varsin perusteelliset verrattuna peruspartio-ohjelmaan, joka pikkuhukka-vaiheessa antoi valinnaiseksi tehtäväksi partiotapoihin tutustumisen²²² ja hukkavaiheessa jälleen vapaaehtoisena tutustumisen lippuihin ja viireihin²²³. Partiolaisen tuli osata käsitellä lippua oikein, sillä lipunnosto kuului useisiin partiotapahtumiin, kuten leireihin.

Peruspartio-ohjelma käsitelikin asioita eri kohdassa kuin itse suoritusten yhteydessä. Suomen lippua käsiteltiin enemmän *Vartio toimii* -oppaan lopussa peruspartio-ohjelman osa-alueiden esittelyssä, joista yksi oli partio- ja yhteiskunta-

²²⁰ VJ-viiri 3/1977, 6.

²²¹ Vartionjohtajan käsikirja 1978, 33–38.

²²² Vartio toimii 1976, 117.

²²³ Vartio toimii 1976, 122.

tietous. Peruspartio-ohjelman informatiivisuus Suomen lipusta ja käytänteistä oli kuitenkin eräpartio-ohjelmaa vähäisempi mutta se huomioi myös lipun merkityksen valtiolle. Lippu edusti sen mukaan vertauskuvallisesti koko maata ja sen kansaa. Jokainen rakasti omaa lippuaan ja kunnioitti toisen lippua. Partiolaisen tulisikin ymmärtää, että lippu edusti aina jotain arvokasta sille joukolle, jolle se kuului.²²⁴ Peruspartio-ohjelmassa ei siis haluttu vain oppia lippumenoja vaan ymmärtää myös lipun merkitys. Oman lipun rakastaminen kertoi oman maan rakastamisesta mutta samalla haluttiin tuoda esiin, että jokainen lippu edusti jotain ja jollekin ryhmälle se oli jotain arvokasta. Samalla siis tuli esiin sekä kansallisen että kansainvälisen tunteen herättäminen, ja ymmärrys siitä, että oman maan lisäksi muut maat olivat arvokkaita.

Samojen taitojen osaamista vaadittiin *Kiehistenkin* sisältämässä partio-ohjelmassa. Kolmannen luokan suorituksessa opeteltiin lippulaulu ja kuinka toimia oikein lipunnosto- ja lipunlaskutilaisuuksissa. Vartion tuli yhdessä harjoitella tilaisuuksia ja kiinnittää huomiota tilaisuuksien vakavuuteen, sillä partiolaisen sai olla iloinen mutta ei pelle. Vasta toisen luokan suorituksessa vartiolainen opetteli itse Suomen lipun käytön. Tässä vaiheessa kerrottiin, että lippu oli suomalaisille ja myös partiolaisille tärkeä itsenäisyyden ja kansallistunnon tunnus. Lippu kuvasti monia asioita, kuten ristikuvio Kristusta ja yhteyttä pohjoismaisiin sisariimme ja veljiimme, sininen väri järviä ja taivasta ja valkoinen väri poutapilviä taivaalla ja hohtavia hankia. Kuten jo peruspartio-ohjelmakin, myös *Kiehisten* mukaan elettiin kansainvälisessä maailmassa, jossa jokaisella kansalla oli oma historiansa ja oman kansallistunnon kohteensa ja niille tuli suoda niiden ansaitsema kunnioitus. Suomen lipun käytöstä opeteltiin muun muassa lipun mittasuhteet, liputusajat ja tärkeimmät liputuspäivät, lipun säilyttäminen ja hävittäminen sekä laskostaminen ja lipun nosto ja lasku. Oleellisempaa oli oikean käsittelytavan ja kunnioittamisen ymmärtäminen kuin päivämäärät, jotka saattoi tarkistaa kalenterista.²²⁵ Tämän jälkeen ei *Kiehisten* suorituksissa enää Suomen lippua käsitelty.

²²⁴ Vartio toimii 1976, 156–157.

²²⁵ Kiehiset 1981, 55, 93.

Kiehisten suorituksessa kerrottiin lipun symboliikkaa ja viitattiin selkeästi Suomen luontoon ja maisemaan. Kun opeteltiin käyttäytymään lippumenoissa ja käyttämään lippua, opeteltiin samalla kunnioittamaan lippua ja sen kautta asioita, joita lippu edusti. Mielenkiintoista onkin, että juuri lippumenojen kohdalla korostui partion kansallinen ja kansainvälinen luonne, sillä samalla kun opeteltiin oman lipun kunnioittamista, tuli oppia kunnioittamaan muiden kansojen tunnuk-
sia.

VJ-viiri ei käsitellyt Suomen lippua itsessään vaan se liitti siihen itsenäisyyden. Itsenäisyyttä pohdittiin kahtena vuonna peräkkäin ja ensimmäisenä vuotena 1976 *VJ-viiri* pohti, mitä itsenäisyys oli ilotulituksen, linnan tanssiaisten ja paa-
toksellisten juhlapuheiden lisäksi. Vartion vihjeeksi annettiin pohtia yhdessä, mitä itsenäisyys merkitsi itselle tai isovanhemmille, olivatko juhlapuheet vain välttämätön paha vai oliko niissä jokin sanomakin, pitikö itsenäisyyttä arvostaa ja miksi partiolaiset kantoivat Suomen lippua paraateissa.²²⁶ Seuraavana vuonna itsenäisyyspäivän alla oli hyvä kerrata vartiolaisten lipputietoutta eli mitkä olivat virallisia liputuspäiviä ja mitkä olivat liputusajat.²²⁷ Itsenäisyyden merkityk-
selle ei annettu valmiita vastauksia vaan kehoitettiin keskustelemaan asiasta ja pohtimaan sitä yhdessä oman vartion kanssa. Partiolaisten oli myös syytä tun-
tea lippumenot ja niitä oli hyvä kerrata aika ajoin.

Itsenäisyyden merkitystä pohti myös *Partiojohtaja* ja se kehotti sytyttämään kynttilät itsenäisen isänmaan kunniaksi. *Partiojohtaja* pohti myös, saiko isänmaa ansaitsemaansa arvostusta, sillä itsenäinen isänmaa ei ollut itsestäänselvyys. Jokaisella oli vastuu isänmaasta ja jokainen piti yllä isänmaan itsenäisyyttä omalla työllään. Jokaista kehoitettiin antamaan jotain Suomelle: hiven myönteisyyttä, palveluhalua, kiitollisuutta vapaasta isänmaasta ja tämä kaikki auttoi rakentamaan isänmaata sellaiseksi, kuin toivottiin. Isänmaallisuus ei myöskään ollut pölyttynyt juhlapuhefraasi vaan arkipäivää ja oli itsestä kiinni, löysikö isänmaasta iloitsemisen aiheita.²²⁸ *Partiojohtaja* korosti vahvasti isänmaallisuutta ja

²²⁶ VJ-viiri 5/1976, 6.

²²⁷ VJ-viiri 5/1977, 10.

²²⁸ Partiojohtaja 6/1977, 3.

käyttikin sanaa *isänmaa* toisin kuin *VJ-viiri*. *Partiojohtajassa* tuli esiin hyvin se, kuinka vahvasti partiossa isänmaallisuudesta edelleen ajateltiin. Isänmaasta tuli olla kiitollinen ja sen eteen tuli jokaisen työskennellä.

Partiojohtaja nosti Suomen aiheeksi myös toisella tavalla, sillä se kertoi itsenäisyyden juhluvuoden kunniaksi järjestetystä ”Iloitse Suomesta” -kampanjasta. Tempaus toteutettiin marras-joulukuussa vuonna 1977 Suomen 60. itsenäisyyspäivän kunniaksi. Tempauksen aikana myytiin sinivalkoisia rintanappeja, autotarroja, pöytäkynttilöitä, seinäjulisteita ja pöytälippuja. Tempauksella kerättiin rahaa partiotoiminnan hyväksi.²²⁹

Kampanjaan suhtauduttiin kuitenkin myös negatiivisesti. Raimo Nordqvist kommentoi *Partiojohtajan* mielipidepalstalla, että oli hämmästyttävää, että partiojärjestö oli lähtenyt kampanjaan mukaan, jossa isänmaallisuutta korostettiin ja väitettiin sen olevan yksi partion kulmakivistä. Hänen mukaansa asia ei ollut yksiselitteinen. Isänmaallisuutta ei tullut nähdä arvona sinänsä vaan välineenä partiolaisille tärkeiden asioiden saavuttamiseksi. Isänmaallisuuden tuli hänen mukaansa olla vain arvo, jossa oman ympäristön ihmiset elivät hyvin. Isänmaa oli ympäristö, jossa pystyi tekemään eniten muiden hyväksi. Tätä ei kampanja hänen mukaansa edustanut vaan se korosti kansallisten symbolien ja iskusanojen ehdotonta hyväksymistä. Tämä ei kuulunut Baden-Powellin ajatuksiin aktiivisesta uskollisuudesta yhteiskuntaa kohtaan. Partion tulikin lahjoittaa suurempi osa tuotoista esimerkiksi työttömyyden torjuntaan. Nordqvist piti isänmaallisuutta ja isänmaan rakkautta hyvinä asioina eikä muiden pitänyt antaa omia näitä käsitteitä. Näiden käsitteiden tuli ilmetä aktiivisena haluna osallistua yhteiskunnan rakentamiseen.²³⁰ Nordqvistin ajatuksissa kiteytyy partion isänmaallisuus eli halu työskennellä yhteiskunnan hyväksi. Hän ei kuitenkaan pitänyt järjestön kampanjaa sopivana tähän tarkoitukseen. Partion ei kuitenkaan tullut luopua isänmaallisuudesta.

²²⁹ *Partiojohtaja* 5/1977, 12.

²³⁰ *Partiojohtaja* 7/1977, 20–21.

”Iloitse Suomesta” -kampanja sai jatkoa vuonna 1978 partiopiirien yhteistempauksella ”Sisukkaasti suomalainen”. Tavoitteena oli suomalaisen sisun nostaminen ja miljoonan markan rahallinen tulos. Jälleen myytiin rintanappeja, tarroja ja kynttilöitä.²³¹ Mitä sisukkaasti suomalaisella sitten tarkoitettiin, sitä ei selitetty. Kampanjaa kuitenkin kommentoitiin seuraavan vuoden keväänä *Partiojohtajan* mielipidepalstalla. Kirjoittajan mukaan partiolaiset olivat hankkineet rahaa myymällä itsenäistä Suomea eri muotoihin pakattuna. Tempausten sisältö oli kuitenkin jäänyt epämääräiseksi, vain muutaman iskulauseen varaan. Isänmaasta ja sen symbolista lipusta oli tehty kauppatavaraa. Tempaukset eivät kasvattaneet yhteishenkeä vaan tavoiteltiin omaa voittoa ja palkintoja. Kasvatuksellisesti oli epäonnistuttu, sillä tempaukset eivät lisänneet keskinäistä vastuun tunnetta lähimmäistä lippukuntatasolla saati kansallisella tai kansainvälisellä tasolla.²³² Isänmaallisuutta haluttiin tuoda kampanjoilla esiin mutta niiden tarkoitus oli myös taloudellinen voitto partiolaisille. Jäsenet kokivatkin, että isänmaan nimissä kerättiin rahaa omaa etua ajatellen.

7.3. Yhteiskunnan tunteminen

Partiotapojen lisäksi suomalainen partio-ohjelma korosti yhteiskunnan tuntemisen merkitystä. Yhteiskuntaan liittyvien tehtävien kautta partiolaisilla oli mahdollisuus tarkkailla ympäristöään ja näin saada valmiuksia toimia erilaisissa tilanteissa. Partiotapojen ja lippukulttuurin lisäksi yhteiskuntatietous piti sisällään sellaisten taitojen ja tietojen opettelua, kuten kuinka käyttäytyä puhelimesta tai postissa ja pankissa, liikennekäyttäytymistä, tulentekotaitoja sekä jokamiehen oikeuksia.²³³ Jokamiehen oikeuksien kautta opeteltiin liikkumista Suomen luonnossa ja kuinka siellä voi liikkua kunnioittaen ja säästären luontoa. Partiolaiset opettelivat myös hoitamaan asioitaan pankissa tai postissa eli partio ymmärsi, että harrastuksena sen tuli opettaa muitakin kuin metsässä selviytymisen taitoja.

²³¹ Partiojohtaja 6/1978, 17.

²³² Partiojohtaja 2/1979, 21.

²³³ Vartio toimii 1976, 153–180.

Peruspartio-ohjelman suorituksissa pikkuhukkavaiheessa yhtenäistehtävänä oli perehtyä partioliikkeen ja oman lippukunnan historiaan. Vapaavalintaiset tehtävät käsittelivät muita taitoja, kuten pankki- ja postiasiointia, vesilläliikkujan ja uimarin tietoja, tulen käsittelyä, jokamiehen oikeuksia sekä merillä liikkumisen taitoja.²³⁴ Eräpartion kolmannessa luokassa tehtäviin kuului vain jalankulkijan ja pyöräilijän liikennesäännöt partiotietouden, kuten lippukunnan tuntemisen, partiotapojen ja lippumenojen, lisäksi.²³⁵ Molemmissa ohjelmissa pakollista oli tuntea oma lippukunta ja partiotavat, mutta yhteiskunnallinen tietous saattoi tulla eri asioista. Peruspartio-ohjelmassa valinnaisuus teki eroja siihen, mitä asioita vartioiden käsiteltiin ja opeteltiin.

Eräpartio-ohjelman toisessa luokassa suorituksia koskien partio- ja yleistietoutta oli vain viisi. Näissä tehtävissä partiolaisen tuli tutustua oman järjestön, piirin ja lippukunnan taustayhteisöihin ja toimintaan, Suomen lipun käyttöön sekä osata käyttää hätätilanteessa lippukunnan radiokalustoa ja morsettaa.²³⁶ Peruspartio-ohjelmassa hukkavaiheessa ei partio- ja yhteiskuntatietouden kohdalla ollut yhtenäistehtävää vaan kaikki tehtävät olivat valinnaisia. Näissä valinnaisissa tehtävissä vartiolla oli mahdollista esimerkiksi järjestää kansainvälinen ilta, kirjoittaa kirje toiselle vartiolle, arvioida maastossa tai merillä liikkuesssa erilaisia suu-reita, tutustua UNICEF:in toimintaan, harjoitella etsintäketjua, tutustua piirin ja järjestön toimintaan ja osallistua esimerkiksi vuosikokoukseen, tutustua nuorisolle tarkoitettuihin julisteisiin ja mainoksiin sekä arvioida niitä ja opetella myös vesillä liikkumisen taitoja ja radiopuhelimien käyttöä.²³⁷ Peruspartio-ohjelmassa vartiolla oli näin mahdollisuus arvioida myös yhteiskunnallisia asioita esimerkiksi julisteita ja mainoksia pohdittaessa eikä ohjelma keskittynyt vain muutamaankin asiaan, kuten eräpartio-ohjelma. Tämä onkin hyvä esimerkki siitä, kuinka peruspartio-ohjelmassa nimenomaan haluttiin korostaa vartion omia lähtökohtia ja kiinnostuksen kohteita tarjoamalla valinnaisuutta. Peruspartio-ohjelma nosti esiin myös kansainvälisyyden, mitä eräpartio-ohjelma ei tehnyt.

²³⁴ Vartio toimii 1976, 116–117.

²³⁵ Vartiojohtajan käsikirja 1978, 24–38.

²³⁶ Vartiojohtajan käsikirja 1978, 84–88.

²³⁷ Vartio toimii 1976, 121–122.

Peruspartio-ohjelman susivaiheessa tehtävät olivat jälleen valinnaisia, joista vartio saattoi valita itselleen mieluisimmat. Yhteiskuntaan liittyviä tehtäviä oli viisi ja niistä kahdessa käsiteltiin suoraan yhteiskuntaa, sillä vartion tehtävänä oli selvittää oikeudet ja velvollisuudet yhteiskunnan jäsenenä sekä keskustella vanhempien kanssa yhteiskunnallisista ongelmista. Muut tehtävät koskivat kansainvälisistä tapahtumista keskustelua, liikennettä ja tutustumista toisen nuorisjärjestön toimintaan.²³⁸ Eräpartio-ohjelman ensimmäinen luokka ei sisältänyt enää yhteiskunnallisia tehtäviä muuta kuin tutustumisen aiheeseen ”ihminen ja myrkyt” ja sen tarkoitus oli herättää huomaamaan, kuinka jokainen ihminen on vastuussa elinympäristöstään.²³⁹

Kiehiset määritteli kansalaistietouden siten, että partiossa opittuja hyödyllisiä taitoja ei opittu vain partiota vaan myös elämää varten. Tästä syystä partio-ohjelma sisälsi kansalaistietoutta, yleisiä asioita ja tietoja yhteiskunnasta, sosiaalisista oloista, koulutuksesta, omasta maasta ja myös maan rajojen ulkopuolelta, koska partio oli kansainvälinen ja se velvoitti ottamaan selvää kaukaisiltakin tuntuvista asioista.²⁴⁰

Kolmannen luokan suorituksena *Kiehisissä* oli opetella tuntemaan heikkojen jäiden tuntomerkit. Myös toisen luokan suorituksissa oli vain yksi pakollinen tehtävä. Tällöin vartion tuli järjestää ilta vammaisryhmälle, sillä oli tavallista, että itsestä poikkeavia vierastettiin. Illan järjestämiseksi annettiin ohjeiksi muun muassa, että ohjelmaan pystyivät osallistumaan kaikki. Illalla saattoi olla teema eli esimerkiksi kuulovammaisten kanssa perehdyttäisiin viittomakieleen. Lopuksi oli tärkeää keskustella ajatuksista, joita oli herännyt. Vartio pystyi myös esimerkiksi pienoisyhtymien avulla pohtimaan eri tilanteita, kuinka suhtautua vammaisiin. Ensimmäisen luokan tehtävät koskivat tutustumista oman paikkakunnan nuorisotoimintaan ja jonkin vähemmistöryhmän elinoloihin Suomessa. Nuorisotoimintaan tutustumisen tarkoitus oli saada vartiolainen huomaamaan, mitä mielenkiintoista muissa harrastuksissa oli ja mikä oli juuri oman paikkakunnan nuorisoto-

²³⁸ Vartio toimii 1976, 127.

²³⁹ Vartiojohtajan käsikirja 1978, 152.

²⁴⁰ *Kiehiset* 1981, 14.

toiminnan tilanne. Tässä neuvottiinkin ottamaan yhteyttä paikkakunnan nuorisotyöntekijään tai seurakunnan työntekijään ja osallistumaan johonkin nuorisotoimintaan. Tämän jälkeen kokemuksista keskusteltiin vartion kokouksessa. Vähemmistöjen kohdalla esimerkkeinä mainittiin vammaiset, saamelaiset, romanit sekä vierastyöläiset. Tutustumalla toisiin oli mahdollista oppia ymmärtämään toisia paremmin. Paras tapa oli kanssakäyminen kyseisen ryhmän kanssa mutta käytännössä tämän mainittiin olevan usein vaikeaa. Vartio saattoikin perehtyä aiheeseen lehtien tai kirjojen kautta tai haastatteleamalla asiantuntijaa.²⁴¹

Kansalaistietoudella haluttiin partiolaisten oppivan toimimaan partion lisäksi omassa yhteiskunnassaan. Näin partiolainen oppi oman paikkansa yhteiskunnassa ja miten siinä oli mahdollista toimia. Yhteiskunnallisuus oli juuri 1970-luvun ilmiö myös partiossa lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelmankin myötä. Yhteiskuntaan liittyvissä suorituksissa ei kuitenkaan korostunut isänmaa eikä sitä edes mainittu, vaikka NUOPOssa isänmaa haluttiin vahvemmin esille. Lisäksi vaikka *Kiehisten* sisältämä ohjelma huomioi kansainvälisyyden merkityksen partio- ja kansalaistietoudessa, ei kansainvälisyyteen liittyviä suorituksia kuitenkaan ollut. Käytännössä kansainvälisyys jäi näin vartion itsensä päätettäväksi asiaksi.

8. ISÄNMAALLINEN MUTTA KANSAINVÄLINEN

Partio lähti liikkeelle Englannista ja levisi nopeasti muihin maihin. *Vartio toimii* -opas kertoi partion olevan kansainvälinen nuorisoliike ja kaikilla maailman partiolaisilla oli samansisältöinen tunnus, lupaus ja laki, jotka Suomessa tunnettiin partioihanteina. Partion kansainvälisyyttä ei oppaassa kuitenkaan enempää pohdittu vaan vartiota neuvottiin ottamaan yhteyttä piiriin tai järjestön kansainväliseen sihteeriin, mikäli se halusi lisää tietoja kansainvälisestä partiosta.²⁴²

²⁴¹ Kiehiset 1981, 141–143.

²⁴² Vartio toimii 1976, 12, 16.

Sen lisäksi että lupauksessa tahtoi rakastaa isänmaataan, lupasi vartiolainen tahtoa rakastaa myös ihmiskuntaa. Peruspartio-ohjelman mukaan tällä tarkoitettiin, että vartiolainen tahtoi tuntea ystävyyttä kaikkia maailman ihmisiä kohtaan ja auttaa mahdollisuuksien mukaan hädässä olevia ja puutteessa eläviä oman isänmaansa ulkopuolellakin. Lisäksi vartiolainen tahtoi edistää ystävyuden syntymistä kaikkien kansojen välille.²⁴³ Myös ihanteissa olivat rinnakkain niin kansallinen kuin kansainvälinenkin ajattelu. Partiolainen tahtoi olla ennen kaikkea uskollinen ja luotettava omaa maatansa kohtaan mutta samalla rakentaa ystävyyttä yli rajojen. Ystävyuden rakentamisessa voisi peruspartio-ohjelman mukaan ajatella, että kaikki ihmiset muodostivat yhden perheen, jonka koti oli maapallo. Tätä kotia tahtoivat kaikki rakentaa ja vahvistaa sekä kansojen että yksityisten ihmisten välistä yhteisymmärrystä. Partiolaisten oli mahdollista tavata esimerkiksi kansainvälisillä leireillä ja muissa partiotilaisuuksissa tavata eri maiden kansalaisia ja juuri henkilökohtaisen toveruuden avulla maailmaan oli mahdollista kasvaa yli rajojen ulottuva veljeys ja ymmärrys.²⁴⁴ Oman maan hyväksi toimimisen lisäksi partiolainen halusi edistää kansojen välistä yhteisymmärrystä. Tämä sopii ajatukseen, että haluttiin toimia yhteiskunnan ja ympäristön hyväksi ja oma maa oli osa isompaa kokonaisuutta.

Peruspartio-ohjelma ei perustellut tarkemmin partion kansainvälisyyttä mutta kansainvälisyys huomioitiin lapsi- ja nuorisopoliittisessa ohjelmassa NUOPOs-ssa, jossa kansallinen ja kansainvälinen kasvatus oli yksi ohjelman osatavoite. Kansainvälisen kasvatuksen tavoitteena oli kyky luoda yhteyksiä toisiin, kyky ymmärtää ja selittää tosiasioita, mielipiteitä ja aatteita sekä kyky toimia ryhmän jäsenenä, hyväksyä vapaa keskustelu ja ottaa osaa siihen. Lisäksi tavoitteena oli kehittää lasten ja nuorten ymmärrystä kaikkia kansoja, kulttuureja, sivistystä, arvoja ja elämäntapoja kohtaan ja niiden eroja ja keskinäisen vuorovaikutuksen arvostamista. Kansainvälisyydellä haluttiin myös kehittää tietoisuutta maailmanlaajuisen riippuvuuden kasvamisesta ja kansainvälisen yhteisvastuun ja yhteistyön välttämättömyydestä.²⁴⁵ Kansallinen ja kansainvälisyys kulkivat taas käsi

²⁴³ Vartio toimii 1976, 198.

²⁴⁴ Vartio toimii 1976, 196.

²⁴⁵ Partiojohtaja 4/1978, 14.

kädessä ja tuli ilmi partion ajatus siitä, että partiolainen toimi sekä oman maansa että maailman eteen, kuten lupauksessakin oli.

Suomalaisen partioliikkeen yksi iso kansainvälisyyteen liittyvä kysymys oli 1970-luvulla partiojärjestön idänsuhteet, sillä partiolla oli puolueettomuudestaan huolimatta oikeistolaisen järjestön leima. Aktiiviset pääkaupungin partiolaiset kyseenalaistivatkin partion sitoutumattomuuden vuonna 1975. Partio oli ainut nuorisjärjestö, joka ei kuulunut Suomi-Neuvostoliitto-seuraan (SNS) eikä se myöskään osallistunut koulutarvikekeräykseen Vietnamiin. Järjestöjohdon mielipide asiaan oli, ettei aloitteleva yhteisjärjestö ollut vielä ehtinyt linjata järjestösuhteitaan. Muutamaa kuukautta myöhemmin Suomen Partiolaiset haki niin SNS-seuran kuin esimerkiksi Pohjola-Nordenin, Suomen Luonnonsuojeluliiton ja Suomen Retkeilymajajärjestön jäsenyyttä. Suhteet Neuvostoliittoon nousivat yhdeksi tärkeimmäksi asiaksi 1970-luvulla, sillä myös valtion suhde Neuvostoliittoon oli merkityksellinen. SNS:lla katsottiin olevan puolivirallinen asema Suomen idänsuhteiden hoidossa. Vaikka johtopaikat oli miehitetty vasemmistolaisilla ja maltillisilla porvareilla, saneli Moskova ystävyyspolitiikan.²⁴⁶

Partiossa näkyikin idän ja lännen vastakkainasettelu. Partiossa itäsuhteita ei ennen 1970-lukua ollut mutta suhteet länteen olivat tiiviitä. Liittymällä SN-seuraan haluttiin viestiä muutoksesta ja että tasapuolisuuden nimissä partion täytyä luoda suhteet myös itään. Partiolaisia vierailikin pioneerien Artek-leirillä kesällä 1975 ja neuvostosuhteiden katsottiin lisäävän partion yleistä arvostusta. Aiemmin Suomen partioliikkeen kansainväliset suhteet liittyivät muihin partiomaihin ja yhteisöjäsenyyksissä oli pysytty vain partioon läheisesti liittyvien, sitoutumattomien järjestöjen parissa. SN-seuran nähtiin kuitenkin myös sotivan partion sitoutumattomuutta vastaan. Maailmanpoliittisen tilanteen kannalta isänsuhteiden hoitoa kannatettiin ja Helsingissä järjestetyn Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssin (ETYK) hengessä partion nähtiin avanneen ovia itään ja rakentaneen ystävyyssuhteita.²⁴⁷

²⁴⁶ Paavilainen 2010, 458.

²⁴⁷ Paavilainen 2010, 460.

Suomalaisen partioliikkeen suhteita pelkästään länteen kommentoitiin myös *Partiojohtajassa* syksyllä 1977, sillä lehdessä kerrottiin parinkymmenen suomalaisen partiolaisen osallistumisesta ensimmäiselle Suomen ja Neuvostoliiton festivaalille elokuussa 1977. Lyhyen jutun olivat kirjoittaneet Juha Lassila ja Raimo Nordqvist, jotka eivät siis kuuluneet *Partiojohtajan* toimituskuntaan vaan olivat todennäköisesti partiolaisia ja johtajia, jotka olivat ottaneet osaa kyseiseen tapahtumaan. Heidän mukaansa partio oli viimein karistamassa suoje-luskuntaräsitettä ja pystyi rakentamaan poliittisten nuorisjärjestöjen kanssa ystävyyttä yli rajojen myös idän kanssa. Festivaali oli hyvä avaus maitten nuorison väliselle jatkuvalla kanssakäymiselle, sillä partion kansainvälinen puoli käsitti nyt vain läntisen pallonpuoliskon. Suomalaisen partioliikkeen tulikin kirjoittajien mukaan havahtua siihen, että kansainvälisyys koskee koko maailmaa eikä vain markkinatalousmaita.²⁴⁸

Keväällä 1977 *Partiojohtaja* mainosti lehdessään ”Paistakoon aurinko aina” -lastenfestivaalia Neuvostoliitossa. Kyseiselle festivaalille osallistuisi yli sadasta maasta lapsia ja nuoria ja Suomessa lähtöä valmisteli toimikunta, johon kuului jäseniä kaikista Suomen varhaisnuorisjärjestöistä. Festivaalin tarkoituksena oli rakentaa ystävyyttä yli rajojen ja vahvistaa toimintaa rauhan, kansojen turvallisuuden, liennytyksen ja lasten oikeuksien puolesta. Toiminta leirillä tapahtuisi erilaisissa kerhoissa, kuten kulttuuri-, elokuva- ja kansainvälisyyskerhoissa. Lisäksi festivaalille pystytettäisiin näyttelyitä, joissa olisi piirustuksia ja maalauksia lapsilta ympäri maailman. Lisäksi festivaalilla olisi erilaisia seminaareja, illanviettoja ja kilpailuja. Suomessa leirille voisi valmistautua maakunnallisten tapahtumien avulla sekä kansainvälisyysmateriaalien avulla, joissa kerrottiin, kuinka lastenfestivaali heijasti Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokouksen viitoittamaa kehitystä.²⁴⁹

Tämän lastenfestivaalin myötä Suomen Partiolaiset oli kuitenkin joutua yhä syvemmälle neuvostopropagandan syövereihin, sillä Moskova pyysi osallistuvilta mailta edustajia festivaalitoimikuntaan ja hyväksymään neuvostoliittolaisten laa-

²⁴⁸ *Partiojohtaja* 6/1977, 14.

²⁴⁹ *Partiojohtaja* 4/1977, 32.

timan festivaalivetoomuksen. Vetoamus myötäili vain kommunististen maiden intressejä ja Suomen Partiolaiset pyysikin apua vetoomuksen allekirjoittamiseen presidentti Kekkoselta, joka ei kuitenkaan osannut neuvoa järjestöä. Suomen Partiolaiset päätti lopulta osallistua festivaaliin, mikäli vetoomusta ei tarvitsisi allekirjoittaa. Suomen Partiolaiset halusi pitäytyä yksipuolisista solidaarisuuden osoituksista ja keskittyä vain kansojen välisen rauhan parantamiseen. Festivaaliin osallistui lopulta neljä partiolaista, joiden johtajan raportin mukaan yhteistyötä rakennettiin hyvässä hengessä.²⁵⁰

Suomalaisten partiolaisten neuvostomatkoista ei kuitenkaan muodostunut massailmiötä eikä osallistuminen Neuvostoliiton näkemyksiä myötäilemiin tapahtumiin miellyttänyt kaikkia. *Partiojohtajassa* yleisönosastossa Suomen Partiolaisia syytettiin suometumisesta ja partiolehdissä kirjoitettiin varsin kriittisesti Neuvostoliitosta. Idänsuhteita haluttiin edistää eikä Neuvostoliiton diktaattori haitannut partiojohtoa. Tästä esimerkkinä on Suomen Partiolaisten hallituksen kokous syksyiltä 1977, jossa keskusteltiin osallistumisesta Iranin jamboreelle sekä edellisessä Paistakoon aurinko aina -festivaalista Moskovassa. Iranin jamboreelle osallistumista epäröitiin, koska maa oli yksipuoluediktatuuri ja osallistumisella pelättiin osoitettavan, että Suomen Partiolaiset kannattaisivat Iranin hallitsijaa ja epädemokratiaa. Neuvostoliiton kohdalla epädemokratia ja diktaattori eivät huolestuttaneet vaan partiojohto totesi, että Moskovassa oli sovittu partiolaisten ja neuvostopioneerien kanssakäymisen lujittamisesta.²⁵¹ Erwin Woitsch kommentoi Iranin jamboreeta *Partiojohtajan* numerossa 1/1978. Hänen mukaansa Iran oli johtavia maita, kun kyseessä oli poliittiset mielipidevangit, kidutukset ja oikeusloukkaukset. Lisäksi Iran oli epäinhimillisten hallintojärjestelmien kärjessä. Kymmeniä tuhansia talonpoikia, työläisiä, opiskelijoita, opettajia ja pappeja oli pidätettyinä ja kidutettu. Salainen poliisi kontrolloi kaikkialla maassa. Iranissa ei myöskään annettu arvoa hyväksytyille ihmisoikeuksien julistukselle. Jamboreesta tulikin kieltäytyä vastalauseena jatkuville ihmisoikeuksien

²⁵⁰ Paavilainen 2010, 461–463.

²⁵¹ Paavilainen 2010, 466.

loukkauksille. Osallistumalla leirille annettaisiin tuki hirmuvallalle ja diktatuurille.²⁵²

Suomen Partiolaisten Kari Markkula, joka oli järjestön kansainvälinen asiamies, vastasi Woitschille *Partiojohtajan* numerossa 2/1978 ja perusteli järjestön syytä osallistua Iranin jamboreelle. Markkulan mukaan Iranin Partiolaiset oli hyväksytty maailmanjärjestön jäseneksi vuonna 1955 ja ohjelman erityispiirteinä oli työ yhteiskunnan hyväksi. Leirin teema oli ”Scouting for Development” ja sen mukaisesti leirillä kiinnitettäisiin erityisesti huomiota partiotyön avulla tapahtuvaan yhteiskunnan kehittämiseen, kehitysyhteistyöhön ja kulttuurivaihtoon. Iranin Partiolaiset olivat siis kansainvälisesti tunnustettuja partioliikkeen jäseniä, joten päätös lähteä leirille oli sopusoinnussa partiotoiminnan periaatteiden kanssa. Markkula totesi myös, että suomalaisena järjestönä partiojärjestön tuli kuitenkin toimia kansainvälisissä suhteissaan Suomen virallisen ulkopoliitiikan puitteissa ja Suomella oli viralliset diplomaattisuhteet Iranin kanssa. Markkula katsoi lisäksi, että suomalaisten partiolaisten oli tuettava ja autettava Iranin partiolaisten maan kehittämisessä. Osallistumalla leirille, osoitettiin tuki konkreettisesti.²⁵³ Lopulta leiri kuitenkin peruuntui Iranin sisäisten levottomuuksien takia ja asia raukesi.²⁵⁴

Suomen Partiolaiset haki Neuvostoliitto-aktiivisuudellaan partiomaailmassa samankaltaista roolia kuin Suomi kansainvälisessä politiikassa. Suomalaispoliitikot näkivät Suomen sillanrakentajana idän ja lännen välissä, ja samoin partioliike katsoi olevansa asiantuntija mitä tuli neuvostonuoriin sekä olevansa Neuvostoliiton nuorisojärjestöjen linkki länteen.²⁵⁵ Partion idänsuhteista kirjoitettiin ja puhuttiin paljon järjestötasolla mutta käytännön toimintaan uusi ajattelu ei juurikaan vaikuttanut²⁵⁶.

²⁵² Partiojohtaja 1/1978, 21.

²⁵³ Partiojohtaja 2/1978, 20–21.

²⁵⁴ Paavilainen 2010, 467.

²⁵⁵ Paavilainen 2010, 463.

²⁵⁶ Paavilainen 2010, 461.

Partiojohtajassa kerrottiin kansainvälisyysseminaarista numerossa 8/1977. Seminaarissa Ulkoministeriön edustaja kertoi Suomen kehitysyhteistyöstä. Partiolaisten kansainvälisyydestä kerrottiin, että partiolaiset mielellään rakensivat ystävyysuhteita kansainvälisillä leireillä ja seminaareissa mutta pieni rahallinen avustus usein unohtui. Partion kansainvälisyyskasvatuksella tarkoitettiin kasvata kansainväliseen ymmärtämykseen, yhteistyöhön ja rauhaan.²⁵⁷ Juttu määritteli hyvin lopuksi partion kansallista ja kansainvälistä luonnetta seuraavilla sanoilla:

”Meidän on ensin tunnettava ja tiedettävä oma kulttuurimme, oma kotimme ja maamme ja hyväksyttävä se. Sen jälkeen meidän on helpompi ymmärtää muita maita ja kansoja. Hyväksymme heidän tapansa ja uskomuksensa, koska meilläkin on omat perimmäiset tottumukset, joita kunnioitamme.”²⁵⁸

Partiolaisen oli siis tunnettava ensiksi oma maansa, jonka jälkeen hänen oli helpompi toimia myös kansainvälisesti. Kansallinen ja kansainvälisyys nitoutuivat partiossa toisiinsa, sillä ilman oman kulttuurin tuntemista oli vaikea ymmärtää toista kulttuuria. Omien kansallisten juurien tunteminen ja hyväksyminen avasi ovet myös kansainvälisyydelle ja muiden hyväksymiselle.

9. PÄÄTÄNTÖ

Isänmaallisuudella oli kantava merkitys partion ensimmäisinä vuosikymmeninä toiminnalle. Tämä partion isänmaallisuus ei kuitenkaan liittynyt maanpuolustukseen ja sen edistämiseen vaan kunnan kansalaisten kasvattamiseen oman maan, Suomen hyväksi. Isänmaallisuus partiossa oli partiolle myös ”negatiivinen” leima, joka leimasi partion usein myös oikeistolaiseksi ja porvarilliseksi järjestöksi. Partio halusikin ennen kaikkea 1970-luvulla päästä eroon vanhentu-

²⁵⁷ Partiojohtaja 8/1977, 14–15.

²⁵⁸ Partiojohtaja 8/1977, 15.

neesta imagostaan ja kohottaa partion harrastuksena nykyaikaiseksi ja mielenkiintoiseksi harrastukseksi. Yksi uudistamisen keino oli tyttö- ja poikajärjestöjen yhdistäminen. Yhdistymisen myötä uudistettiin myös partio-ohjelma, mutta uusi ohjelma jatkoi partiokentän jakaantumista kahtia.

Kahtiajaon myötä vartioikäisille tuli toinen, vaihtoehtoinen ohjelma virallisen rinnalle. Kuitenkin kentällä on luultavasti ollut enemmän aikuisista kiinni, mitä ohjelmaa lippukunnassa suoritettiin. Ohjelmien myötä ei kuitenkaan kadonnut partio toiminnan perusajatus eli kunnan kansalaisten kasvattaminen partioihanteiden mukaisesti. Partioihanteet ja -lupaus säilyivät molemmissa ohjelmissa ja niiden merkitys oli nimenomaan selvittää partion ideologiaa, jotta lapset ymmärtäisivät partion päämäärät. Näin ollen myös lasten oli tarkoitus ymmärtää isänmaan merkitys partiossa. Käytännössä ihanteet tulivat esiin ja ohjelma antoi suorituksissa selkeitä ohjeita ihanteiden pohtimiseen, mutta lupaus ei suorituksissa ja tehtävissä käsitelty muuta kuin, että lupaus annettiin tietyssä vaiheessa ohjelmaa.

Kun järjestön sisäinen ilmapiiri alkoi parantua, oli aika tarkastella kriittisesti peruspartio-ohjelmaa. Näin syntyi jälleen uusi ohjelma mutta sen hyväksyi nyt koko järjestö. Tässä ohjelmassa ei isänmaallisuus noussut esiin perus- ja eräpartio-ohjelmaa enemmän eikä siinä näkynyt esimerkiksi lapsi- ja nuorisopoliittisesta ohjelmasta käydyt keskustelut isänmaan puuttumisesta. Edelleen partion kulmakivenä olivat lupaus ja ihanteet ja ymmärtäminen, kuinka toimia niiden mukaan niin partiossa kuin muussakin elämässä.

Suomalainen partioliike ei keksinyt itse isänmaallisuutta partion arvoksi vaan ajatus oli partion perustajalta Baden-Powellilta. Uudessa ohjelmassa isänmaata ei mainittu tai selitetty mutta ihanteiden kohdalla viitattiin Baden-Powellin ensimmäiseen teokseen partio toiminnasta. Baden-Powell oli myös luonut kansalaiskasvatusohjelmansa, jossa hän mainitsi isänmaallisuuden ja partion keinot kasvattaa isänmaallisuuteen. Nämä keinot olivat uuden partio-ohjelman osaluokkia eli ne olivat näkyvästi esillä uudessa ohjelmassa, vaikka sanaa isänmaa

ei käytetty. Baden-Powellin keinot isänmaalliseen kasvatukseen olivat palvelu ja partioaate, ja nämä säilyivät suomalaisessa ohjelmassa. Lisäksi partio- ja yhteiskuntatietous tukivat näitä kahta teemaa perehtymällä partioon ja yhteiskuntaan paremmin.

Isänmaallinen kasvatusta oli siis tutkimukseni mukaan olemassa partiossa myös uudessa, yhteisessä järjestössä. Isänmaallisuuden teemat perustuivat Baden-Powellin ajatuksiin eli partion ideologiaa ei muutettu mutta se esitettiin eri tavalla. Palvelu perustui ajatukseen toimia toisten hyväksi ja oppia toimimaan muiden eikä omaa etua ajatellen. Partioaate taas syvensi tietämystä partion ideologiasta ja samalla sitoutti partiolaisia toimimaan näiden ihanteiden mukaisesti. Rinnakkain toimineet ohjelmat kuitenkin hieman erosivat käytännön toteutuksessa, sillä peruspartio-ohjelma korosti keskustelua ja pohtimista yhdessä vartioiden kanssa, kun taas eräpartio-ohjelmassa keskustelu tapahtui partiojohtajan kanssa. Molemmissa teemoissa, palvelussa ja partioaatteessa, korostettiin kuitenkin sekä käytäntöä että teoriaa eli tuli ymmärtää ideologia käytännön taustalla ja miksi ne olivat tärkeitä asioita, joita partiossa opeteltiin. Molemmissa ohjelmissa palvelu ja partioaate olivat omia teemoja, joihin sisältyi erilaisia suorituksia ja ne kuuluivat ohjelmaan jokaisessa suoritusluokassa. Tällä tavalla toimimalla aiheet olivat mukana koko vartiokauden, niitä kerrattiin ja haasteet lisääntyivät suoritusluokkien myötä. Näin vartiollaisella oli mahdollisuus kasvaa partio-ohjelman puitteissa ja harjoitella esimerkiksi palvelua toimimalla vähitellen yhteiskunnan hyväksi. Vasta uudistuneessa ohjelmassa palvelu ja partioaate yhdistettiin yhteiseksi osa-alueeksi, jolloin partioaate konkretisoitui myös palveluun liittyvissä suorituksissa.

Partion isänmaallisesta leimasta haluttiin ainakin osittain eroon 1970-luvulla, kun partion imagoa ryhdyttiin uudistamaan. Isänmaallisuus ei ollut enää ”muotia” ja ajat olivat muuttuneet. Toisaalta ajat muuttuivat myös poliittisesti ja partiolla alkoi olla tilaa ei-poliittisena järjestönä. Isänmaallisuuden selvää katoamista puoltaa se, ettei se enää saanut omana aiheenaan sijaa partion toiminnan selvittämisessä eikä sana ilmennyt muuta kuin lupauksessa. Vielä Lauri Vuolasvir-

ran partio-oppaassa vuodelta 1946 isänmaallisuuden tunteen kasvattamisen oli katsottu olevan yksi partion tärkeimmistä tavoitteista. Ilman tietoa Baden-Powellin kansalaiskasvatusohjelmasta ei johtajalla välttämättä ollut tietoa, miten isänmaallisuus oli aiempina vuosikymmeninä näkynyt partiokasvatuksessa, mikä merkitys isänmaallisuudella oli ollut partiotoiminnassa tai mihin uudet partio-ohjelman osa-alueet perustuivat peruskoulumietintöjen lisäksi. Ristiriidassa tämän kanssa on kuitenkin lapsi- ja nuorisopoliittisesta ohjelmasta käydyt keskustelut, johon osa partioväestä halusi juuri isänmaallisuutta lisää. Toinen ristiriita imagon uudistamisen kanssa olivat partiojohdon eli puheenjohtajan ja hallituksen jäsenen mielipiteet partion sitoutumattomuudesta. Partiojohto myönsi tällöin partion perustan olevan koti, uskonto ja isänmaa eikä heistä kumpikaan katsonut tarpeelliseksi, että partion tulisi luopua näistä periaatteista. Partion ulkopuolisille henkilöille imagoa haluttiin uudistaa mutta partion periaatteet istuivat tiukasti partion sisällä.

Baden-Powell määritteli omassa kasvatusajattelussaan isänmaallisuuteen kasvatuksen osaksi kansalaiskasvatusta. Näin kansalaiskasvatus sisälsi isänmaallisuuskasvatuksen, kun taas Hannu Syväoja on teoksissaan päätenyt Suomen osalta tulokseen, jossa sotien jälkeen isänmaallisuuskasvatus muuttui kansalaiskasvatukseksi. Tätä näkemystä vasten on aiheellista peilata myös oman tutkimukseni tuloksia, sillä tämä kuvaa hyvin suomalaisen partion isänmaallisuuteen kasvatuksen muutosta. Enää ei kasvatettu isänmaallisen hengen nimen vaan korostettiin toimimista oman maan hyväksi. Myös partiossa tämä ajatus korostui esimerkiksi juuri palvelun teemoissa. Tuli toimia parhaalla tavalla yhteiskunnan hyödyksi eikä miettiä omaa etuaan ja parastaan. Myös ihanteissa tämä tuli esille, kun varsinkin vanhempien lasten suoritusluokkien tehtävissä ei ihanteita tullut pohtia pelkästään oman vartion kanssa vaan niitä tuli peilata myös yhteiskuntaan.

Näin ollen isänmaallisella kasvatuksella suomalaisessa partioliikkeessä 1970-luvulla tarkoitettiin nimenomaan kasvamista yhteiskunnan jäseneksi, joka on valmis ja halukas tekemään oman osansa yhteiskunnan hyväksi. Isänmaalli-

suudella ei tarkoitettu oman maan puolustamista asein tai muiden kansallisuuksien halveksuntaa tai alistamista. Isänmaallisuus oli palvelua sekä partioaatteen ymmärtämistä ja esimerkiksi palvelussa, kun auttamisen tunne kehittyi, auttoi se niin omaa maata kuin myös maailmaa, kun hyvinvointi lisääntyi palvelun kautta. Sekä palvelu että partioate isänmaallisen kasvatuksen keinoina korostivat partion ajatusta kansallisen ja kansainvälisyyden suhteesta, sillä ne pitivät sisällään sekä oman maan parhaaksi toimimisen että muiden ihmisten kunnioittamisen, auttamisen ja hyväksymisen.

Tutkimukseni selvitti nimenomaan yhteisen järjestön näkemystä isänmaallisesta kasvatuksesta ensimmäisessä yhteisessä ohjelmassa. Näin ollen tutkimukseni ei kuitenkaan kerro käytännön partiotoiminnasta ja siinä tapahtuneesta isänmaallisesta kasvatuksesta. Tämä olisi mahdollinen jatkotutkimuksen paikka, sillä sen kautta olisi mahdollista selvittää sekä sitä miten kahta ohjelmaa suoritettiin Suomessa että mitä isänmaallisuus käytännössä tarkoitti partiokentällä. Lisäksi tällainen tutkimus kertoisi mahdollisesti, että liitettiinkö partio ruohonjuuritasolla isänmaallisuuteen vai ei. Laadullisen tutkimuksen keinoin olisi mahdollista saada selville partiolaisten omia ajatuksia ja kokemuksia partion isänmaallisuudesta. Partion isänmaallisuutta on näin ollen mahdollista tutkia lisää riippuen halutusta näkökulmasta.

LÄHTEET

ALKUPERÄISLÄHTEET

Partiomateriaalit

Kiehiset (1981). Suomen Partiolaiset ry: Partiokirja Oy.

Vartio toimii. Vartiojohtajan käsikirja. (1976). Suomen Partiolaiset ry.

Vartiojohtajan käsikirja (1978). Sudenkolo. Turku: Muuriansankuri-offset.

Partiojohtaja 1975–1979. Suomen Partiolaiset ry.

VJ-Viiri 1975–1978. Suomen Partiolaisten vihjelehti vartiojohtajille.

Alkuperäislähteenä käytetty kirjallisuus

Aulio, Olli (1976). Partiolaisen kirja. Jyväskylä: Gummerus.

Baden-Powell, Robert (1966). Partioijan kirja. Scouting for boys (1908). Suomeksi kääntänyt Paula Koho. Helsinki: Otava.

Baden-Powell, Robert (1968). Ohjeita partiojohtajille. Aids to scoutmastership (1944). Partiokirja Oy.

TUTKIMUSKIRJALLISUUS

Gordon, Tuula, Komulainen, Katri & Lempiäinen Kirsi (2002). Suomeineiton hei! Kansallisuuden sukupuoli. Tampere: Vastapaino.

Hyrkkänen, Markku (2002). Aatehistorian mieli. Tampere: Vastapaino.

Hytönen, Juhani (2004). Lapsikeskeinen kasvatus. WSOY, Vantaa.

Hämeen-Anttila, Väinö. (toim.) (1917). Partioaikien opas. Ensi ohjeet järjestäytymiselle. Hämeenlinna: Arvi A. Karisto.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu (JAMK). Kasvatus, opetus ja oppiminen. http://oppimateriaalit.jamk.fi/kasvatus_opetus/kasvatuksen-kasite/formaali-informaali-ja-nonformaali-kasvatus/, viitattu 16.3.2014.

Kaarninen, Pekka (2010). Kotisohvalla ja katsomoissa. Teoksessa Suomalaisen arjen suuri historia. Toim. Häggman Kai, Markkola, Pirjo, Kuisma Markku & Pulma, Panu. Helsinki: Wsoy, 208–217.

Kallioniemi, Kari (2003). Nuorisokuvat, populaarikulttuuri ja suomalaisuus. Teoksessa Nuoruuden vuosisata. Suomalaisen nuorison historia. Toim. Aapola, Sinikka & Kaarninen, Mervi. Helsinki: SKS, 481–492.

Kettunen, Pauli & Simola, Hannu (2012). Kasvatus ja koulutus Suomessa 1960-luvulta 2000-luvulle. Helsinki: SKS.

Kettunen, Pauli, Jalava, Marja, Simola, Hannu ja Varjo, Janne (2012). Tasa-arvon ihanteesta erinomaisuuden eetokseen. Koulutuspolitiikka hyvinvointivaltiota kilpailuvaltioon. Teoksessa Tiedon ja osaamisen Suomi. Kasvatus ja koulutus Suomessa 1960-luvulta 2000-luvulle. Toim. Kettunen, Pauli ja Simola, Hannu, 25–62. Helsinki: SKS.

Koski, Leena (2003). Oppikoulunuoruus 1940–1950-luvuilla. Teoksessa: Aapola, Sinikka ja Kaarninen, Mervi. Nuoruuden vuosisata. Suomalaisen nuorison historia. Jyväskylä: Gummerus.

Mannerheimin lastensuojeluliitto (MLL). Kasvatus ja kasvatustietoisuus. www.mll.fi, viitattu 27.2.2014.

Nevala, Seija-Leena (2007). Lottatyöt ja sotilaspojat. Helsinki-Jyväskylä: Minerva Kustannus Oy.

Nieminen, Juha (1995). Nuorisossa tulevaisuus. Suomalaisen nuorisotyön historia. Jyväskylä: Gummerus.

Paavilainen, Marko (2010). Aina valmiina. Partioliike Suomessa 1910–2010. Helsinki: SKS.

Partio 1970–1973. Suomen Partioaikajärjestö.

Partio 1974–1975. Suomen Partiolaiset ry.

Partio 75 vuotta (1985). 1910–1985. Partiossa kasvaa vastuuseen. Suomen Partiolaiset. Jyväskylä: Gummerus.

Partiojohtajan käsikirja. Oy Partio Scout Ab.

Penttilä, Pauliina (2012). Tuhoutuuko suomalainen peruskoulu? 30.8.2012. Päivitetty 29.11.2013. Suomen Kuvalehti, <http://suomenkuvalehti.fi/>, viitattu 5.12.2013.

Rinne, Risto, Kivirauma Joel ja Lehtinen, Erno (2004). Johdatus kasvatustieteisiin. Juva: WS Bookwell Oy.

SKS-kirjat (2014). Suomen kasvatuksen ja koulutuksen historia I-III. <http://kirjat.finlit.fi/index.php?lang=0>, viitattu 25.2.2014.

Summerhillschool (2014). A. S. Neill. <http://www.summerhillschool.co.uk/>, viitattu 27.2.2014.

Syväoja, Hannu (2004). Kansakoulu – suomalaisten kasvattaja. Perussivistystä koko kansalle 1866-1977. Jyväskylä: PS-kustannus.

Syväoja, Hannu (2007). Isänmaallisuuskasvatus Suomen kansakoulussa. Teoksessa Koululaitos itsenäisen Suomen rakentajana. Suomen kouluhistoriallisen seuran vuosikirja 2007. Koulu ja menneisyys XLV. Multiprint Oy.

Taanila, Hannu toim. (1967). Kouludemokratia. Teinien tavoitteet demokratian tuomiseksi kouluun: mielipiteitä, ehdotuksia, ohjelmia ja mallisääntöjä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tolin, Veikko (1987), 80 vuotta partiointia 1907-1987. Jyväskylä: Gummerrus.

Tuomi, Juhani & Sarajärvi, Anneli (2002). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tähtinen, Juha (1993). Askel menneisyyteen – Näkökulmia kasvatuksen historialliseen tutkimukseen. Turun yliopistollinen täydennyskoulutuskeskus: Pianosalama Oy.

Vanhanen, Tatu (1995). Vihreä nuoriso. 50 vuotta keskustanuorten toimintaa (1945–1995). Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Vares, Vesa (1999). Kaksi askelta edellä. Kokoomuksen Nuorten Liiton historia 1928-96. Juva: WSOY.

Vesikansa, Jyrki (1985). Partioliike- sitoutumaton? Teoksessa: Partio 75 vuotta. 1910-1985. Partiossa kasvaa vastuuseen. Suomen Partiolaiset. Jyväskylä: Gummerus.

Viitanen, Reijo (1994). Punainen aate sininen vaate. SDNL 50 vuotta. Tampere: ST-Print.

Virrankoski, Pentti (2012). Suomen historia. Maa ja kansa kautta aikojen. Helsinki: SKS.

Vuolasvirta, Lauri (1946). Partiojohtajan käsikirja. Helsinki: Kirjapaino Aa osakeyhtiö.

Ålander, Esa (1995). Punaisen liinan lapset. SDPL 50 vuotta. Gummerus.

LIITTEET

LIITE 1

Peruspartio-ohjelman kaavio

LÄHTÖ

- uusi partiolainen saa perustiedot partiotoiminnasta
- muodostuu 4-6 kokouksesta
- lähdön päätteeksi annetaan partiolupaus

Toimintavaihe 1

PIKKUHUKKA

- osattava 7 yhtenäistehtävää ja 7 valinnastehtävää tasaisesti jokaiselta osa-alueelta

<u>Ulkoilu ja liikunta</u>	<u>Partio- ja yhteis- kuntatietous</u>	<u>Palvelu</u>	<u>Partioaate</u>	<u>Luonnon- tuntemus ja - suojelu</u>	<u>Luovuus</u>	<u>Kätevyys</u>
2 yhtenäis- tehtävää	1 yhtenäis- tehtävä	1 yhtenäis- tehtävä	1 yhtenäis- tehtävä	1 yhtenäis- tehtävä	1 yhtenäis- tehtävä	8 valinnais- tehtävää
9 valinnais- tehtävää	12 valinnais- tehtävää	11 valinnais- tehtävää	7 valinnais- tehtävää	9 valinnais- tehtävää	8 valinnais- tehtävää	

Toimintavaihe 2

HUKKA

- osattava viisi yhtenäistehtävää ja 12 valinnastehtävää tasaisesti jokaiselta osa-alueelta

<u>Ulkoilu ja liikunta</u>	<u>Partio- ja yhteis- kuntatietous</u>	<u>Palvelu</u>	<u>Partioaate</u>	<u>Luonnon- tuntemus ja - suojelu</u>	<u>Luovuus</u>	<u>Kätevyys</u>
2 yhtenäis- tehtävää	14 valinnais- tehtävää	1 yhtenäis- tehtävä	1 yhtenäis- tehtävä	11 valinnais- tehtävää	1 yhtenäis- tehtävä 10 valinnais- tehtävää	10 valinnais- tehtävää
8 valinnais- tehtävää		9 valinnais- tehtävää	7 valinnais- tehtävää			

Toimintavaihe 3

SUSI

- osattava neljä yhtenäistehtävää ja 15 valinnastehtävää tasaisesti jokaiselta osa-alueelta

<u>Ulkoilu ja liikunta</u>	<u>Partio- ja yhteis- kuntatietous</u>	<u>Palvelu</u>	<u>Partioaate</u>	<u>Luonnon- tuntemus ja - suojelu</u>	<u>Luovuus</u>	<u>Kätevyys</u>
1 yhtenäis- tehtävä	13 valinnais- tehtävää	1 yhtenäis- tehtävä	1 yhtenäis- tehtävä	10 valinnais- tehtävää	1 yhtenäis- tehtävä	7 valinnais- tehtävää
8 valinnais- tehtävää		7 valinnais- tehtävää	9 valinnais- tehtävää		10 valinnais- tehtävää	

Lähde: Vartio toimii 1976, 109, 116–131.